

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: «ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΑΓΑΘΟ»

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ Α.Μ 5971

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Δρ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

ΠΑΤΡΑ 2017

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματεύεται το αντικείμενο των διακοπών και κατά πόσο αυτό αποτελεί κοινωνικό αγαθό. Ο τουρισμός αποτελεί ένα πολυδιάστατο φαινόμενο τόσο οικονομικό όσο και κοινωνικό. Ωστόσο δεν είναι λίγες οι φορές κατά τις οποίες δίνεται περισσότερη βαρύτητα στην οικονομική του διάσταση, παραμερίζοντας την ανάγκη και το δικαίωμα όλων να έχουν την δυνατότητα πρόσβασης στον τουρισμό. Με αυτή την αφορμή λοιπόν, η παρούσα πτυχιακή στοχεύει στην μελέτη του αντικειμένου των διακοπών και τη αναγκαιότητα συμμετοχής όλων των λαϊκών στρωμάτων χωρίς περιορισμούς.

Επιδιώκεται επίσης, η παράθεση των παραγόντων που επηρεάζουν την λήψη απόφασης πραγματοποίησης των διακοπών καθώς και η θέση που παίρνουν διάφορα τμήματα του πληθυσμού σχετικά με αυτό το θέμα.

Εν συνεχεία γίνεται λόγος, για τις ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού και κατά πόσο μπορούν να συνδυαστούν με το αντικείμενο του κοινωνικού τουρισμού σύμφωνα και με τις ανάγκες του ταξιδιώτη που πρέπει να καλύπτουν, προωθώντας έτσι μια ποιοτική και ουσιαστική συμμετοχή σε διάφορα ταξίδια και εκδρομές.

Τέλος, προκειμένου να συλλεχθούν τα απαραίτητα στοιχεία έγινε η σχετική έρευνα σε βιβλιογραφία με περιεχόμενο τον τουρισμό αλλά και διάφορα άρθρα. Για την ολοκλήρωση της συλλογής των στοιχείων, δημιουργήθηκε και αναρτήθηκε στο διαδίκτυο σχετικό ερωτηματολόγιο. Η δυσκολία στην συλλογή στοιχείων αντιμετωπίστηκε στο γεγονός ότι οι περισσότερες πηγές προσέγγιζαν την οικονομική πλευρά του τουρισμού και μεμονωμένα το κομμάτι της δυνατότητας ανάπτυξης εσόδων μέσω αυτού. Επίσης, η συμμετοχή στο ερωτηματολόγιο δεν ήταν ιδιαίτερα μαζική, αυτός είναι και ο λόγος που χρειάστηκε να αναδημοσιευτεί στο τοπικό ιστότοπο. Βέβαια κρίνοντας από την μελέτη των απαντήσεων, είναι ξεκάθαρο πως το αντικείμενο των διακοπών αποτελεί βασική ανάγκη και επιθυμία αλλά ταυτόχρονα και είδος πολυτελείας για ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος	Σελ 2
Περίληψη	Σελ 4
Κεφάλαιο 1ο : Εισαγωγή στον Τουρισμό	
1.1 Ιστορική Αναδρομή του Τουρισμού	Σελ 5
1.2 Προσεγγίσεις του Τουρισμού	Σελ 9
Κεφάλαιο 2ο: Ηλικιακές Περίοδοι	
2.1 Εισαγωγή στις Ηλικιακές Περιόδους	Σελ 11
2.2 Περίοδος πριν την επαγγελματική δραστηριότητα	Σελ 12
2.3 Περίοδος Ώριμης Ηλικίας	Σελ 13
2.4 Περίοδος Τρίτης Ηλικίας	Σελ 14
Κεφάλαιο 3ο: Προσέγγιση των Διακοπών	
3.1 Προσέγγιση του όρου “Διακοπές”	Σελ 18
3.2 Μαρξιστική Αντίληψη των Διακοπών	Σελ 20
3.3 Αστική Αντίληψη των Διακοπών	Σελ 22
3.4 Οι Διακοπές για την ψυχολογία	Σελ 23
Κεφάλαιο 4ο: Οι παράγοντες από τους οποίους εξαρτώνται οι διακοπές	
4.1 Ψυχολογικοί Παράγοντες	Σελ 26
4.2 Πολιτιστικοί Παράγοντες	Σελ 27
4.3 Οικονομικοί Παράγοντες	Σελ 29
4.4 Κοινωνικό-Δημογραφικοί Παράγοντες	Σελ 31
Κεφάλαιο 5ο: Ο Τουρισμός και οι Εναλλακτικές του Μορφές	
5.1 Εισαγωγή στον τουρισμό και τις εναλλακτικές του μορφές	Σελ 33
5.2 Οι ευρύτερα διαδεδομένες εναλλακτικές μορφές	Σελ 36

5.3 Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού σε συνδυασμό με τις ηλικιακές περιόδους	
• 5.3.1 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού πριν την επαγγελματική αποκατάσταση	Σελ 40
• 5.3.2 Σχολικές Εκδρομές: Εκπαιδευτικός χαρακτήρας ή Εμπόρευμα	Σελ 44
• 5.3.3 Επαγγελματικός τουρισμός κατά την ώριμη ηλικιακή περίοδο	Σελ 45
• 5.3.4 Τουρισμός Τρίτης Ηλικίας	Σελ 49
Κεφάλαιο 6^ο: Κοινωνικός Τουρισμός	Σελ 53
• 6.1 Κοινωνικός Τουρισμός	Σελ 53
• 6.2 Κριτήρια Συμμετοχής στον Κοινωνικό Τουρισμό	Σελ 59
• 6.3 Προγράμματα του Κοινωνικού Τουρισμού για την πενταετία 2013-2017	Σελ62
Κεφάλαιο 7ο: Έρευνα για την συμμετοχή στον κοινωνικό Τουρισμό κατοίκων και ξενοδοχειακών επιχειρήσεων Παλικής της Κεφαλλονιάς	
7.1 Ερευνητική Μεθοδολογία	Σελ 65
7.2 Ανάλυση Αποτελεσμάτων Έρευνας	Σελ 74
7.3 Συμπεράσματα και Προτάσεις σχετικά με τον Κοινωνικό Τουρισμό	Σελ 96
Βιβλιογραφία	Σελ 99

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αρχικά γίνεται μια ιστορική αναδρομή στο κομμάτι του τουρισμού, παραθέτοντας μετέπειτα κάποιες εισαγωγικές έννοιες καθώς και το πώς ορίζεται ο τουρισμός και οι διακοπές. Ακολουθεί ένας ηλικιακός διαχωρισμός σε περιόδους, ο οποίος βοηθάει στο μελετηθεί το θέμα των διακοπών ως κοινωνικό αγαθό σύμφωνα με το, σε ποια ηλικιακή περίοδο ανήκει ο κάθε ταξιδιώτης, κατανοώντας έτσι καλύτερα τις πραγματικές ανάγκες του και μελετώντας ορθότερα την παρούσα κατάσταση και πώς αντιμετωπίζεται η κάθε κατηγορία .

Στην συνέχεια ακολουθεί μια παράθεση γνώμων και αντιλήψεων σχετικά με το αντικείμενο των διακοπών, σύμφωνα με την θέση που εξυπηρετεί η κάθε ομάδα. Παρουσιάζεται έτσι το πώς χειρίζεται η κάθε μεριά το αντικείμενο των διακοπών και τουρισμού αλλά και το αντιλαμβάνεται την έννοια του κοινωνικό αγαθού.

Στο επόμενο κεφάλαιο γίνεται λόγος για τις ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού, παρουσιάζοντας τις πιο ευρύτερα διαδεδομένες μορφές και το πώς αυτές μπορούν να εξυπηρετήσουν διαφορετικές ανάγκες των ατόμων που συμμετέχουν ανάλογα σε μια ηλικιακή περίοδο ανήκουν.

Τέλος, γίνεται λόγος για τον κοινωνικό τουρισμό, συγκεκριμένα παρουσιάζεται μια ιστορική αναδρομή του κοινωνικού τουρισμού που εμφανίστηκε για πρώτη φορά και πώς καθιερώθηκε καθώς και χαρακτηριστικά αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1°

1.1 Ιστορική Αναδρομή του Τουρισμού

Το γεγονός ότι τα ίχνη και οι ρίζες του σημερινού τουρισμού ανευρίσκονται χιλιετηρίδες πριν και ότι η ύπαρξη του πιστοποιείται σχεδόν σε όλες τις ιστορικές περιόδους του ανθρώπινου βίου φανερώνουν το διαρκές ανθρώπινο ενδιαφέρον γύρω από αυτό, που σήμερα αποκαλείται τουρισμός. Παράλληλα η μελέτη πολλών γραπτών μνημείων της Αρχαίας Κίνας, της Ελλάδας και της Ρώμης αποδεικνύουν στην πράξη την ύπαρξη κάποιων «υποτυπωδών τουριστικών κέντρων» της αρχαιότητας αλλά και τη διακίνηση ατόμων για λόγους θρησκευτικούς, θεραπευτικούς ή αθλητικούς ιδίως στην Αρχαία Ελλάδα.

Αυτοί που πρώτοι καθιέρωσαν διακοπές για ξεκούραση ήταν οι αρχαίοι Ρωμαίοι. Οι πλουσιότεροι μάλιστα από αυτούς διέθεταν περισσότερες από μια εξοχικές κατοικίες, έτσι ώστε οι διακοπές τους να μη καταντούν μονότονες από τη διαμονή στα ίδια μέρη. Ως τόποι διακοπών προτιμούνται και τότε παραθαλάσσιες θέσεις, όπως και καταπράσινες πλαγιές ορεινών περιοχών με υγιεινό κλίμα. Η αριστοκρατία π.χ. της Ρώμης έδειχνε ιδιαίτερη προτίμηση στον κόλπο της Νεάπολης και στους καταπράσινους λόφους γύρω από τη Ρώμη.

Στην αρχαία Ελλάδα οι άνθρωποι ταξίδευαν συχνά. Προτιμούσαν μάλιστα τις μετακινήσεις μέσω θαλάσσης, αφού ένα ταξίδι με πλεούμενο ήταν πιο ασφαλές, πιο άνετο και πιο γρήγορο. Πολλοί ήταν οι λόγοι που τους έκαναν να αφήνουν για λίγο την πόλη τους, λόγοι επαγγελματικοί, λόγοι υγείας, όταν πήγαιναν να επισκεφτούν κάποιο διάσημο ιατρικό κέντρο, λόγοι θρησκευτικοί. Επισκέπτονταν μεγάλα ιερά, όπως π.χ. αυτό της Ολυμπίας, για να συμμετάσχουν στα λατρευτικά δρώμενα και να παρακολουθήσουν τους Ολυμπιακούς αγώνες, παρευρίσκονταν σε περίφημες γιορτές, όπως ήταν τα Παναθήναια και τα Μεγάλα Διονύσια στην Αθήνα – όπου μάλιστα είχαν τη δυνατότητα να απολαύσουν και τις μοναδικές θεατρικές παραστάσεις των μεγάλων τραγικών. Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι οι αρχαίοι (Ισίοδος, Δημόκριτος) θεωρούσαν ότι η εργασία είναι κύριο στοιχείο της οικονομίας και της

κοινωνίας και δημιουργία του ίδιου του ανθρώπου. Ακόμα ταύτιζαν την εργασία με τους σκλάβους, καθιερώνοντας έτσι την διαχωρισμό ανάμεσα στην χειρωνακτική εργασία και την πνευματική. Με τους σκλάβους να ανήκουν στην πρώτη κατηγορία ενώ στην δεύτερη οι ελεύθεροι. Μια διχοστασία η οποία επηρέασε σε μεγάλο βαθμό τις απόψεις για τον ελεύθερο χρόνο κατά των Μεσαίωνα αλλά και κατά τους νεότερους χρόνους.

Στην περίοδο του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης η έμφαση στη διακίνηση αφορά πλέον στην αναζήτηση της ασφάλειας , ως κύριου όρου για κάθε τουριστική μετακίνηση, ενώ τα κυρίαρχα στοιχεία παραμένουν το εμπόριο, η αναζήτηση νέων πολιτιστικών προτύπων, η ψυχαγωγία (η οποία αφορά κατά τεκμήριο άτομα των υψηλότερων κοινωνικών τάξεων), καθώς και οι μετακινήσεις για θρησκευτικούς λόγους (λ.χ. Επίσκεψη σε Άγιους Τόπους, Σταυροφορίες) και για λόγους εξερευνητικούς.

Στην περίοδο μεταξύ του 15^{ου} και του 17^{ου} αιώνα επικρατεί μια ουσιαστική αλλαγή σε σχέση με τους σκοπούς των ταξιδιών, οι οποίοι πλέον αρχίζουν να αφορούν και τη μόρφωση και τον πολιτισμό, κάτι που βεβαίως προσιδιάζει στη σημερινή άποψη περί κινήτρων έλξης πελατών σε κάποιον τουριστικό προορισμό.

Εισερχόμενοι στον 19^ο αιώνα, μέσα στην χρονική περίοδο ουσιαστικά της βιομηχανικής επανάστασης, από την μια πλευρά για το σύνολο των εργαζομένων στις χώρες που τότε προχωρούσαν στην εκβιομηχάνιση ελεύθερος χρόνος δεν υπήρχε δεδομένου ότι η διάρκεια εργασίας φτάνει στις 15 με 16 ώρες. Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι από την εργασία δεν εξαιρούνται ούτε τα παιδιά. Από την άλλη μεριά γίνεται φανερό ότι ωριμάζουν συνολικά οι οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες μέσα από τις οποίες σύντομα θα επακολουθήσει η ανάπτυξη του φαινομένου του τουρισμού, με τη Γαλλία και την Αγγλία να έχουν την πρωτοκαθεδρία. Σημαντικότερη συμβολή στην περίοδο αυτή έχει η εμφάνιση της ατμομηχανής με κύριο συνακόλουθο την εμφάνιση των σιδηροδρόμων και της ακτοπλοΐας, παράγοντες ενίσχυσης της μεταφοράς σε μεγάλο βαθμό, ενώ και η εμφάνιση πολλών άλλων βασικών εφευρέσεων, όπως, λ.χ. ο ηλεκτρισμός συνέβαλαν στην προώθηση του τουρισμού και των διακοπών.

Στον ίδιο αιώνα η βιομηχανική επανάσταση αλλάζει ουσιαστικά τα δεδομένα, διαφοροποιεί τις κοινωνικές τάξεις της εποχής στην Ευρώπη, με προεξάρχον στοιχείο τη διεύρυνση της μεσαίας τάξης , την αύξηση των εισοδημάτων της και την αλλαγή των καταναλωτικών

προτύπων της εποχής. Ωστόσο βέβαια καθοριστικό σταθμό στην ιστορία αποτελεί η μεγάλη πανεθνική απεργία η οποία οργανώθηκε στις Η.Π.Α και ορίστηκε για την Πρωτομαγιά του 1886, με σκοπό την καθιέρωση του οκταώρου. Σταθμός στους αγώνες της εργατικής τάξης για μειωμένο ωράριο εργασίας και επομένως για περισσότερο ελεύθερο χρόνο. Βάζοντας ταυτόχρονα τις βάσεις για όσα θα ακολουθήσουν σχετικά με τη μαζικοποίηση του τουρισμού στον 20^ο αιώνα (ΠΗΓΗ:18|02|2013 16:14 Μ. Α. Τιβέριος, καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης γράφει για τις διακοπές των Αρχαίων: Ποιοί και πότε εφηύραν τις διακοπές [εικόνες] | iefimerida.gr)

1.2. Προσεγγίσεις του όρου “τουρισμός”

Αν ανατρέξει κανείς στην βιβλιογραφία είναι βέβαιο πως μια πληθώρα ορισμών έχουν δοθεί σχετικά με τον τουρισμό. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει την πολυπλοκότητα του φαινομένου του τουρισμού. Παρακάτω θα παρατεθεί ένα μέρος από τους ορισμούς που έχουν δοθεί κατά καιρούς για τον τουρισμό.

Ο πρώτος ορισμός για τον τουρισμό διατυπώθηκε το 1942 από τους Hunziker&Krapf σύμφωνα με τον οποίο « ο τουρισμός είναι το σύνολο των φαινομένων που δημιουργούνται από ένα ταξίδι και από την παραμονή σε ένα μέρος ατόμων που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι, εφόσον αυτοί δεν πάρουν άδεια παραμονής εκεί και δεν λαμβάνουν μέρος σε καμία εργασία-εκδήλωση στην περιοχή».

Το 1954 ο Joshke προσεγγίζει τον τουρισμό σαν κατανάλωση (ειδική και επιπρόσθετη). Το 1975 ο Kaspar προσέγγισε τον τουρισμό ως σύστημα και τον όρισε σαν το σύνολο των σχέσεων και φαινομένων που προκύπτουν από ένα ταξίδι και την παραμονή ατόμων σε ένα τόπο, ο οποίος δεν αποτελεί τον κύριο και μόνιμο τόπο διαμονής και εργασίας

Το 1979 ο Leiper ορίζει τον τουρισμό ως ένα σύστημα που εμπεριέχει την εθελούσια μετάβαση και προσωρινή παραμονή ενός ατόμου σε διαφορετικό τόπο από τον τόπο διαμονής του.

Το 1982 οι Mathieson&Wall περιγράφουν το τουριστικό γεγονός ως «την προσωρινή μετακίνηση σε τόπους εκτός της μόνιμης διαμονής και εργασίας, τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται κατά την διάρκεια αυτής της παραμονής και τις παρεχόμενες διευκολύνσεις για την κάλυψη των τουριστικών αναγκών»

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού δίνει τον παρακάτω ορισμό: «Ο τουρισμός περιλαμβάνει της δραστηριότητες των ανθρώπων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε προορισμούς και περιοχές άλλες εκτός από αυτές που αποτελούν το συνηθισμένο περιβάλλον τους (πχ, τον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους) και για χρονικό διάστημα που δεν ξεπερνά τον έναν χρόνο, με σκοπό την αναψυχή, την ικανοποίηση των επαγγελματικών τους αναγκών κ.α.»

Το 1984 ο Ζαχαράτος ορίζει τον τουρισμό ως εξής «Ο τουρισμός αποτελεί μια ιδιαίτερα διαμορφούμενη ιδιωτική κατανάλωση, η οποία περιλαμβάνει τόσο τη συμμετοχή όλων σχεδόν των κλάδων της παραγωγικής διαδικασίας, όσο και των τομέων του κράτους και της κοινωνίας σε μια εθνική οικονομία υποδοχής»

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι μετά την καταγραφή των εθνικών Λογαριασμών και πινάκων Εισροών- Εκροών από τον Π.Ο.Τ, τον Ο.Ο.Σ.Α. και Eurostat κατά την δεκαετία του '80 και του '90 αρχίζει να κυριαρχεί πιο έντονα η προσέγγιση του τουρισμού ως ιδιωτική κατανάλωση. Λαμβάνοντας υπόψη τους παραπάνω ορισμούς που παρατέθηκαν γίνεται αντιληπτό πως ο τουρισμός αποτελεί ένα σύνθετο και πολυδιάστατο κοινωνικοοικονομικό φαινόμενο το οποίο την εκάστοτε φορά ορίζεται από διαφορετικές πλευρές εξού και η ποικιλία ορισμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ

2.1 Εισαγωγή στις Ηλικιακές Περιόδους

Οι διακοπές είναι ένα φαινόμενο αδιάρρηκτα συνδεδεμένο με τον χρόνο, τόσο τον ελεύθερο χρόνο που διαθέτει ο καθένας από εμάς και το πώς επιλέγει να τον αξιοποιήσει πραγματοποιώντας τις διακοπές του, όσο και με την ηλικία. Γενικότερο αποτελεί μια σύνηθες μέθοδος, οι κοινωνιολόγοι για την καλύτερη μελέτη να διαιρείται η ολική διάρκεια της ανθρώπινης ζωής σε τρεις ηλικιακές περιόδους.

Οι ηλικιακές περίοδοι κατά τις οποίες διαιρείται η ολική διάρκεια της ανθρώπινης ζωής είναι οι εξής:

- 1. Περίοδος πριν την επαγγελματική δραστηριότητα:** Είναι η περίοδος που προηγείται της επαγγελματικής δραστηριότητας, κατά την οποία οι νέοι βρίσκονται στην σχολική εκπαίδευση και στην συνέχεια πιθανόν και στην ακαδημαϊκή εκπαίδευση, ασχολούνται ουσιαστικά με την προετοιμασία τους για την μελλοντική άσκηση ενός επαγγέλματος.
- 2. Περίοδος Ωριμης Ηλικίας:** Είναι η περίοδος της επαγγελματικής δράσης κατά την οποία εξασκείται το επάγγελμα που έχει επιλεγεί. Ο συγκεκριμένος διαχωρισμός των περιόδων γίνεται με βάση την ηλικία, ωστόσο για την συγκεκριμένη μελέτη θα οριστεί και ως υποκατηγορία της ώριμης ηλικίας το ζήτημα των ανέργων, το οποίο ηλικιακά ανήκει σ'αυτή την κατηγορία ωστόσο αδυνατεί να εργαστεί δεδομένου των ποσοστών ανεργίας που επικρατούν.
- 3. Περίοδος Τρίτης Ηλικίας:** Συνηθίζεται αλλιώς να αποκαλείται και περίοδος σύνταξης, κατά την οποία τα άτομα δεν εργάζονται αξιοποιώντας τον διαθέσιμο χρόνο τους με διάφορες δραστηριότητες που τους ικανοποιούν.

2.2 Περίοδος πριν την επαγγελματική δραστηριότητα:

Αποτελεί πλέον αναμφισβήτητο γεγονός ότι ο χρόνος των νέων κατά την ηλικιακή περίοδο πριν την επαγγελματική τους δραστηριότητα κατανέμεται στις εκπαιδευτικές τους δραστηριότητες. Επομένως, κατά ένα μεγάλο μέρος η συμπεριφορά των νέων έχει ως άξονα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα είτε αυτά είναι το σχολείο, τεχνικές σχολές ή πανεπιστήμια και ΤΕΙ. Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι αυτά που συμβάλλουν στην μόρφωση των νέων, και με τον όρο μόρφωση δεν εννοείται μόνο οι γνώσεις που πιθανόν θα χρησιμοποιηθούν μελλοντικά πάνω στον επαγγελματικό τομέα αλλά και η μόρφωση με σκοπό την απόκτηση πολύπλευρων γνώσεων προκειμένου να διαμορφώσουν μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα.

Το κομμάτι των διακοπών στον εκπαιδευτικό τομέα εντάσσεται στα πλαίσια των σχολικών εκδρομών και στον εκπαιδευτικό χαρακτήρα που πρέπει να τις χαρακτηρίζει. Αποτελεί κρατική αρμοδιότητα η ένταξη των εκπαιδευτικών εκδρομών στο σχολικό πρόγραμμα σαν συστατικό στοιχείο της συνολικής μορφωτικής διαδικασίας και αγωγής. Παρακάτω θα αναλυθεί εκτενέστερα το κομμάτι των σχολικών εκδρομών και ο εκπαιδευτικός τους χαρακτήρας ο οποίος έχει αλλοιωθεί.

Οι σχολικές εκδρομές μονοήμερες και ολιγοήμερες, είναι πολύ σημαντικό στοιχείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Έχουν σχέση και με τη μάθηση και με την ψυχαγωγία των μαθητών. Με τη μάθηση, επειδή προσφέρουν τη δυνατότητα στους μαθητές να επισκεφτούν και να γνωρίσουν μέρη με μορφωτική αξία, και με την ψυχαγωγία, επειδή τους δίνουν την ευκαιρία να ξεφύγουν, έστω για λίγο, από τις απαιτήσεις και την ένταση του καθημερινού σχολικού προγράμματος και να έρθουν σε επαφή με τη φύση και με δημιουργήματα που προσφέρουν ευχαρίστηση. Οι εκπαιδευτικές εκδρομές συνδέονται πιο απλά με την απομάκρυνση από το εκπαιδευτικό περιβάλλον με αποτέλεσμα η επίδραση τους να είναι ιδιαίτερα σημαντική για τους παρευρίσκοντες και να δίνεται δυνατότητα και η ευκαιρία να κατακτήσουν πολλά καινούρια πράγματα και να παρευρεθούν σε μέρη που αλλιώς δεν θα είχαν την ευκαιρία να επισκεφτούν. Τα εκπαιδευτικά ταξίδια κυμαίνονται από τοπικές επισκέψεις, διεθνείς εκδρομές με πλήρη διανυκτερεύσεις. Ωστόσο όποιο και αν είναι το πεδίο εφαρμογής, προσφέρουν πολλά πλεονεκτήματα στους μαθητές και τους φοιτητές που τα λαμβάνουν.

2.3 Περίοδος Ωριμης Ηλικίας

Όπως ήδη αναφέρθηκε το αντικείμενο των διακοπών συνδέεται άμεσα με τον ελεύθερο χρόνο, θα μπορούσε κανείς να πει πως οι διακοπές αποτελούν μια δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου με στόχο την αναψυχή. Οι Burkart και Medlik (1974:10) εκτιμούν ότι ο τουρισμός αντιπροσωπεύει μια ορισμένη χρήση του ελεύθερου χρόνου και της αναψυχής, που ωστόσο δεν περικλείει όλες τις χρήσεις του ελεύθερου χρόνου ούτε όλες τις μορφές της αναψυχής. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί πως το δικαίωμα των εργαζόμενων στις διακοπές είναι μέσο προστασίας και αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης. Είναι ξεκάθαρο πως το δικαίωμα στις διακοπές κρίνεται απαραίτητο για την υγεία την μόρφωση την πολιτιστική εξύψωση, την περιήγηση και την γνωριμία διαφορετικών τόπων, την ψυχαγωγία και την ξεκούραση. Βέβαια στις μέρες μας παρατηρείται ιδιαίτερη μείωση του εσωτερικού τουρισμού κάτι που σημαίνει πως οι διακοπές αποτελούν όλο και περισσότερο για τους εργαζόμενους είδος πολυτελείας και όχι δικαίωμα όλων. Παρατηρείται στα πλαίσια της οικονομικής επιβράδυνσης ότι διευρύνεται συνεχώς η απόσταση ανάμεσα στις υλικές δυνατότητες και στην ικανοποίηση των αναγκών των εργαζόμενων για φθηνές και ποιοτικές διακοπές. Η απότομη άνοδος της ανεργίας έχει μειώσει δραματικά την εσωτερική τουριστική κίνηση. Ενδεικτικά για τις μεταβολές που συντελέστηκαν τα χρόνια της κρίσης είναι τα ακόλουθα στοιχεία:

- a) Οι Έλληνες που κατάφεραν να κάνουν διακοπές εκτός κατοικίας στο εσωτερικό ή το εξωτερικό για περισσότερες από 4 με 13 μέρες, μειώνονται σταθερά και με γρήγορους ρυθμούς κάθε χρόνο από το 2008 μέχρι το 2014 καταγράφοντας συνολική μείωση 24% (από 4.106.151 το 2008 σε 3.088.142 το 2011)
- b) Οι αφίξεις ημεδαπών σε ξενοδοχεία και κάμπινγκ στο σύνολο των αφίξεων μειώνονταν κατά τη διάρκεια των ετών 2008-2012 (με εξαίρεση το 2009) καταγράφοντας συνολική μείωση 24% (από 7.127.227 το 2008 σε 5.394.560 το 2012)

Το ποσοστό των αφίξεων των Ελλήνων στο σύνολο των αφίξεων σε ξενοδοχεία και κάμπινγκ μειώνεται σταθερά την περίοδο το 2008-2012 καταγράφοντας συνολική μείωση 8,1% (από 44,5% σε 36,4%).(ΠΗΓΗ: ΕΛ.ΣΤΑΤ.: http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A2001)

Το γεγονός βέβαια ότι οι διακοπές αποτελούν ένα πολυτελές εμπόρευμα στις μέρες μας και όχι ένα κοινωνικό αγαθό και δικαίωμα έρχεται γίνεται ακόμα πιο οξύμωρο εάν αναλογιστεί κανείς ότι ταυτόχρονα με τις υπάρχουσες συνθήκες διαπιστώνεται μεγάλη αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των υποδομών και την τεχνολογική πρόοδο που καθιστά αντικειμενικά πιο γρήγορη μετακίνηση, ενώ δημιουργεί αντικειμενικά προϋποθέσεις για τον περιορισμό του εργάσιμου χρόνου.

Αποτελεί ανάγκη για τον κάθε εργαζόμενο η εκπλήρωση των διακοπών, μια ανάγκη η οποία υποστηρίζεται πως βρίσκεται στην ανώτερη κλίμακα των αναγκών αφού πρώτα απαιτείται να ικανοποιηθούν βασικές ανάγκες όπως αυτές της τροφής της ένδυσης και της κατοικίας. Ωστόσο η ανάγκη του για διακοπές και η προσπάθεια εκπλήρωσης της, είναι αυτή που εξασφαλίζει την προστασία της εργατικής του δύναμης. Αποκομίζει από το διάστημα των διακοπών την απαραίτητα ξεκούραση και ταυτόχρονα αναψυχή, κάνοντας ένα διάλειμμα από τους εξαντλητικούς ρυθμούς της καθημερινής του εργασίας (πνευματική ξεκούραση). Μέσω των διακοπών ικανοποιείται η ανάγκη του για γνώση και κατανόηση νέων τόπων. Οι διακοπές μπορούν να παίξουν θετικό ρόλο στην ευρύτερη επικοινωνία, στην γνωριμία με τους άλλους λαούς, ήθη, έθιμα και πολιτισμούς, να συμβάλλουν στην ανάπτυξη των σχέσεων φιλίας και αλληλεγγύης ανάμεσα σε λαούς και χώρες, να δημιουργούν νέες ανάγκες για μόρφωση στην ανάδειξη του πολιτισμού και της ιστορίας, στο σεβασμό και στην αρμονική σχέση ανθρώπινης κοινωνίας με το περιβάλλον.

Στα πλαίσια της υπάρχουσας κατάστασης αποτελεί άπιαστο όνειρο για πολλούς η πραγματοποίηση των διακοπών, καθώς σύμφωνα με στοιχεία 7 στους 10 δεν θα κάνουν καθόλου διακοπές. Στο σημείο αυτό έρχεται η κρατική παρέμβαση, να παρουσιάσει την «αναβίωση των προγραμμάτων κοινωνικού τουρισμού» θέλοντας να δείξει την μεριμνά προς την ανάγκη για διακοπές των εργαζόμενων και όχι μόνο. Στην πραγματικότητα ουσιαστικά δεν πρόκειται για καμία αναβίωση εάν αναλογιστεί κανείς την κατάργηση των προγραμμάτων της Εργατικής Εστίας το 2012. Σύμφωνα λοιπόν με τα νέα δεδομένα τα προγράμματα αυτά που υπήρχαν, (τα οποία παρέμεναν και αυτά κάτω από τις πραγματικές ανάγκες) χάνονται οριστικά για εκατοντάδες χιλιάδες οικογένειες και μαζί χάνεται και το δικαίωμα για ελάχιστες μέρες διακοπών ξεκούρασης και αναψυχής.

Πιο αναλυτικά, το νέο πρόγραμμα πρόσφερε 110.000 εισιτήρια για την διετία 2013-2014, και αναμένεται 150.000 για την διετία 2015-2016 όταν από την άλλη μεριά μέχρι και πριν την

κατάργηση της Εργατικής Εστίας το 2011 ο αριθμός των εισιτηρίων που δόθηκαν ξεπερνούσε τις 500.000 Συμπληρωματικά μαζί με την σημαντική συρρίκνωση του αριθμού των δικαιούχων έρχεται και η μείωση των ημερών επιδότησης από 7 διανυκτερεύσεις σε 5. Αποκλείονται μάλιστα κοινωνικές ομάδες που είχαν περισσότερο ανάγκη τέτοιου είδους προγράμματα, όπως οι μακροχρόνια άνεργοι και οι νέοι άνεργοι, αφού τίθεται ως προϋπόθεση, να τυγχάνουν τακτικής επιδότησης ανεργίας το προηγούμενο χρονικό διάστημα.

Όπως αναφέρθηκε ο διαχωρισμός των κατηγοριών γίνεται με βάση τα ηλικιακά κριτήρια, στην συγκεκριμένη κατηγορία εντάσσονται τα άτομα που βρίσκονται στην ώριμη ηλικία άλλα που ωστόσο δεν έχουν την δυνατότητα να εργαστούν λόγω της αδυναμίας εύρεσης εργασίας. Είναι γεγονός πως τα ποσοστά ανεργίας είναι ιδιαίτερα υψηλά και πιο συγκεκριμένα, στην πρώτη θέση στο ποσοστό ανεργίας και στη δεύτερη στο ποσοστό ανεργίας των νέων (κάτω των 25 χρόνων) εξακολουθεί να βρίσκεται η Ελλάδα σύμφωνα με τα στοιχεία της ευρωπαϊκής στατιστικής αρχής. Το ποσοστό της ανεργίας στην Ελλάδα βρίσκεται στο 25,2% (στοιχεία Ιουνίου 2015) ενώ αυτό της ανεργίας των νέων στο 48,3%. Οι διακοπές ωστόσο αποτελούν δικαίωμα όλων εργαζόμενων και ανέργων, και αν καταπατείται το δικαίωμα των εργαζομένων για διακοπές αναλογιστείτε τι συμβαίνει στις περιπτώσεις ανέργων. Μόλις 48,3% των νέων είναι άνεργοι, με την ανάγκη ωστόσο για γνώση, εξερεύνηση και αναψυχή να υπάρχει ακόμα. Με τις προϋποθέσεις και τα κριτήρια τα οποία απαιτούνται για την ένταξη στον Κοινωνικό Τουρισμό να μην είναι ευνοϊκά.

Επίσης, ο διαχωρισμός του χρόνου σε «εργάσιμο» και «μη εργάσιμο» , αφήνει περιθώρια να ερμηνευτεί πως άτομα τα οποία δεν εργάζονται έχουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο, κάτι που δεν επηρεάζει θετικά το άτομο αφού πέραν των άλλων δεν του παρέχεται η σωστή δυνατότητα αξιοποίησης του, δεδομένης της αδυναμίας πραγματοποίησης δραστηριοτήτων που θα συνέβαλαν θετικά στην προσωπικότητα του αφού θα ικανοποιήσουν κάποιες από τις ανάγκες του, όπως αυτής της αναψυχής, της γνώσης νέων τόπων και πολιτισμών μέσω των διακοπών.(ΠΗΓΗ: . [ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ](#) ΚΟΜΕΠ Τεύχος: 2014 Τεύχος 3 του Χρήστου Αγγελόπουλου)

2.4 Περίοδος Τρίτης Ηλικίας:

Η περίοδος τρίτης ηλικίας ή όπως αλλιώς χαρακτηρίζεται η περίοδος της σύνταξης, είναι μια περίοδος κατά την οποία η επέκταση του ελεύθερου χρόνου επιδρά καταλυτικά πάνω στα άτομα. Ο ελεύθερος χρόνος ιδιαίτερα για τα άτομα της τρίτης ηλικίας δεν αποτελεί συμπληρωματικό χρόνο αλλά υπαρξιακό χρόνο. Οι διακοπές είναι ένας τομέας όπου η εισβολή των ατόμων τις τρίτης ηλικίας είναι ιδιαίτερα καταλυτική.

Σύμφωνα με τη μελέτη του ΙΤΕΠτο οποίο αποτελεί όργανο του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου της Ελλάδας (ΞΕΕ) για το 2016, τα ταξίδια αποτελούν την πλέον επιθυμητή μορφή διασκέδασης για τα άτομα της τρίτης ηλικίας, ενώ οι ηλικιωμένοι είναι το τμήμα της αγοράς με τη χαμηλότερη εποχικότητα στην ταξιδιωτική του συμπεριφορά. Στη σχετική μελέτη του ΙΤΕΠ επισημαίνεται ότι οι ηλικιωμένοι (55 ετών και άνω) ενδιαφέρονται λιγότερο για πραγματοποίηση διακοπών με σκοπό τα μπάνια και την ηλιοθεραπεία. Στη μελέτη τονίζεται επίσης ότι τα άτομα άνω των 55 ετών ταξιδεύουν συχνότερα από τις άλλες ηλικιακές ομάδες για πολιτιστικούς και θρησκευτικούς λόγους (18% έναντι 11-13% για τις υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες).

Σαφώς όμως, οι παραπάνω πληροφορίες βρίσκονται αναρτημένες κάτω από άρθρα με τίτλους «Χρυσός τα Γκρίζα Μαλλιά» ή ΞΕΕ: Μεγάλη ευκαιρία ο «Τουρισμός Τρίτης Ηλικίας». Δεν είναι επομένως μια προσπάθεια μελέτης των αναγκών και των προτιμήσεων της τρίτης ηλικίας με σκοπό την εκπλήρωση αυτών, παρά μόνο ένα έντονο ενδιαφέρον δεδομένου ότι πρόκειται καίριας σημασίας παράγοντα επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου στον οποίο θα εξελιχθεί ο Τουρισμός Τρίτης Ηλικίας για την Ελλάδα.

Πέραν της άμβλυνσης της εποχικότητας του ελληνικού τουρισμού, ο Τουρισμός Τρίτης Ηλικίας διευρύνει τις πηγές άντλησης τουριστών για τη χώρα μας σύμφωνα με την μελέτη του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων για τον «Τουρισμό Τρίτης Ηλικίας». Την ίδια ώρα λοιπόν που εξαιρούν τους συνταξιούχους από τα προγράμματα Κοινωνικού Τουρισμού ενδιαφέρονται και για τις διακοπές τους.

Τα άτομα που βρίσκονται στην περίοδο της σύνταξης είναι αυτά που συνήθως επιλέγουν κατά τις διακοπές τους εναλλακτικές μορφές τουρισμού είτε πρόκειται για ιατρικό τουρισμό στα πλαίσια του οποίου επισκέπτονται τις περισσότερες φορές ιαματικά λουτρά για λόγους

θεραπείας χρόνιας πάθησης, αποθεραπείας και αποκατάστασης, συντήρησης της Υγείας και Ευεξίας, θρησκευτικό και πολιτιστικό τουρισμό όπου δίνεται βαρύτητα στις επισκέψεις σε εκκλησιαστικούς χώρους και αρχαιολογικά μνημεία. Βέβαια είτε πρόκειται για την μια είτε για την άλλη περίπτωση η συρρίκνωση των δημοσίων δομών είναι δεδομένη καθώς επεκτείνεται η δράση ιδιωτικών ομίλων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

Ο Τουρισμός και οι Διακοπές

3.1 Προσέγγιση του όρου “Διακοπές”

Αυτό που παρατηρείται έντονα πολλές φορές είναι η σύγχυση μεταξύ του όρου τουρισμού και αυτού των διακοπών. Πρόκειται για δυο ξεχωριστές έννοιες οι οποίες συνδέονται άμεσα αλλά δεν ταυτίζονται. Παρακάτω παραθέτονται προσεγγίσεις σχετικά με τις διακοπές αλλά και με το πως οριοθετούνται νομικά και το πως πολλές φορές σχετίζονται με θρησκευτικούς παράγοντες.

Διακοπές μπορεί να θεωρηθεί, μία ημέρα δωρεάν από την εργασία που μπορεί κανείς να περάσει τον ελεύθερο χρόνο , ειδικότερα μπορεί να είναι μια ημέρα αργίας λόγω κάποιου εθίμου , είτε κάποια μέρα για την οποία υπαγορεύεται από το νόμο μια παύση στην γενικότερη επιχειρηματική δραστηριότητα προκειμένου να τιμηθεί ή να γιορταστεί ένα ιδιαίτερο γεγονός.

Οι διακοπές είναι μια μέρα ή και περισσότερες κατά την οποία είτε από έθιμο είτε επειδή επιβάλλεται από τη νομοθεσία, συνήθεις δραστηριότητες ιδιαίτερα των επιχειρήσεων ή ότι αφορά το κομμάτι της εργασίας, αναστέλλονται ή μειώνονται. Σε γενικές γραμμές, οι διακοπές προορίζονται και έχουν καθιερωθεί ώστε να επιτρέπουν στα άτομα να γιορτάσουν είτε την ανάμνηση ενός γεγονότος είτε την παράδοση της πολιτιστικής ή θρησκευτικής σημασίας. Οι διακοπές ορίζονται κυρίως από τις κυβερνήσεις, θρησκευτικά ιδρύματα, ή άλλες ομάδες ή οργανώσεις. Ο βαθμός στον οποίο οι συνήθεις δραστηριότητες μειώνονται από τις διακοπές μπορεί να εξαρτάται από την τοπική νομοθεσία, τα έθιμα, το είδος της εργασίας που πραγματοποιήθηκε ή ακόμη και προσωπικές επιλογές.

Η έννοια των διακοπών τις περισσότερες φορές συνδέεται με τις θρησκευτικές εορτές. Η πρόθεση τέτοιου είδους διακοπών ήταν συνήθως να επιτρέπει στα άτομα να εκτελέσουν τα θρησκευτικά καθήκοντα τους που σχετίζονται με τις σημαντικές ημερομηνίες στο ημερολόγιο. Στις περισσότερες σύγχρονες κοινωνίες, εντούτοις, οι διακοπές χρησιμεύουν ως

ένα μεγάλο μέρος μιας ψυχαγωγικής λειτουργίας όπως τυχόν άλλες ημέρες ή δραστηριότητες του Σαββατοκύριακου.

Σε πολλές κοινωνίες, υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των αργιών που ορίζονται από τις κυβερνήσεις και τις αργίες που ορίζονται από θρησκευτικά ιδρύματα. Για παράδειγμα, σε πολλές κοινωνίες κυρίως χριστιανικών εθνών, η κυβέρνηση για τον σχεδιασμό των διακοπών μπορεί να επικεντρωθεί στις χριστιανικές γιορτές, αν και μη-Χριστιανοί μπορούν, να τηρούν τις θρησκευτικές γιορτές που σχετίζονται με την πίστη τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι διακοπές μπορεί να παρατηρηθεί ότι ισχύουν μόνο ονομαστικά. Για παράδειγμα, πολλοί Εβραίοι στην Αμερική και την Ευρώπη αντιμετωπίζουν τη σχετικά μικρή εβραϊκή γιορτή του Χανουκά ως «διακοπές εργασίας», ουσιαστικά αλλάζει πολύ λίγο η καθημερινή τους ρουτίνα για αυτήν την ημέρα.

Η λέξη «διακοπές» έχει κάποια διακύμανση στην έννοια σε διαφορετικές περιοχές. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, η λέξη αναφέρεται και παρατηρείται ευρέως σε ημέρες ξεκούρασης και αναψυχής, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο και πολλά έθνη της Κοινοπολιτείας όπως ο Καναδάς, η λέξη αναφέρεται σε οποιαδήποτε παρατεταμένη περίοδο αναψυχής.

Είναι σαφές επομένως, πως κάποιες μέρες ανάλογα με την θρησκεία και την ισχύουσα νομοθεσία ορίζονται ως επίσημες μέρες αργίες που σημαίνει διακοπή κάθε είδους εργασίας. Ωστόσο, ο κάθε εργαζόμενος δικαιούται βάση νόμου ανάλογα την περίσταση ένα αριθμό ημερών ετησίως άδειας. Οι μέρες αυτές των διακοπών, δεν σημαίνει πως απαραίτητα συνδέονται με τις επίσημες μέρες θρησκευτικής αργίας. Ο βασικός σκοπός των διακοπών πρέπει να είναι η ξεκούραση και η αναψυχή του εργαζομένου και μη, διευρύνοντας τους πνευματικούς ορίζοντες.

3.2 Μαρξιστική Αντίληψη των Διακοπών

Οι φθηνές διακοπές, η αναψυχή και η ψυχαγωγία δεν είναι πολυτέλεια. Είναι αγαθά τα οποία αποτελούν στην πραγματικότητα ανάγκη και δικαίωμα από το οποίο ο κάθε εργαζόμενος, άνεργος και χαμηλά αμειβόμενος αλλά και γενικότερα η κάθε λαϊκή οικογένεια δεν πρέπει να παραιτηθεί. Αντίθετα είναι ένα δικαίωμα και μια ανάγκη για τα οποία πρέπει να παλέψει ώστε να έχουν όλοι δουλειά με δικαιώματα, ελεύθερο χρόνο και παροχές που θα καλύπτουν τις σύγχρονες λαϊκές ανάγκες, όπως είναι οι διακοπές.

Παρουσιάζεται ότι διεκδίκηση αυτών των δικαιωμάτων, είναι αυτό που δήθεν καταστρέφει τον τουρισμό. Κι αυτό την ίδια ώρα που είναι γνωστό πως το δικαίωμα των διακοπών των εργαζόμενων στη χώρα μας και κατά συμπέρασμα και ο τουρισμός πλήττονται από την ανεργία και τα πενιχρά μεροκάματα.

Στα παραπάνω έρχεται να προστεθεί το παράδειγμα της Σοβιετικής Ένωσης όπου οι διακοπές και η ξεκούραση αποτελούσε αναφαίρετο δικαίωμα. Πιο συγκεκριμένα, το δικαίωμα στην ξεκούραση ήταν κατοχυρωμένο στο Σύνταγμα της ΕΣΣΔ. Σύμφωνα με το άρθρο 41, για τους εργάτες και υπαλλήλους καθοριζόταν η εργάσιμη βδομάδα που δεν μπορούσε να υπερβεί τις 41 ώρες, ενώ προβλεπόταν μειωμένη εργάσιμη μέρα για μια σειρά επαγγελματιών. Το άρθρο 119 του Συντάγματος διασφάλιζε το δικαίωμα των διακοπών. Στην πράξη υπήρχε παροχή ετησίων πληρωμένων αδειών κι η συνεχής φροντίδα του σοσιαλιστικού κράτους για τη διεύρυνση του των πολιτιστικό-μορφωτικών και αναζωογονητικών ιδρυμάτων, την ανάπτυξη του μαζικού αθλητισμού, της φυσικής αγωγής και του τουρισμού. Στη Σοβιετική Ένωση είχε συγκεντρωθεί το πιο ευρύ δίκτυο δημόσιων παραθεριστικών ιδρυμάτων στον κόσμο. Χαρακτηριστικά να αναφέρουμε ότι τη δεκαετία του '80 (στην αρχή της περεστρόικα) στην ΕΣΣΔ υπήρχαν ήδη πάνω από 14.000 κέντρα αναζωογόνησης που δέχονταν 45 εκατ. αδειούχους. Το συνταγματικό δικαίωμα του κάθε ανθρώπου για ετήσιες διακοπές η σοβιετική εξουσία το επιβεβαίωνε στην πράξη. Η άδεια για διακοπές όχι απλά ήταν κατοχυρωμένη από το νόμο, αλλά υπήρχε φροντίδα για τον προγραμματισμό και την καλύτερη αξιοποίησή της από τις λαϊκές επιχειρήσεις και τα συνδικάτα, που ήταν οι κεντρικοί πυλώνες της οργάνωσης των διακοπών. Πάνω από τα 50% των εισιτηρίων για τουριστικά θέρετρα που δίνονταν σε

εργάτες και υπαλλήλους ήταν είτε δωρεάν, είτε με προπληρωμένο το 30% του κόστους τους, αφού καλύπτονταν από τον προϋπολογισμό των υπηρεσιών κοινωνικής ασφάλισης ή υγειονομικής περίθαλψης της ΕΣΣΔ.

Η διάρκεια των διακοπών των εργαζομένων έφτανε έως τις 24 εργάσιμες μέρες (δηλαδή μαζί με τις αργίες ένα μήνα). Ακόμα, εκτός από τις κανονικές μέρες της κανονικής ετήσιας άδειας, στην ΕΣΣΔ δίνονταν επιπλέον μέρες άδειας σε ειδικές κατηγορίες πληθυσμού, όπως σε νέους εργαζόμενους κάτω των 19, σε αναπήρους, σε εργαζόμενους σε ανθυγιεινές εργασίες, σε εργαζόμενους που εργάζονταν σε απομακρυσμένες περιοχές του βορρά και σε άλλους, φτάνοντας έως και τις 48 εργάσιμες μέρες. Με βάση τους υπολογισμούς του σοβιετικού κράτους ο εργαζόμενος, που είχε ξεκουραστεί όχι μόνον δούλευε με διπλάσια ενέργεια, αλλά και αρρώσταινε σχεδόν 3 φορές λιγότερο από όσους προτιμούσαν να μην πάνε διακοπές.

Στη ΕΣΣΔ λειτουργούσαν έως και 40 χιλιάδες παιδικές κατασκηνώσεις, όπου κάθε χρόνο ξεκουράζονταν δωρεάν ή με πολύ χαμηλό κόστος περίπου 10 εκατομμύρια παιδιά. Υπήρχαν διάφορες κατασκηνώσεις: αθλητικές, τουριστικές, στρατιωτικές, κατασκηνώσεις για άρρωστα παιδιά κ.ά.

Ειδική μέριμνα υπήρχε από την Κομσομόλ για τους φοιτητές, που είχαν τις δικές τους κατασκηνώσεις, ενώ πολλοί φοιτητές επέλεγαν ένα μέρος των διακοπών τους να το περάσουν δουλεύοντας σε φοιτητικές εργασιακές ομάδες, που επισκέπτονταν διάφορες περιοχές της ΕΣΣΔ, αναλαμβάνοντας την οικοδόμηση διάφορων έργων. Υπολογίζεται πως κάθε καλοκαίρι περίπου 800 χιλιάδες φοιτητές συνδύαζαν με αυτόν τον τρόπο τη δουλειά και τη γνωριμία με άλλους τόπους και τη ζωή στις φοιτητικές εργασιακές κολεκτίβες. Συνολικά, την περίοδο 1965-1991 σχεδόν 13 εκατομμύρια φοιτητές συμμετείχαν στις εργασιακές κολεκτίβες. (ΠΗΓΗ : Κυριακή 27 Ιούνη 2010 Ριζοσπάστης , Δικαίωμα κι όχι προνόμιο! / Μεγάλη Σοβιετική Εγκυκλοπαίδεια)

3.3 Αστική Αντίληψη για τις Διακοπές

Το αντικείμενο του τουρισμού όπως αναφέρθηκε αποτελεί ένα πολυδιάστατο φαινόμενο, για τον λόγο αυτό κρίνεται ιδιαίτερα δύσκολο να υπάρξει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός. Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί πως ο ορισμός διαμορφώνεται διαφορετικά ανάλογα από την πλευρά την οποία προσδιορίζεται παραδείγματος χάριν άλλοτε μπορεί να προσεγγίζεται λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική ιδιότητα και άλλοτε την κοινωνική.

Στο σημείο αυτό, παρατηρείται πως ο τουρισμός (tourism), η αναψυχή (recreation) και ο ελεύθερος χρόνος (leisuretime) θεωρούνται γενικά ότι αποτελούν ένα σύνολο αλληλένδετων και επικαλυπτόμενων εννοιών. Έννοιες για τις οποίες έχει δοθεί πληθώρα ορισμών. Προκειμένου να προσεγγιστεί η έννοια του τουρισμού, πρέπει να προσδιοριστούν οι έννοιες της αναψυχής σε σχέση με την χρησιμοποίηση του ελεύθερου χρόνου. Συναντάται μια έντονη αντίθεση μεταξύ του «χρόνου εργασίας» και του «χρόνου μη εργασίας» οποίος περιέχει ιδιαίτερη ασάφεια και συχνά συγχέεται με τις έννοιες «ελεύθερος χρόνος» και «αναψυχή».

Ο Clawson (1963: 264-247) θεωρεί ότι ο «ελεύθερος χρόνος» είναι ο χρόνος που υπάρχει στην διάθεση του ατόμου, πέραν απ' αυτόν που χρειάζεται για τις βασικές του απαιτήσεις, όπως είναι η ύπαρξη και η συντήρηση του (ύπνος, συντήρηση ατόμου, εργασία, εκπαίδευση). Μέσα στο πλαίσιο του «ελεύθερου χρόνου», που το άτομο έχει στη διάθεση του για την εκούσια ανάπτυξη των πολυποίκιλων δραστηριοτήτων του, είναι και η «αναψυχή» η οποία καλύπτει μεγάλο εύρος των δραστηριοτήτων του.

Η τουριστική δραστηριότητα είναι από τις πιο σημαντικές δραστηριότητες της «αναψυχής» και αναλαμβάνεται κατά την διάρκεια του ελεύθερου χρόνου. Έτσι λοιπόν συνδέεται το κομμάτι του τουρισμού και κατά συνέπεια των διακοπών με τον ελεύθερο χρόνο και την αναψυχή. Ο Max Weber επισημαίνει ότι η αστική κοινωνία, με βάση την θεωρία του πουριτανισμού, αποθεώνει την εργασία και αδιαφορεί για τον ελεύθερο χρόνο. Το βέβαιο είναι ότι την ίδια στιγμή που το κομμάτι των διακοπών με σκοπό την αναψυχή αποτελεί για όλο και περισσότερους εργαζόμενους είδος πολυτελείας, τα κέρδη του τουριστικού κλάδου συνεχώς αυξάνονται.

Επομένως, το αντικείμενο των διακοπών έχει δυο όψεις. Από τη μια, όλο και λιγότεροι μισθωτοί, μικρομεσαίοι επαγγελματίες και αγρότες, φοιτητές, έχουν τη δυνατότητα να κάνουν διακοπές, ενώ το διάστημα των καλοκαιρινών διακοπών μειώνεται χρόνο με το χρόνο. Από την άλλη, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τουρισμό βλέπουν τα κέρδη τους να έχουν ανοδική πορεία.

Το γεγονός αυτό γίνεται ακόμα πιο έντονο, παρατηρώντας κανείς το συνεχόμενα αυξανόμενο κόστος των διακοπών που κάνει όλο και πιο δύσκολο το κομμάτι της πραγματοποίησης των διακοπών. Δεδομένου ότι από την πλευρά της αστικής τάξης, οι διακοπές ή καλύτερα οι παραλίες, τα πολιτιστικά αξιοθέατα και οι μετακινήσεις θεωρούνται «εμπόρευμα» το οποίο πολλοί αδυνατούν να το «αγοράσουν» και αυτό λόγω της έντονης επιχειρηματικής δραστηριότητας. Στα πλαίσια επομένως της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας το θέμα των διακοπών δεν αντιμετωπίζεται ως κοινωνικό αγαθό.

3.4 Οι διακοπές για την ψυχολογία

Από την πλευρά της ψυχολογίας, οι διακοπές θεωρούνται ως ένας χρόνος πολύτιμος και αυτό διότι είναι ένας χρόνος προσωπικός. Αποτελούν μια ευκαιρία, η οποία είναι γεγονός πως την έχουμε όλο και λιγότερο, για να ασχοληθεί κανείς πραγματικά με τον εαυτό του, τα «θέλω», τις ανάγκες, τις επιθυμίες και τις σχέσεις του και να επενδύσει σ'αυτές. Θα μπορούσε κανείς να πει πως οι διακοπές είναι ένα διάστημα που προσφέρεται ώστε κανείς να ονειρευτεί να σκεφτεί, να κάνει σχέδια αλλά και μια απογραφή των όσων έχουν συμβεί, σύμφωνα με τα όσα δηλώνει ο δρ. Αναστάσιος Σταλίκας (Κλινικός ψυχολόγος και αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου).

Επίσης δηλώνει, πως με την πρώτη ευκαιρία που δίνεται για να πραγματοποιηθούν οι διακοπές πρέπει αυτή να αξιοποιείται καταλλήλως. Τονίζεται όμως, από την πλευρά των ψυχολόγων ότι φτάνοντας στον τόπο διακοπών που ο καθένας έχει επιθυμήσει και επιλέξει να βρεθεί οι πιθανότητες να βιώσει αυτά που έχουν να του προσφέρουν πραγματικά οι διακοπές είναι πολύ μεγαλύτερες. Η παρατήρηση αυτή γίνεται προκειμένου να παρουσιαστεί το γεγονός ότι λόγω της κούρασης της καθημερινότητας και το στρες της δουλειάς απλά το μεγαλύτερο ποσοστό νιώθει την ανάγκη να αποδράσει μακριά από την καθημερινότητα χωρίς

να έχει συγκεκριμένο προορισμό. Έτσι όμως, αποφεύγοντας να κανείς να ορίσει ένα συγκεκριμένο προορισμό για διακοπές αλλά και το λόγο που επιθυμεί να επισκεφθεί το συγκεκριμένο μέρος χάνει το πραγματικό νόημα των διακοπών. Ο στόχος των διακοπών είναι να αφιερώνει ο καθένας χρόνο στον εαυτό του και να ορίζει τι είναι αυτό που πραγματικά τον ενδιαφέρει να κάνει ώστε να ξεκουραστεί και να αξιοποιήσει δημιουργικά και ευχάριστα τον χρόνο των διακοπών του. Σε αυτή την περίπτωση υπάρχει στόχος και ενασχολούμενοι με αυτόν, βιώνονται περισσότερα θετικά συναισθήματα τα οποία δεν είναι πρόσκαιρα, αλλά βαθύτερες συναισθηματικές καταστάσεις, όπως το ενδιαφέρον, η απορρόφηση, η αγάπη, η ικανοποίηση, η περιέργεια, η γενναιοδωρία κλπ., που φαίνεται να είναι ευεργετικές.

Ανάγκη για διακοπές έχουν όλοι άλλοι περισσότερο και άλλοι λιγότερο, και καθένας βέβαια για διαφορετικούς λόγους. Κάποιοι για να ξεκουραστούν, άλλοι για να αλλάξουν περιβάλλον ορισμένοι για να γνωρίσουν νέους τόπους και ανθρώπους. Το σίγουρα βέβαια είναι πως όλοι έχουν ανάγκη από ένα διάλειμμα από την καθημερινότητα και με στόχο να ικανοποιηθούν οι επιθυμίες και όχι οι υποχρεώσεις.

Άλλωστε οι διακοπές μας κάνουν καλύτερους ανθρώπους, αυτό είναι και το συμπέρασμα που προκύπτει ερευνώντας την παγκόσμια έρευνα της Tripadvisor για το 2014 για την ψυχολογία του ταξιδιού. Η έρευνα διερευνά τον τρόπο με τον οποίο τα ταξίδια μεταβάλλουν τη συμπεριφορά των ανθρώπων διεθνώς και ανά εθνικότητα.

Ένα από τα βασικά συμπεράσματα που εξάγεται για τους Έλληνες είναι ότι σε ποσοστό 50% κατά την επιστροφή τους από τις διακοπές τείνουν να είναι πιο ανεκτικοί με τους άλλους. Το αντίστοιχο ποσοστό για τους ταξιδιώτες διεθνώς φθάνει στο 45%. Επίσης, σε ποσοστό 40% οι Έλληνες κατά την επιστροφή τους τείνουν να εξερευνούν περισσότερο την πόλη τους έναντι ποσοστού 35% των ταξιδιωτών διεθνώς. Σε ποσοστό 25% οι Έλληνες τείνουν να μαθαίνουν μία νέα γλώσσα ή δεξιότητα έναντι ποσοστού 37% των ταξιδιωτών διεθνώς. Το 19% των Ελλήνων επικεντρώνονται στις σχέσεις έναντι 23% των ταξιδιωτών διεθνώς. Εξάλλου, το 38% των ταξιδιωτών παγκοσμίως μεταξύ των οποίων και το 30% των Ελλήνων εμπλουτίζουν την καθημερινή τους διατροφή με νέες γεύσεις που δοκιμάζουν στα ταξίδια τους.

Αντίθετα με την κοινή πεποίθηση οι ταξιδιώτες διεθνώς είναι 9 φορές πιο πιθανό να αποζητούν τις μοναδικές εμπειρίες συγκριτικά με τις εμπειρίες χαλάρωσης. Σύμφωνα με τα

αποτελέσματα της έρευνας οι Ευρωπαίοι θέλουν να υπερηφανεύονται για τις αξιοζήλευτες εμπειρίες τους, οι Ασιάτες πραγματικά λατρεύουν τις συναρπαστικές εμπειρίες, οι ταξιδιώτες από τη Μέση Ανατολή αποζητούν την εμπειρία της γνωριμίας με την τοπική κουλτούρα και οι Αυστραλοί αποζητούν αξιωματικές εμπειρίες. Οι ταξιδιώτες από τη Βόρειο Αμερική επισκέπτονται τους συγγενείς τους, οι Λατινοαμερικανικοί ταξιδεύουν για να κάνουν νέες γνωριμίες και οι Αφρικανοί αποζητούν την ιδιαίτερη περιποίηση και θέλουν να νιώθουν ξεχωριστοί. Το 66% των ταξιδιωτών διεθνώς ενθαρρύνονται να σχεδιάσουν άλλο ένα ταξίδι μετά την επιστροφή από τις διακοπές, με τις ΗΠΑ να κατέχουν την πρώτη θέση. Οι ταξιδιώτες που είναι πιο πιθανό ότι θα σχεδιάσουν το επόμενο ταξίδι αμέσως μετά την επιστροφή τους είναι σε ποσοστό 85% οι Βραζιλιάνοι, σε ποσοστό 84% οι Αυστραλοί και σε 79% οι Βρετανοί. Το 54% των τουριστών διεθνώς είναι ενθουσιασμένοι όταν πραγματοποιούν κράτηση. Από τη πλευρά των τουριστικών επιχειρήσεων μόνο το 16% προσπαθεί να δημιουργήσει στους πελάτες την αίσθηση ότι οι διακοπές τους έχουν ξεκινήσει και μόνο το 27% προβαίνει σε προτάσεις για το ταξίδι πριν από την άφιξη.

(ΠΗΓΗ: [ΕΛΛΑΔΑ](http://www.kathimerini.gr/785626/article/epikairothta/ellada/o-toyrismos-mas-kanei-kalyterous-anthroypous) 27.09.2014 Ο τουρισμός μάς κάνει καλύτερους ανθρώπους,
<http://www.kathimerini.gr/785626/article/epikairothta/ellada/o-toyrismos-mas-kanei-kalyterous-anthroypous>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

Παράγοντες από τους οποίους εξαρτώνται τις διακοπές

4.1 Ψυχολογικοί Παράγοντες

Οι διακοπές θα μπορούσε να πει κανείς ότι απεικονίζουν είτε μια διαφυγή από την καθημερινή πραγματικότητα είτε ένα μέσο ικανοποίησης των επιθυμιών. Το ταξίδι αποτελεί μια διέξοδο από την ρουτίνα και φυγή προς την ξεκούραση, την ηρεμία και το διαφορετικό περιβάλλον. Οι τουρίστες ωθούνται σε αυτή την επιλογή από ψυχολογική ανάγκη τους να ξεφύγουν από ένα τρόπο ζωής που χαρακτηρίζεται από ένταση στους ρυθμούς εργασίας και από μονοτονία (Τσάρτας,1996). Ουσιαστικά οι διακοπές δεν αποτελούν ένα κομμάτι του τουρισμού σαν μια αγορά από φυσικά στοιχεία , αλλά πρόκειται για ένα μέσο κατά το οποίο ο παραθεριστής αποκτά εμπειρίες και εκπληρώνει όνειρα.. Από αυτήν την άποψη επομένως, οι διακοπές μπορούν να οριστούν ως το μέσο με το οποίο οι άνθρωποι αναζητούν ψυχολογικά οφέλη , που προκύπτουν από την γνωριμία νέων τόπων και καταστάσεων τα οποία ωστόσο είναι προσωρινής διάρκειας και απελευθερωμένα από τα φυσιολογικά πρότυπα της καθημερινής ζωής.

Σύμφωνα με τους Songet al.(2000), η απόφαση του τουρίστα να ταξιδέψει επηρεάζεται και από τα ατομικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και της ψυχοσύνθεσής του, τις επιθυμίες του, τα ενδιαφέροντά του, το πολιτιστικό του υπόβαθρο και τα ιδιαίτερα γεωγραφικά χαρακτηριστικά του κάθε προορισμού. Παρατηρείται το γεγονός ότι προσδοκούμε τις διακοπές επειδή θεωρούνται ως ανταμοιβή της ετήσιας εργασίας μας. Η ανυπομονησία γίνεται κομμάτι των διακοπών. Στο τέλος των διακοπών αυτό που τον ενδιαφέρει αποσκοπεί στη διατήρηση κυρίως των αναμνήσεων. Οι διακοπές γίνονται μέρος της εμπειρίας , η οποία βοηθάει τον τουρίστα να αντεπεξέλθει στις δύσκολες μέρες του χειμώνα και οι αναμνήσεις του ανανεώνονται από την προσδοκία των νέων εμπειριών στις επόμενες διακοπές.

Στις περισσότερες φορές το κομμάτι των διακοπών δεν αποτελεί μια ξαφνική και αυθόρμητη απόφαση, αντίθετα πρόκειται για μια απόφαση η οποία προκύπτει έπειτα από συζήτηση και την απαραίτητη πληροφόρηση άλλοτε μεταξύ της οικογένειας και άλλοτε

μεταξύ φίλων. Οι διακοπές από ψυχολογική άποψη εκφράζουν μια διαφυγή από την καθημερινότητα, υποστηρίζεται άλλωστε ότι οι διακοπές αποτελούν μια σειρά από βαθιές ψυχολογικές ανάγκες. Έχουν να κάνουν με την έμφυτη και υποκειμενική τάση του ανθρώπου για φυγή μακριά από το περιβάλλον του και την αντικειμενική έλξη να γνωρίσει νέους τόπους και να έχει ανθρώπινη επικοινωνία. Επομένως οι κύριοι παράγοντες ψυχαγωγίας από τους οποίους προσδιορίζεται και η ανάγκη για την πραγματοποίηση των διακοπών είναι οι έξι:

1. Η έμφυτη τάση της διαφυγής από το γνώριμο περιβάλλον.
2. Η ανάγκη τόσο για ξεκούραση όσο και για αναψυχή.
3. Η κοινωνική αλληλεπίδραση.
4. Η ενίσχυση των οικογενειακών και των φιλικών θεσμών.
5. Η εκπλήρωση επιθυμιών.
6. Η ανθρώπινη ανάγκη για ανακάλυψη και ενασχόληση με τον εαυτό μας και με την ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης.

4.2 Πολιτιστικοί Παράγοντες

Είναι πολλές οι φορές που χρησιμοποιείται ο όρος «πολιτισμός» τόσο στον γραπτό όσο και στον προφορικό λόγο στην καθημερινότητα. Η λέξη «πολιτισμός», (εκ του πόλις-πολίτης/Γαλλ.Civilisation/Αγγλ.Civilization), χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον από τον νεοέλληνα διαφωτιστή Αδαμάντιο Κοραή τον 18ο αιώνα. Η χρήση της λέξης και της έννοιας «πολιτισμός» χρησιμοποιείται όταν θέλουμε να δείξουμε την σύνθεση μιας κοινωνίας (πολυπολιτισμική κοινωνία), την επιστημονική πρόοδο, την αναβάθμιση των θεσμών ,το επίπεδο διαβίωσης και κοινωνικής συμβίωσης καθώς και το σύνολο των ανθρωπίνων επιτευγμάτων.

Μεγάλη ωστόσο συζήτηση διατυπώθηκε κυρίως κατά την περίοδο του διαφωτισμού (τέλη του 17^{ου} και 18^{ου}) αλλά και μετέπειτα, για την εννοιολογική συσχέτιση και διαφοροποίηση των όρων πολιτισμός και κουλτούρα (culture). Η εννοιολογική προσέγγιση της λέξης «κουλτούρα» ταυτίζεται με το επίπεδο της μόρφωσης και της παιδείας, τον τρόπο σκέψης

μιας κοινωνίας (σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο), τα ήθη, τις πνευματικές αξίες, τον τρόπο ζωής, την θρησκεία καθώς και την ενασχόληση με τις τέχνες (γλυπτική, ζωγραφική, μουσική κλπ). Ο βαθμός ανάπτυξης τους ωστόσο ταυτίζεται με την έννοια του πολιτισμού.

Αποτελεί βεβαία αδιαμφισβήτητο γεγονός, ότι ένας από τους κυριότερους λόγους ταξιδιών ήταν και εξακολουθεί να είναι για τους ταξιδιώτες η διερεύνηση νέων πολιτισμών, το πολιτιστικό δηλαδή κίνητρο.

Από την μια πλευρά επομένως συναντάται μια ερμηνεία κατά την οποία δίνεται έμφαση στους τουρίστες οι οποίοι ταξιδεύουν έχοντας ένα ειδικό κίνητρο ή ακόμα και οι περιπτώσεις που δύναται να έχουν περισσότερα, ο όρος πολιτισμός προσεγγίζεται με μια ευρύτερη έννοια στην οποία συμπεριλαμβάνονται όλα εκείνα τα στοιχεία που ο ταξιδιώτης άμεσα ή έμμεσα αναζητά αναφερόμενος σ' αυτόν. υπό αυτή την ερμηνεία λοιπόν δίνεται έμφαση στα στοιχεία του πολιτισμού τα οποία μπορεί και να θεωρηθούν ταυτόχρονα και τουριστικά. Υπό αυτή την απλή έννοια ο πολιτισμός περιλαμβάνει:

- * πολιτιστικές εκδηλώσεις
- * θρησκεία, ιστορία (πνευματικά και υλικά στοιχεία)
- * σύνολα φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος όπως είναι τα τοπία, η αρχιτεκτονική, οι παραδοσιακοί οικισμοί αλλά και τα ιστορικά κέντρα
- * ήθη, έθιμα και παραδόσεις που σχετίζονται με την τοπική παράδοση της εκάστοτε περιοχής
- * μορφές τέχνης (μουσική, χορός, γλυπτική κτλ).

Στον αντίποδα όμως, βρίσκεται μια διαφορετική προσέγγιση πάνω στο θέμα του πολιτισμού η οποία εξετάζει τις αλληλεπιδράσεις που δημιουργεί η επικοινωνία δυο διαφορετικών πολιτισμών των ντόπιων και των τουριστών που επισκέπτονται την περιοχή. Ιδιαίτερα τονίζεται το κατά πόσο αυτή η επικοινωνία έχει ως αποτέλεσμα να οδηγεί στη διαφοροποίηση της έννοια αλλά και της λειτουργίας του πολιτισμού. Στόχος της συγκεκριμένης προσέγγισης είναι να καταγραφούν οι επιπτώσεις στα στοιχεία του πολιτισμού σε τοπικό επίπεδο που μπορεί να προκύπτουν από αυτού του είδους την επικοινωνία, ώστε να

υπάρξει άμεση διαφοροποίηση της πραγματικής και ουσιαστικής έννοιας του πολιτισμού από αυτή του "τουριστικού πολιτισμού" ο οποίος δεν αποτελεί τίποτα άλλο παρά μόνο ένα δημιούργημά της τουριστικής βιομηχανίας με μοναδικό στόχο να ανταποκριθεί στις στερεοτυπικές πολιτιστικές ανάγκες των τουριστών. Επομένως, η συγκεκριμένη ερμηνεία προσέγγισης αναλύει ζητήματα όπως αυτό της σκηνοθετημένης αυθεντικότητας, η εμπορευματοποίηση της τοπικής παράδοσης, τα πολιτισμικά στερεότυπα μεταξύ της επικοινωνίας ντόπιων και τουριστών αλλά και οι αλλαγές στην τοπική κοινωνία.

Η ιδιαιτερότητα αυτής της προσέγγισης, εντοπίζεται στην συσχέτιση που υπάρχει μεταξύ των ταξιδιωτών που επισκέπτονται μια περιοχή και του τοπικού πολιτισμού και πιο συγκεκριμένα των αλλαγών που "βιώνει" ακριβώς και μόνο επειδή θεωρείται σημαντικός τουριστικός πόρος. Ο πολιτισμός στις διάφορες μορφές του δεν θεωρείται πλέον μόνο αντικείμενο έρευνας ή γνώσης αλλά και ένα προϊόν το οποίο προβάλλεται, πωλείται και αγοράζεται, δεδομένου ότι τα τελευταία χρόνια αποτελεί βασικό τουριστικό πόρο που συμβάλλει στη σύνθεση ενός ιδιαίτερα ανταγωνιστικού πακέτου. Ο τουρισμός άλλωστε δεν είναι το μόνο κοινωνικό φαινόμενο που οδηγεί στην εκμετάλλευση του πολιτισμού.

Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω προσεγγίσεις στο κομμάτι του πολιτισμού καθώς και το γεγονός ότι ο σύγχρονος άνθρωπος στις μέρες μας, είναι ένας άνθρωπος ιδιαίτερα καλλιεργημένος και πολύ καλά πληροφορημένος, που έχει τη φυσική περιέργεια να γνωρίσει πολιτιστικά στοιχεία των ξένων τόπων κάτι που αυξάνει τις πολιτιστικές του ανάγκες συμπεραίνουμε ότι είναι δεδομένο λοιπόν πως το επίπεδο της κουλτούρας του ταξιδιώτη επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό το γεγονός το εάν θα πραγματοποιήσει ή όχι διακοπές αλλά και το είδος των διακοπών που θα πραγματοποιήσει.

4.3 Οικονομικοί Παράγοντες

Αναφερόμενοι λοιπόν στους οικονομικούς παράγοντες από τους οποίους εξαρτώνται οι διακοπές ενός ατόμου ή μιας οικογένειας, είναι δεδομένο πως πρόκειται για εισοδηματικά κριτήρια τα οποία άλλοτε επιτρέπουν την πραγματοποίηση των διακοπών έστω και ολιγοήμερων και άλλοτε όχι. Από πολλούς μελετητές το εισόδημα έχει προσδιοριστεί ως ο σημαντικότερος προσδιοριστικό παράγοντας της τουριστικής ζήτησης (Kwack, 1972, ProencaandSoukiazis, 2005). Μάλιστα το ποσοστό αναχώρησης για διακοπές σχετίζεται

άμεσα με το επίπεδο του εισοδήματος και αυξάνεται παράλληλα με τις αυξήσεις του (Βαρβαρέσος, 1997). Επομένως κατανοεί κανείς ότι οι αλλαγές στο εισόδημα των ατόμων που επιθυμούν να πραγματοποιήσουν διακοπές, παίζουν καθοριστικό ρόλο καθώς μπορούν να προκαλέσουν αλλαγές. Σε συνθήκες βελτίωσης του εισοδήματος, αυτό μπορεί να λειτουργήσει παρακινητικά στην λήψη απόφασης των διακοπών καθώς αυξάνεται η αγοραστική δύναμη των εν δυνάμει ταξιδιωτών και αντίστροφα. Επομένως όσο μεγαλύτερο είναι το κατά κεφαλήν εισόδημα μια χώρας, τόσο πιο πιθανόν είναι οι πολίτες της να μπορούν να αγοράζουν ταξιδιωτικές υπηρεσίες στο εξωτερικό αλλά και στο εσωτερικό. Οι αποφάσεις όμως σχετικά με την πραγματοποίηση των διακοπών λαμβάνονται στην αρχή του χρόνου ή και νωρίτερα. Επομένως, είναι εύλογο μία μεγάλη υποθετική αύξηση στα εισοδήματα σε ένα έτος, να ακολουθηθεί από μια εντυπωσιακή αύξηση του ποσοστού των ταξιδιωτών στον επόμενο χρόνο. Άρα, η τουριστική ζήτηση αναμένεται να επηρεάζεται όχι μόνο από τις τρέχουσες τιμές του εισοδήματος, αλλά και από το εισόδημα προηγούμενων περιόδων. Αυτό οφείλεται στο γεγονός πως οι αλλαγές στο εισόδημα μπορεί να απαιτούν κάποιο χρόνο μέχρι να επηρεάσουν τη ζήτηση του τουρισμού (Lim, 1997).

Έναν ακόμη εξίσου σημαντικό οικονομικό παράγοντα μετά το εισόδημα, αποτελεί η τιμή του τουριστικού πακέτου που επιθυμεί «να αγοράσει» ο ταξιδιώτης. Το κομμάτι της τιμής και οι διακυμάνσεις της, είναι ένα ευαίσθητο κομμάτι, που συμβάλλει στην λήψη απόφασης των διακοπών καθώς ανάλογα το ύψος της τιμής αποφασίζει κανείς εάν μπορεί να δαπανήσει ή όχι το ποσό που απαιτείται προκειμένου να συμμετάσχει σ'αυτή την διαδικασία. Το κόστος των αγαθών και των υπηρεσιών που αγοράζονται στον προορισμό, το κόστος μεταφοράς από την χώρα προέλευσης στη χώρα προορισμού, οι τιμές των υποκατάστατων και συμπληρωματικών προϊόντων (προορισμών) και οι αλλαγές στις συναλλαγματικές ισοτιμίες επηρεάζουν με διαφορετικό τρόπο και βαρύτητα την απόφαση του τουρίστα να ταξιδέψει (Crouch,1992).Ο τουρισμός ως αγαθό κατανάλωσης έχει τη δική του τιμή, η οποία είναι το κόστος των αγαθών και υπηρεσιών στη χώρα προορισμού όπως είναι το κόστος διαμονής, η τοπική μεταφορά, η σίτιση, η διασκέδαση κ.α. Μία αύξηση στο επίπεδο τιμών της χώρας προορισμού, αποθαρρύνει τους τουρίστες να κινηθούν προς αυτήν την κατεύθυνση (ProencaandSoukiazis, 2005).

Επίσης ένα ακόμη συστατικό στοιχείο που συμβάλλει σημαντικά στην διαμόρφωση της τελικής τιμής, που καλείται να πληρώσει ο ταξιδιώτης είναι το κόστος μεταφοράς μετά

επιστροφής. Οι πιθανές υψηλές τιμές των μεταφορικών εξόδων προς έναν προορισμό αποτελούν αποτρεπτικό παράγοντα για τον ταξιδιώτη ο οποίος θα επιδιώξει την εύρεση ενός πιο οικονομικού μέσου μετακίνησης ή ακόμη και την αναβολή των διακοπών του εάν οι τιμές αυτές θεωρούνται απρόσιτες σχετικά με το ποσό που επιθυμεί να δαπανήσει.

Όσον αφορά βέβαια το αντικείμενο των διακοπών στα διεθνή πλαίσια, οι διακυμάνσεις των τιμών στο κόστος μεταφοράς μπορούν να προκαλέσουν μεγαλύτερες αλλαγές στον διεθνή τουρισμό. Το αντικείμενο του διεθνή τουρισμού ωστόσο επηρεάζεται έντονα και από τις τιμολογιακές διαφορές που υπάρχουν στις εκάστοτε περιπτώσεις μεταξύ της χώρας προέλευσης και την χώρα προορισμού. Στο σημείο αυτό ο ταξιδιώτης λαμβάνει υπόψη του τις συναλλαγματικές ισοτιμίες, τις πιθανές αλλαγές που πραγματοποιούνται και κατά πόσο αυτές είναι ευνοϊκές ή όχι.

4.4 Κοινωνικό-δημογραφικοί παράγοντες

Παράγοντες όπως η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, το επάγγελμα, και το επίπεδο εκπαίδευσης προκαλούν σημαντικές μεταβολές στο αντικείμενο των διακοπών. Από αυτούς τους παράγοντες εξαρτάται το πόσο ελεύθερος χρόνος θα υπάρξει στην διάθεση των εν δυνάμει ταξιδιωτών και το πόσο δημιουργικά θα αποφασίσουν τον αξιοποιήσουν.

Όσον αφορά τη ηλικία φαίνεται ότι επιδρά διαφορετικά πάνω στην απόφαση του τουρίστα να ταξιδέψει, αυτό συμβαίνει κυρίως διότι οι νέοι και τα άτομα που βρίσκονται στην Τρίτη ηλικία διαθέτουν περισσότερο χρόνο για να πραγματοποιήσουν ταξίδια. Από την άλλη μεριά ωστόσο σε ό, τι αφορά τις δαπάνες των διακοπών, πιο αυξημένες παρουσιάζονται αυτές των ηλικιακών ομάδων 26-46 ετών, ενώ μετά την ηλικία των 46 παρατηρείται πτώση στις δαπάνες τουρισμού, ως τα 65 έτη, όπου και οι δαπάνες φτάνουν στο χαμηλότερό τους επίπεδο (NicolauandMas, 2005a).

Επί πρόσθετα, η οικογενειακή κατάσταση των εν δυνάμει ταξιδιωτών μπορεί να λειτουργεί ως ανασταλτικός παράγοντας στην απόφαση για την υλοποίηση των διακοπών και αυτό διότι το μέγεθος της οικογένειας συχνά είναι αποτρεπτικό για την επιλογή κάποιων τύπου διακοπών όπως είναι τα μακρινά ταξίδια και αυτό κυρίως λόγω του υψηλότερου κόστους. Στα ίδια συμπεράσματα κατέληξε και η έρευνα των Dolnicaretal(2008) που

πραγματοποιήθηκε στην Αυστραλία το 2008, σύμφωνα με την οποία οι ανύπαντροι άνδρες χωρίς τέκνα, δαπανούν λιγότερα στις διακοπές τους από τα ζευγάρια ή τους παντρεμένους με παιδιά. Σημαντικό επίσης κρίνεται και το επίπεδο μόρφωσης, καθώς τα μορφωμένα άτομα έχουν καλύτερη πληροφόρηση και διαφορετικά κίνητρα για να ταξιδέψουν.

Τέλος, σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσε να παραληφθεί η επίδραση του επαγγέλματος σε ότι αφορά το αντικείμενο των διακοπών. Αναφερόμενοι λοιπόν στο κομμάτι του επαγγέλματος πρέπει να διευκρινιστεί πως δεν αποτελεί σημαντικό παράγοντα μόνο από την άποψη των οικονομικών απολαβών. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω το ύψος το εισοδήματος λειτουργεί καθοριστικά στην λήψη απόφασης διακοπών, ωστόσο το είδος εργασίας επηρεάζει εξίσου την απόφαση αυτή. Ανάλογα με το είδος του επαγγέλματος διαμορφώνονται αντίστοιχα και περίοδοι αργίας και διακοπών, παραδείγματος χάρη κάποιος που έχει επιλέξει το επάγγελμα το δασκάλου ή του καθηγητή έχει συγκεκριμένες ημέρες μέσα στο έτος κατά τις οποίες δεν εργάζεται (εορταστικές και καλοκαιρινές διακοπές). Κάποια επαγγέλματα επομένως προσφέρουν περισσότερες δυνατότητες και επιλογές στο αντικείμενο των διακοπών. Βέβαια, με τις συνεχείς εξελίξεις και αλλαγές στον εργασιακό τομέα, γίνεται όλο και πιο μακρινό το ταξίδι προς τις διακοπές και αυτό διότι στην πράξη όλο και περισσότερο μειώνεται ο αριθμός των ημερών που δικαιούνται οι εργαζόμενοι για τις καλοκαιρινές διακοπές. Το εργασιακό περιβάλλον και οι συνθήκες εργασίας κάνουν την ανάγκη για διακοπές και ξεκούραση όλο και πιο έντονη, το εργασιακό στρες που ομολογούμενα είναι πιο έντονο σε κάποια επαγγέλματα είναι καθοριστικός παράγοντας που θα παρακινήσει τον εκάστοτε εργαζόμενο με την πρώτη ευκαιρία που θα δοθεί να πραγματοποιήσει κάποιο ταξίδι αναψυχής και ξεκούρασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

Ο Τουρισμός και οι Εναλλακτικές του Μορφές

5.1 Εισαγωγή στον τουρισμό και τις εναλλακτικές του μορφές

Τα τελευταία χρόνια έχει γίνει πλέον κατανοητό πως όσον αφορά τον τουρισμό πρόκειται για ένα κοινωνικοοικονομικό φαινόμενο το οποίο μάλιστα χαρακτηρίζεται από την ιδιαίτερα θεαματική δυναμική του. Με το πέρασμα του χρόνου ο τουρισμός μεταβάλλεται, αλλάζει ένταση και μορφή, παρατηρείται δηλαδή μια συνεχής εξέλιξη και διαφοροποίηση σύμφωνα με τις εξελίξεις και τα εκάστοτε πρότυπα της κοινωνίας και της οικονομίας μέσα στις οποίες δρα και αναπτύσσεται. Ως μια πρώτη μορφή τουρισμού μπορεί αναλογικά να αναγνωρίζεται η περιήγηση που έχει ως στόχο την ατομική αναζήτηση για τις ρίζες του παρελθόντος, την περιέργεια για άλλους πολιτισμούς και την περιπλάνηση σε άγνωστους τόπους, μια δραστηριότητα για λίγους (Lofgren, 1999). Ωστόσο στην κλίμακα και στην ένταση που έχει πάρει στην σύγχρονη εποχή, ο τουρισμός αναπτύχθηκε ως μαζικό φαινόμενο μετά τα μέσα του εικοστού αιώνα (Likorish και Jenkins 2004). Δεδομένου της βάση της ανάγκης του κάθε ατόμου για ξεκούραση, εξελίσσεται πλέον ως κοινωνική ανάγκη, ως δικαίωμα αναψυχής. Ένα φαινόμενο με ιδιαίτερα μεγάλη σημασίας όχι μόνο από πλευράς ατομικής ανάγκης αλλά και από τη πλευρά της οικονομίας και της ανάλογης ανάπτυξης του εκάστοτε τόπου.

Με την πάροδο του χρόνου συναντώνται όλο και περισσότεροι παράγοντες οι οποίοι συμβάλλουν στην ανάπτυξη των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Η ζήτηση για τουρισμό διακοπών τόσο κατά την καλοκαιρινή περίοδο όσο και την χειμερινή, άλλα και σε μικρότερο βαθμό η ζήτηση για επαγγελματικά ταξίδια, είναι αυτές πάνω στις οποίες στηρίχτηκε η αλματώδης τουριστική ανάπτυξη της περιόδου 1960-1980. Η αύξηση της τουριστικής ζήτησης με εντυπωσιακούς ετήσιους ρυθμούς είχε ως αποτέλεσμα να καθορίσει σε σημαντικό βαθμό την πολιτική ανάπτυξης τουρισμού που ακολουθούσαν οι εκάστοτε περιοχές προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκριθούν σε αυτή την ζήτηση ανάλογα με τις περιοχές και τους πόρους που διέθεταν (θάλασσα, πολιτιστικά και αρχαιολογικά αξιοθέατα, βουνό).

Επομένως σταδιακά, συγκροτείται ένας πανομοιότυπος τύπος ζήτησης αλλά και προσφοράς, ο οποίος είναι σε θέση να προσαρμοστούν σε πολύ διαφορετικές οικονομικά και κοινωνικά περιοχές του κόσμου. Στο σημείο αυτό γίνεται, το μαζικό και τυποποιημένο τουριστικό ταξίδι γίνεται αναπόσπαστο κομμάτι του ετήσιου οικογενειακού προϋπολογισμού της μέσης αστικής τάξης των αναπτυγμένων χωρών με αποτέλεσμα έτσι να συμβάλλει στην περαιτέρω γεωγραφική επέκταση και οικονομική γιγάντωση του τουρισμού.

Η περίοδος μετά το 1980 είναι αυτή κατά την οποία κατά κύριο λόγο εμφανίζεται ένας αριθμός νέων και πολυσχιδών στα χαρακτηριστικά τους προϊόντων τουρισμού, τα οποία έρχονται να προστεθούν στο κυρίαρχο ως τότε προϊόν, αυτού του ταξιδιού διακοπών. Ορισμένα από αυτά τα προϊόντα προϋπήρχαν βέβαια και μερικά είχαν ικανή ζήτηση, όπως ο εκθεσιακός και ο συνεδριακός τουρισμός, ο αγροτουρισμός και ο οικοτουρισμός. Σε κάθε περίπτωση ωστόσο, η αλματώδης αύξηση της ζήτησης, η συνεχής εξειδίκευση και η τμηματοποίηση των προσφερόμενων υποδομών και υπηρεσιών πραγματοποιήθηκαν μετά το 1980.

Η σταδιακή αύξηση των ταξιδιών διακοπών και η θεσμική και κοινωνική τους ενσωμάτωση στην κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα των χώρων υποδοχής αποτέλεσαν την πρώτη ιστορικά φάση της επιβολής αυτών των νέων καταναλωτικών προτύπων. Σε μια δεύτερη φάση (μετά το 1970) η ενίσχυση της ανάπτυξης των Εναλλακτικών και Ειδικών Μορφών Τουρισμού οφείλεται σε ορισμένους οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες οι οποίοι συνέβαλλαν στην εξειδίκευση αυτών των κοινωνικών και καταναλωτικών προτύπων:

- 1) Η εξειδίκευση των προσφερόμενων ταξιδιών από την αγορά, ως φυσικό επακόλουθο της παραγωγής οποιουδήποτε νέου προϊόντος
- 2) Η κατασκευή και προώθηση νέων τέτοιων προϊόντων ή προορισμών που οφείλεται στην σταδιακή προσαρμογή της τουριστικής αγοράς
- 3) Η σταδιακή αύξηση του ελεύθερου χρόνου που οδήγησε συνακόλουθα και στην αύξηση του αριθμού των ταξιδιών
- 4) Οι ταξιδιώτες κάθε ηλικίας που πλέον αναζητούν συνεχώς νέους, διαφορετικούς μακρινούς και «παρθένους» προορισμούς.

Συμπεραίνεται λοιπόν, ότι το τουριστικό ταξίδι αρχίζει σιγά-σιγά να αποκτά τον χαρακτήρα ενός πιο απλού βασικού κοινωνικού και καταναλωτικού αγαθού. Όλο και πιο μεγάλο ποσοστό πληθυσμού είναι σε θέση να έχει κάποια πιο εύκολη πρόσβαση στο ταξίδι αλλά και ταυτόχρονα να γίνεται και πιο σύνθετη η αγορά πολλών, διαφορετικών και εξειδικευμένων προϊόντων τα οποία ανταποκρίνονται στα καινούρια και ποικίλα κίνητρα που οδηγούν πλέον τον όλο και αυξανόμενο πληθυσμό να ταξιδεύει.

Παρατηρείται πως κατά τις δεκαετίες μεταξύ του 1970 και 1980, στις ανεπτυγμένες χώρες υπάρχει μια συνεχής ανάδειξη του θέματος της προστασίας του περιβάλλοντος, το οποίο παρουσιάζει ιδιαίτερη επιρροή στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη με αποτέλεσμα την ιδιαίτερη εξέλιξη των διαφορετικών τύπων ταξιδιών. Οι απόψεις αυτές περί προστασίας του περιβάλλοντος έχουν ως αντίκτυπο ένα διαφορετικό μοντέλο ανάπτυξης στον τουρισμό. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια πολλά άτομα, κυρίως υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου, αρχίζουν να αναζητούν στα ταξίδια έναν πιο «εναλλακτικό» χαρακτήρα, τόσο κατά τον τρόπο οργάνωσης τους όσο και κατά την επιλογή ταξιδιωτικών εμπειριών στον τόπο προορισμού. Με τον όρο εναλλακτικό εννοείται πλέον ένας περισσότερο αυτόνομος τρόπος οργάνωσης του ταξιδιού κατά τον οποίο οι ταξιδιώτες είναι σε θέση να συμμετέχουν περισσότερο στην οργάνωση του ταξιδιού κάνοντας πιο ελεύθερες επιλογές με στόχο την ουσιαστική προσπάθεια γνωριμίας με τον πολιτισμό και την τοπική κοινωνία με την προσπάθεια για σεβασμό και προστασία παράλληλα προς το περιβάλλον.

Έτσι σ' αυτό το σημείο ενισχύεται, μέσω του τρόπου της αναζήτησης του εναλλακτικού στα ταξίδια, η ανάπτυξη των Ειδικών και Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού. Πολύ σημαντική θεωρείται επομένως τόσο η άμεση όσο και η έμμεση επιρροή της αναζήτησης των εναλλακτικών τύπων ταξιδιών και δραστηριοτήτων, διότι μέσω αυτής της αναζήτησης διαφοροποιείται ο τρόπος οργάνωσης και προώθησης του τουρισμού αλλά και η πολιτική ανάπτυξης όσον αφορά τον σχεδιασμό του σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Ωστόσο όμως πρέπει να τονιστεί πως, όλες οι παραπάνω σχετικές εξελίξεις για τον τομέα αλλά και τον τουρίστα δεν πρέπει να υποβαθμίζουν και μια άλλη κοινωνική πραγματικότητα, αυτή ενός ιδιόμορφου κοινωνικού αποκλεισμού, ο οποίος εξακολουθεί να ισχύει για ένα σημαντικό ποσοστό πληθυσμού το οποίο δεν ταξιδεύει για λόγους οικονομικούς κοινωνικούς ή υγείας.

5.2 Οι ευρύτερα διαδεδομένες εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Για την καταπολέμηση σοβαρών προβλημάτων που αντιμετωπίζει σήμερα ο τουρισμός σε πολλές χώρες υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών, μεταξύ των οποίων και το πρόβλημα της εποχικότητας, οι πολιτικές τους εξουσίες και ειδικότερα οι αρμόδιοι για τον τουρισμό στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα αναπτύσσουν διάφορες εναλλακτικές μορφές τουρισμού, οι οποίες κάτω από προϋποθέσεις μπορούν να δώσουν διέξοδο στα αδιέξοδά του.

Ο Ε.Ο.Τ. προωθεί καινούριες μορφές τουρισμού προσπαθώντας να αξιοποιήσει τις ανεκμετάλλευτες δυνατότητές του και προβάλλοντας πλευρές του που είχαν αγνοηθεί, μεταφέροντας την έμφαση της ανάπτυξης από το συναλλαγματικό στο ανθρωποκεντρικό στοιχείο.

Στόχος του Ε.Ο.Τ. είναι να προσφέρει στον τουρίστα ποιοτικά αναβαθμισμένες διακοπές που μαζί με την αναψυχή, να του δίνεται η ευκαιρία επαφής με τη φύση, τους ανθρώπους, τα ήθη και τα έθιμά τους. Επίσης, συμβάλλει στη διάσωση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, π.χ. το πρόγραμμα ανάπτυξης οικολογικού τουρισμού προβλέπει την ανάδειξη και αξιοποίηση σπάνιων βιότοπων της χώρας και εξασφαλίζει έτσι την προστασία τους.

Οι μορφές του τουρισμού μπορούν να αποτελέσουν ένα ισχυρό παράγοντα ανάπτυξης της τουριστικής κίνησης στη χώρα μας και μάλιστα σε χαμηλή περίοδο άφιξης τουριστών, τον χειμώνα. Απαραίτητη, όμως, είναι η συμβολή της πολιτείας για τη διάδοση αυτών των μορφών τουρισμού, οι οποίες δεν είναι όλες διαδεδομένες σήμερα στην Ελλάδα.

Οι κύριοι στόχοι του εναλλακτικού τουρισμού είναι η διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ανθρώπων και η ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών. Κάποιες από τις ευρύτερα διαδεδομένες μορφές εναλλακτικού τουρισμού είναι οι εξής:

1. Αγροτουρισμός

Ο αγροτουρισμός αναφέρεται στις δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού που αναπτύσσονται στον αγροτικό χώρο και εντάσσονται στα πλαίσια του αγροτικού περιβάλλοντος και της αγροτικής ζωής. Συγκεκριμένα αναφέρεται σε μορφές τουριστικών

δραστηριοτήτων που εντάσσονται οργανικά και αρμονικά στον αγροτικό χώρο και περιλαμβάνει τουριστικές δραστηριότητες που είναι συμπληρωματικές ή δεν έρχονται σε σύγκρουση με άλλες δραστηριότητες, όπως είναι για παράδειγμα οικονομικές και κοινωνικές που χαρακτηρίζουν τον αγροτικό χώρο.

2. Πολιτιστικός τουρισμός

Στον πολιτιστικό τουρισμό συμπεριλαμβάνεται και ο θρησκευτικός τουρισμός. Είναι το είδος του τουρισμού που είναι γνωστό από τα πανάρχαια χρόνια, με μετακινήσεις που γίνονται για επίσκεψη σε κάποια άλλη περιοχή με σκοπό την γνωριμία με τον πολιτισμό της εκάστοτε περιοχής και τα πολιτιστικά του στοιχεία, μνημεία, ήθη και έθιμα.

3. Αθλητικός Τουρισμός

Οι Standeven and DeKnop (1999) ορίζουν την έννοια του αθλητικού τουρισμού ως όλες τις μορφές ενεργητικής και παθητικής ανάμιξης σε αθλητικές δραστηριότητες όπου η συμμετοχή είναι τυχαία ή οργανωμένη και γίνεται για επαγγελματικούς ή μη λόγους με προϋπόθεση τη μετακίνηση μακριά από τον τόπο διαμονής και εργασίας.

4. Θαλάσσιος Τουρισμός

Με τον όρο θαλάσσιος τουρισμός χαρακτηρίζεται κάθε τουριστική δραστηριότητα που έχει ως κυρίαρχο κίνητρο τη θάλασσα και τις ακτές της- είτε ως πεδίο δραστηριοτήτων τουρισμού είτε ως ειδικό ενδιαφέρον, συχνά με αθλητική ή πολιτιστική διάσταση (Διακομιχάλης Μ.,2009:42, Κραντονέλλης Κ.,1995)

5. Ορεινός/ ορειβατικός Τουρισμός

Ο ορεινός τουρισμός αφορά ταξίδια, συχνά μικρής διάρκειας, σε ορεινούς όγκους για δραστηριότητες κυρίως, στην ύπαιθρο συνήθως σε συνδυασμό με ήπιες περιπατητικές, ορειβατικές ή αθλητικές δραστηριότητες. Ως ορειβασία νοείται η ανάβαση, διάσχιση και κατάβαση σε ορεινές τοποθεσίες (500 μέχρι 1500 μέτρα) ή ψηλό βουνό που χαρακτηρίζεται είτε βατό οπότε δεν απαιτούνται ειδικές τεχνικές γνώσεις και σύνεργα, είτε δύσβατο οπότε και απαιτούνται ειδικές γνώσεις και συγκεκριμένες τεχνικές.

6. Τουρισμός υγείας- ιαματικός τουρισμός

Ο τουρισμός υγείας είναι ο τουρισμός κατά τη διάρκεια του οποίου οι τουρίστες συμμετέχουν σε προγράμματα υγείας ή σε προγράμματα που σχετίζονται με την Υγεία. Η υγεία, το πολυτιμότερο αγαθό του ανθρώπου είναι αυτή που δημιούργησε μία εναλλακτική μορφή του τουρισμού υγείας τον ιαματικό τουρισμό, ο οποίος αναφέρεται στην χαλάρωση και τη θεραπεία χρόνιων παθήσεων με τη βοήθεια των ιαματικών πηγών τα νερά των οποίων έχουν θεραπευτικές ιδιότητες. (πχ Αιδηψός, Λουτράκι κλπ)

7. Οικοτουρισμός

Ο οικοτουρισμός (συχνά αναφερόμενος και ως πράσινος, υπεύθυνος, ήπιος και φυσιολατρικός)πρόκειται για έναν τύπο "υπεύθυνου" τουρισμού υπαίθρου σε αξιόλογο φυσικό περιβάλλον που συμβάλλει στην προστασία και στη διατήρηση του περιβάλλοντος και στην ήπια τοπική ανάπτυξη. Ο οικοτουρισμός αφορά κυρίως δραστηριότητες παρατήρησης, περιήγησης και επιστημονικής διερεύνησης του φυσικού περιβάλλοντος. Οι εμπειρίες σ'αυτό το είδος τουρισμού προκαλούνται είτε από την ενεργή συμμετοχή των επισκεπτών σε αντίστοιχες δραστηριότητες είτε μέσω μορφών παρατήρησης.

8. Θρησκευτικός Τουρισμός

Αφορά ταξίδια σε τόπους θρησκευτικής λατρείας όπως είναι οι Άγιοι Τόποι, η Μέκκα και ο Άγιος Πέτρος αλλά και εξερευνήσεις ή επισκέψεις σε περιοχές με θρησκευτικά μνημεία με σκοπό την επαφή, τη γνωριμία, τη μελέτη και τη γνώση της θρησκευτικής παράδοσης και κληρονομιάς και συνοδεύεται στενά με τον πολιτισμό, εφόσον η θρησκεία αποτελεί τμήμα του.

9. Εκπαιδευτικός Τουρισμός

Ως εκπαιδευτικός και επιστημονικός τουρισμός θεωρείται το ταξίδι με κίνητρο αφενός την εκπαίδευση (σεμινάρια, εκδηλώσεις, επισκέψεις κ.α.) και αφετέρου την επιστήμη (επιστημονικές ανταλλαγές, έρευνες, επισκέψεις) συγκεκριμένων ομάδων τουριστών (νέων επιστημόνων, εκπαιδευτικών)

10. Τουρισμός Γ' ηλικίας

Τα άτομα που ανήκουν στην τρίτη ηλικία είναι αυτά που ξεπερνούν το 65ο έτος της ηλικίας τους και αποτελούν ένα μεγάλο τμήμα από το σύνολο των ταξιδιωτών για το λόγο ότι οι περισσότεροι εξ αυτών εκτός του ελεύθερου χρόνου τους διαθέτουν ένα σχετικά σταθερό εισόδημα και κυρίως έχουν τη διάθεση να ταξιδέψουν.

11. Τουρισμός για άτομα με ειδικές ανάγκες

Ο τουρισμός αναπήρων ή ατόμων με ειδικές ανάγκες πρόκειται για μια ειδική μορφή τουρισμού, η ανάπτυξη της οποίας προωθείται τελευταία ολοένα και περισσότερο σε ορισμένες χώρες. Βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη της μορφής τουρισμού είναι η δημιουργία κάθε είδους τουριστικών εγκαταστάσεων, που να διαθέτουν αξιόλογο εξοπλισμό για την εξυπηρέτηση των τουριστών με ειδικές ανάγκες, όπως και η προσφορά τουριστικών πακέτων που θα απευθύνεται στην ειδική κατηγορία αυτή πελατείας και θα ικανοποιεί τις δικές της τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες.

12. Επαγγελματικός ή εμπορικός τουρισμός

Όταν αναφερόμαστε στο επαγγελματικό τουρισμό εννοούμε τις μετακινήσεις που σαν σκοπό έχουν να δώσουν στον επαγγελματία ή στον έμπορο τη δυνατότητα να αποκομίσει οφέλη για την άσκηση του επαγγέλματος του με τη συμμετοχή του σε διάφορες εκθέσεις αντίστοιχου ενδιαφέροντος. (πχ. Ημερίδες, εκθέσεις κλπ)

5.3 Ειδικές και Εναλλακτικές Μορφές τουρισμού σε συνδυασμό με τις ηλικιακές περιόδους

5.3.1 Ειδικές και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού κατά την περίοδο πριν την επαγγελματική αποκατάσταση

Όταν γίνεται αναφορά στην ηλικιακή περίοδο πριν την επαγγελματική αποκατάσταση, γίνεται λόγος για εκπαιδευτικά χρόνια επομένως αναφερόμαστε είτε στην σχολική περίοδο ή ακόμα και στην φοιτητική περίοδο των ατόμων. Η ειδική και εναλλακτική μορφή τουρισμού συνδέεται άμεσα λοιπόν με αυτά τα χρόνια είναι ο μορφωτικός-εκπαιδευτικός τουρισμός. Οι εκδρομές που πραγματοποιούνται κατά αυτή την περίοδο έχουν ως κύριο σκοπό την συνεχή εκπαίδευση και μόρφωση άλλοτε των μαθητών και άλλοτε των φοιτητών. Πιο αναλυτικά:

Εκπαιδευτικός Τουρισμός ή Μορφωτικός

Ο μορφωτικός ή εκπαιδευτικός τουρισμός είναι η μορφή του τουρισμού που έχει ως σκοπό την μάθηση, την γνωριμία με την ιστορία, τον πολιτισμό, το φυσικό περιβάλλον και την τέχνη. Τα άτομα που επιλέγουν αυτό το είδος τουρισμού συμμετέχουν σε πολιτιστικές, γενικές εκδηλώσεις, επισκέπτονται ιστορικά αρχαιολογικά μνημεία και παρακολουθούν θεατρικές παραστάσεις. Είναι συνήθως μαθητές, σπουδαστές ή φοιτητές, οι οποίοι ταξιδεύουν για να διευρύνουν τις γνώσεις τους.

Μια μορφή του εκπαιδευτικού τουρισμού είναι τα μορφωτικά προγράμματα. Προγράμματα δωρεάν ξενάγησης σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους κατά την χαμηλή περίοδο τουρισμού. Άλλες μορφές είναι η οργάνωση συνεδρίων, εκθέσεων και σεμιναρίων με θέμα τον πολιτισμό, η συμμετοχή των τουριστών σε σεμινάρια φιλοσοφίας, ψυχολογίας, κοινωνιολογίας κ.λ.π.

Για την ανάπτυξη αυτού του είδους τουρισμού είναι απαραίτητη η ύπαρξης ειδικής τουριστικής υποδομής, εκτός της γενικής υποδομής, όπως είναι η δημιουργία προγραμμάτων πολιτιστικών, καλλιτεχνικών και μορφωτικών εκδηλώσεων και η ύπαρξη θεάτρων, μουσείων, βιβλιοθηκών και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

5.3.2 Σχολικές Εκδρομές: Εκπαιδευτικός Χαρακτήρας ή Εμπόρευμα

Οι σχολικές εκδρομές μονοήμερες και ολιγοήμερες, είναι ένα πολύ σημαντικό στοιχείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Αυτό συμβαίνει διότι σχετίζονται και με τη μάθηση και με την ψυχαγωγία των μαθητών. Με τη μάθηση, επειδή προσφέρουν τη δυνατότητα στους μαθητές να επισκεφτούν και να γνωρίσουν μέρη με σπουδαία μορφωτική αξία, και με την ψυχαγωγία, επειδή τους δίνουν την ευκαιρία να δραπετεύσουν, έστω για λίγο χρονικό διάστημα, από τις εξαντλητικές απαιτήσεις και την ένταση του καθημερινού σχολικού προγράμματος και να έρθουν σε επαφή με τη φύση και με δημιουργήματα που προσφέρουν ευχαρίστηση ή τουλάχιστον αυτός θα έπρεπε να είναι ο χαρακτήρας των σχολικών εκδρομών.

Ωστόσο τις περισσότερες φορές παρατηρείται, πως οι σχολικές εκδρομές αποτελούν αιτία προστριβών μεταξύ τόσο των μαθητών όσο και ανάμεσα των μαθητών και των συνοδών καθηγητών. Οι προστριβές αυτές οφείλονται, συνήθως, στη διάσταση απόψεων που συχνά εκδηλώνεται για το σκοπό για τον οποίο πρέπει να πραγματοποιηθεί μια εκδρομή, για τον τόπο επίσκεψης, για τον τρόπο οργάνωσης και γενικά για την ωφέλεια που θα αποκομίσουν όσοι καταφέρουν τελικά να συμμετέχουν σε αυτή.

Βέβαια είναι διαπιστωμένο πως τις περισσότερες φορές παρατηρείται ότι οι σχολικές εκδρομές δεν ανταποκρίνονται στον εκπαιδευτικό χαρακτήρα που θα έπρεπε πραγματικά να έχουν. Θεωρούνται ως μια ευκαιρία διαφυγής από την καθημερινή πίεση που βιώνουν οι μαθητές και ως μέσο διασκέδασης και εκτόνωσης και όχι ως μέσο ψυχαγωγίας και μάθησης. Γι' αυτό παρατηρείται το φαινόμενο μαθητές να περιφέρονται άσκοπα σε δρόμους, πλατείες και κέντρα διασκέδασης. Το ίδιο δυσάρεστο θεωρείται και το θέαμα μαθητές που περιηγούνται σε αρχαιολογικούς χώρους, που επισκέπτονται μνημεία και μουσεία να μην αντιλαμβάνονται την αξία και την σπουδαιότητα του χώρου στον οποίο βρίσκονται, αλλά να θορυβούν και να προσπερνούν βιαστικά μνημεία και εκθέματα σπεύδοντας σε άλλους πιο οικείους και πιο ευχάριστους γι' αυτούς χώρους.

Τα φαινόμενα αυτά γίνονται όλο και πιο έντονα στις ολιγοήμερες εκδρομές που πραγματοποιούν οι μαθητές της τελευταίας τάξης του λυκείου. Σε πολλές περιπτώσεις οι εκδρομές αυτές είναι κατ' ευφημισμόν εκπαιδευτικές, αφού έχουν όλα τα τυπικά γνωρίσματα

των κερδοφόρων τουριστικών ταξιδιών. Οι προορισμοί που συνήθως επιλέγονται είναι γνωστά τουριστικά θέρετρα και κύριος σκοπός οι ανέσεις και οι απολαύσεις που αυτά προσφέρουν, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται όλο και περισσότερες συμπεριφορές οι οποίες είναι ασυμβίβαστες με την μαθητική ιδιότητα και τον υποθετικό εκπαιδευτικό χαρακτήρα των εκδρομών.

Ωστόσο, στα παραπάνω έρχεται να προστεθεί ακόμα και το αναπόσπαστο πλέον κομμάτι στο χαρακτήρα των σχολικών εκδρομών, η δυνατότητα που προσφέρεται σε πολλούς να κερδοσκοπήσουν εις βάρος των μαθητών. Καθώς, πολλοί είναι εκείνοι που βρίσκουν την ευκαιρία να εκμεταλλευτούν την ανάγκη αυτή των μαθητών για ξεκούραση και ψυχαγωγία με σκοπό να αυξήσουν τα κέρδη τους πατώντας ακριβώς πάνω στην ανάγκη αυτή. Ενώ ταυτόχρονα πολλές είναι οι φορές που οι ίδιοι οι μαθητές καλούνται να εφαρμόσουν στην πράξη την... «επιχειρηματικότητα» και να εμπλακούν σε διάφορες συναλλαγές με ταξιδιωτικούς πράκτορες άλλα και επιχειρηματίες του τουρισμού. Ο επιμορφωτικός τους χαρακτήρας είναι απλώς για τα μάτια, αφού ουσιαστικά οι εκδρομές εξυπηρετούν τις ανάγκες και τις επιθυμίες της τουριστικής βιομηχανίας. Δεν είναι λίγες άλλωστε οι φορές που οι σχολικές εκδρομές έρχονται στο προσκήνιο με αφορμή τραγικά περιστατικά όπως είναι ατυχήματα και δηλητηριάσεις, με αφορμή δηλαδή την ασφάλεια των μαθητών η οποία θέτεται σε κίνδυνο.

Την ίδια στιγμή λοιπόν, που κάθε χρόνο οι σχολικές εκδρομές κορυφώνονται και χιλιάδες είναι οι μαθητές βρίσκονται προς την εκτόνωση από ένα σχολείο που το μόνο που τους προσφέρει είναι η εξόντωση και όχι η μόρφωση, οι γονείς καλούνται να αντεπεξέλθουν οικονομικά σε αυτή την δήθεν εκπαιδευτική εκδρομή. Στις σημερινές συνθήκες όξυνσης των οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι λαϊκές οικογένειες, οι σχολικές εκδρομές αποτελούν όλο και περισσότερο πιο ακριβοπληρωμένο εμπόρευμα. Αρκεί να αναλογιστεί κανείς πως οι δαπάνες των νοικοκυριών ετησίως για τις σχολικές εκδρομές υπολογίζονται περίπου στα 50 εκατ., για να καταλάβει το πόσο ακριβοπληρωμένες είναι οι εκπαιδευτικές εκδρομές που μόνο εκπαιδευτικό χαρακτήρα δεν έχουν.

Στην πραγματικότητα όμως ο πραγματικός σκοπός, των τουριστικών εκδρομών είναι πρωτίστως εκπαιδευτικός, μορφωτικός. Οι σχολικές εκδρομές είναι ευκαιρία να γνωρίσουν οι μαθητές την ιδιαίτερη πατρίδα τους και τη χώρα τους, τη φύση και τον πολιτισμό της. Οι σχολικές εκδρομές πρέπει να έχουν μορφωτικό περιεχόμενο, και αυτό επιτυγχάνεται όταν

αυτές γίνονται σε μέρη της πατρίδας μας με φυσικές ομορφιές, με πλούσια πολιτιστική κληρονομιά ή με σημαντικά σύγχρονα πολιτιστικά επιτεύγματα. Οι εκδρομές αποκτούν πραγματικά μορφωτικό και ψυχαγωγικό χαρακτήρα, αν οι μαθητές περιηγούνται αρχαιολογικούς χώρους και παραδοσιακούς οικισμούς, αν επισκέπτονται μουσεία και πινακοθήκες, αν γνωρίζουν από κοντά τα μνημεία και τον τόπο μέσα στον οποίο αυτά βρίσκονται και να μαθαίνουν για τον πολιτισμό που αυτά εκφράζουν και τους ανθρώπους που τον δημιούργησαν. Η διοργάνωση των σχολικών εκδρομών είναι κομμάτι που αφορά τους μαθητές και πρέπει να είναι σύμφωνη με τις προτεραιότητες και τις ανάγκες των μαθητών και όχι σύμφωνη με τις κερδοφόρες ανάγκες των πρακτορείων. Έτσι με την επίσκεψη και την περιήγηση σε πολιτιστικούς και αρχαιολογικούς τόπους συνδυάζεται η ψυχαγωγία με τη γνώση, η χαλάρωση με την πνευματική καλλιέργεια. Άλλωστε το σχολείο είναι αυτό που πρέπει μαθαίνει στους μαθητές την ποιότητα της ψυχαγωγίας.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί, πως πέρα από τις μαθητικές κοινότητες ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού που στερείται την συμμετοχή στον εκπαιδευτικό αλλά και γενικότερα στον πολιτισμικό τουρισμό είναι και οι φοιτητικές κοινότητες. Ενώ πολλές είναι οι φορές που οι σχολικές εκδρομές έρχονται στο προσκήνιο, τις περισσότερες βεβαίως με αρνητικό τρόπο δεδομένης της όλης κατάστασης, το ζήτημα των φοιτητικών εκδρομών παραμένει σιωπηλό. Η σχέση μεταξύ του τουρισμού, του πολιτισμού και της εκπαίδευσης είναι ιδιαίτερα ισχυρή, ωστόσο παρουσιάζεται και προωθείται μόνο όταν σχετίζεται με τις κερδοφόρες επιπτώσεις και όχι έχοντας ως γνώμονα τα οφέλη σε επίπεδο μόρφωσης. Ο κύριος σκοπός των συμμετεχόντων σε εκπαιδευτικά ταξίδια, όταν αυτά οργανώνονται πραγματικά με επιμορφωτικό χαρακτήρα, είναι η ανάδειξη και η αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των αρχαιολογικών, ιστορικών, αρχιτεκτονικών μνημείων. Με την βοήθεια τέτοιου είδους εκδρομών προκύπτει μια ουσιαστική γνωριμία του επισκέπτη με τον πολιτισμό, την παράδοση και τον τρόπο ζωής των ντόπιων. Μέσω των εκδρομών με πολιτισμικό χαρακτήρα, οι επισκέπτες επιτυγχάνουν την μόρφωση και την απόκτηση γνώσεων τα οποία προκύπτουν από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον τους για κάθε μορφή τέχνης, ιστορίας αλλά και των τοπικών ηθών και εθίμων. Προσφέρεται έτσι τους μαθητές στην περίπτωση μας να αποκτούν όλο και περισσότερες γνώσεις με έναν πιο ευχάριστο και δια-δραστικό τρόπο μάθησης από αυτόν της στείρας απομνημόνευσης, ενώ από τη άλλη πλευρά οι φοιτητές έρχονται σε μια άμεση επαφή με το αντικείμενο της επιλογής τους, κατακτώντας ένα σημαντικό κομμάτι γνώσεων πάνω σ' αυτό.

Όλα τα παραπάνω βέβαια προϋποθέτουν, μια διοργάνωση με επίκεντρο την μόρφωση και όχι την συνεχή ανάπτυξη των κερδών των τουριστικών πρακτόρων διαφθείροντας πολλές φορές νεανικές συνειδήσεις. Για το πρόβλημα αυτό ωστόσο υπάρχει λύση, η Πολιτεία και το αρμόδιο Υπουργείο είναι αυτοί που πρέπει να αναλάβουν εξολοκλήρου την ευθύνη των εκπαιδευτικών εκδρομών, τόσο σε επίπεδο ασφάλειας μεταφοράς αλλά και σε επίπεδο κόστους των εκδρομών αυτών. Είναι σε θέση και πρέπει να πραγματοποιήσει την ένταξη των εκπαιδευτικών εκδρομών στο γενικότερο σχολικό και φοιτητικό πρόγραμμα σαν συστατικό στοιχείο της συνολικής μορφωτικής διαδικασίας και αγωγής. Οι εκδρομές είναι κομμάτι της εκπαιδευτικής ζωής και αφορούν όλους τους μαθητές και τους φοιτητές, αποτελούν ευκαιρία για μόρφωση και με την κατάλληλη διοργάνωση η οποία θα γίνεται με διαδραστικό τρόπο λαμβάνοντας σοβαρά την γνώμη και τις ανάγκες των συμμετέχοντες σε συνδυασμό με την σωστή καθοδήγηση των εκπαιδευτικών θα επιφέρουν με θετικά αποτελέσματα.

Προϋπόθεση όλων αυτών αποτελεί βεβαία η αύξηση της χρηματοδότησης των λειτουργικών δαπανών για την εκπαίδευση. Έτσι, θα έχουν την δυνατότητα να συμμετέχουν όλοι στις εκπαιδευτικές εκδρομές και να επωφελούνται μορφωτικά από αυτές. Η τραγική βέβαια πολλές φορές εμπειρία των προηγούμενων ετών, φέρνει συνέχεια στο φως και την αδιαμφισβήτητη ανάγκη για όλο και περισσότερους και ορθότερους ελέγχους των οχημάτων που αναλαμβάνουν τις μετακινήσεις των μαθητών και των φοιτητών. Επομένως, εάν το πρόγραμμα των εκπαιδευτικών εκδρομών είναι ένα κομμάτι που αφορά όλους τόσο τους εκπαιδευτικούς όσο και τους μαθητές- φοιτητές, και αποφασίζεται από κοινού έπειτα από ανάλογες προτάσεις και σε συγκεκριμένο χρονικό περιθώριο με το κράτος να αναλαμβάνει την δαπάνη δεν αναπτύσσεται καμία οικονομική δραστηριότητα μέσα στους εκπαιδευτικούς χώρους με αποτέλεσμα να διατηρείται έτσι ο πραγματικά μορφωτικός χαρακτήρας των εκδρομών.

5.3.3 Επαγγελματικός Τουρισμός κατά την ώριμη ηλικιακή περίοδο

Ο επαγγελματικός τουρισμός αποτελεί τμήμα ενός ευρύτερου συνόλου των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού υιοθετήθηκαν από την τουριστική βιομηχανία για να δημιουργήσουν νέα κίνητρα και ενδιαφέροντα με σκοπό να βοηθηθεί η τουριστική ανάπτυξη. Δεδομένου ότι ο επαγγελματικός τουρισμός απευθύνεται σε άτομα τα οποία εργάζονται συνδέεται άμεσα με την ώριμη ηλικιακή περίοδο του ατόμου. Πρόκειται επομένως για μια ειδική εναλλακτική μορφή τουρισμού, η οποία είναι μια μεγάλη και σφαιρική αγορά, με τους λόγους που επιλέγει κανείς να συμμετάσχει στον επαγγελματικό τουρισμό να ποικίλλει ανάλογα με την εκάστοτε περίπτωση. Παρακάτω σ' αυτό το κεφάλαιο θα αναλυθούν οι λόγοι επαγγελματικού τουρισμού, οι μορφές του επαγγελματικού τουρισμού αλλά και τα χαρακτηριστικά αυτών.

Ένας επαγγελματίας μπορεί να αποφασίσει να ταξιδέψει για πολλούς και διάφορους λόγους ανάλογα την κάθε περίπτωση. Οι πιο πιθανοί είτε μόνοι είτε συνδυαστικά που θα τον οδηγήσουν στην λήψη της συγκεκριμένης απόφασης είναι οι ακόλουθοι:

- Η συμμετοχή σε συνέδρια, σεμινάρια, διασκέψεις αλλά και η γνωριμία με την νέες μεθόδους τεχνολογίας μέσω των αντίστοιχων συνεδρίων και κλαδικών εκθέσεων.
- Πολλές φορές το ταξίδι αποτελεί επιβράβευσης του εργαζόμενου για την επίτευξη κάποιου υψηλού στόχου ο οποίος είχε τεθεί στον εργαζόμενο. Στην περίπτωση αυτή σημαίνει πως το επαγγελματικό ταξίδι συνδέεται άμεσα με την αναψυχή.
- Η συμμετοχή σε εκθέσεις κατά τις οποίες ο εργαζόμενος εκπροσωπεί με τον έναν ή τον άλλο τρόπο την εταιρεία, παραδείγματος χάρη ως εκθέτης ή ως επισκέπτης.

Ένας ακόμη συχνός παράγοντας που οδηγεί στον επαγγελματικό τουρισμό είναι η προώθηση προϊόντων, εφόσον πρόκειται για άτομο που εργάζεται στον τομέα των πωλήσεων και μετακινείται με σκοπό να συνεργασθεί με τοπικά και περιφερειακά υποκαταστήματα, με αντιπροσώπους ή πελάτες.(ΠΗΓΗ: Α. Παπαγεωργίου, 2002)

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω, ο επαγγελματικός τουρισμός αφορά τη συμμετοχή ενός επαγγελματία σε συνέδρια, εκθέσεις, τουρισμό κινήτρων και επιχειρηματικά ταξίδια. Οι βασικές αυτές μορφές του επαγγελματικού τουρισμού παρουσιάζονται ως εξής:

Συνεδριακός τουρισμός

Ο συνεδριακός τουρισμός, η πλέον δυναμική εναλλακτική μορφή τουρισμού, είναι η συμμετοχή διαφόρων ατόμων σε κάθε είδους συνέδριο, σεμιναρίου, σύσκεψης ή συνεδρίασης με επιστημονικό ή άλλο ενδιαφέρον με σκοπό την επικοινωνία, την ανταλλαγή απόψεων και την ενημέρωση

Συνέδρια:

Τα συνέδρια είναι οργανωμένες συναντήσεις ατόμων που έχουν κοινά ενδιαφέροντα και ιδιότητες. Τα συνέδρια έχουν ως κυρίαρχο σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών και την ενημέρωση και τις συζητήσεις επί θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος των συμμετεχόντων. Τα θέματα του συνεδρίου καθορίζονται σε γενικές γραμμές από την κοινή ιδιότητα κάτω από την οποία συνεργάζονται οι συμμετέχοντες. Επομένως το συνέδριο μπορεί να αφορά την επιστήμη, την πολιτική, την τεχνολογία, την επαγγελματική ενασχόληση ή και το εμπόριο. Επίσης, η κοινή ιδιότητα των συμμετεχόντων σχετίζεται και με το φορέα υπό την αιγίδα του οποίου συνέρχονται και του οποίου αποτελούν μέλη (επιμελητήριο, επιστημονική εταιρεία)

Εκθεσιακός Τουρισμός:

Πρόκειται για παρουσιάσεις προϊόντων ή υπηρεσιών σε συγκεκριμένους χώρους, με πρωτεύοντα σκοπό την πληροφόρηση των ενδιαφερομένων-επισκεπτών, εκθετών- και δευτερεύοντα σκοπό την αγορά αυτών (Γκρίμπα Ε., 2005:95, Κραβαρίτης Κ. και Παπαγεωργίου Α. 2007:38). Οι όροι που χρησιμοποιούνται διεθνώς για να αποδώσουν το νόημα της έκθεσης είναι exhibition, exposition, tradeshow/fair.

Εκθέσεις:

Εκθέσεις ονομάζονται οι παρουσιάσεις τόσο προϊόντων όσο και υπηρεσιών που γίνονται με κυρίαρχο σκοπό την πληροφόρηση των επισκεπτών για τα παρουσιαζόμενα προϊόντα ή υπηρεσίες. Οι εκθέσεις αυτές μπορεί να απευθύνονται είτε στο γενικότερο σύνολο του πληθυσμού, είτε σε εξειδικευμένες ομάδες ή ακόμα και ειδικό προσκεκλημένο κοινό, με βάση δηλαδή τους συμμετέχοντες καθορίζεται

Τουρισμός κινήτρων:

Είναι η μορφή που αφορά προσφορά διαφόρων εταιριών και επιχειρήσεων δωρεάν ταξιδιών σε στελέχη τους σαν είδος αμοιβής για την καλή τους απόδοση ή για να τους προτρέψουν να έχουν καλύτερη απόδοση στην εργασία τους. Ηγουμενάκης κ.α. (1999:123) ; Σωτηριάδη & Φαρσάρη (2009:53)

Ταξίδια Κινήτρων:

Πρόκειται για ταξίδια τα οποία είναι ιδιαίτερα προσεγμένα ειδικά σχεδιασμένα, παρέχονται κυρίως από τις επιχειρήσεις σαν επιβράβευση προς τους εργαζόμενους ή κάποιους συνεργάτες οι οποίοι κατάφεραν την επίτευξη ενός προκαθορισμένου στόχου. Εννοείται βέβαια πως ο κάθε στόχο επιβάλλεται να είναι ρεαλιστικός, να είναι δηλαδή δυνατόν να πραγματοποιηθεί προκειμένου να μπορεί να καθορίσει επακριβώς το πλαίσιο το οποίο μπορεί να κινηθεί ο εργαζόμενος προκειμένου να πετύχει. Με τον όρο ταξίδια κινήτρων γίνεται αναφορά σε ταξίδια με πολύ υψηλές υπηρεσίες ώστε να αποτελούν κίνητρο για την απόδοση των εργαζομένων τόσο κατά την διεκδίκηση τους όσο και κατά το μέλλον.

Επιχειρηματικός Τουρισμός:

Πρόκειται για ταξίδια που πραγματοποιούνται συνήθως σε ατομική βάση για τις ανάγκες της επιχείρησης στην οποία εργάζεται ο επαγγελματίας-πωλητής (Γκρίμπα Ε., 2005:113-114 Κραβαρίτης Κ. και Παπαγεωργίου Α. 2007:38).

Επιχειρηματικά Ταξίδια:

Αφορούν εργαζόμενους σε μεγάλες αλλά και μικρές επιχειρήσεις που ταξιδεύουν για τις ανάγκες της επιχείρησης. Τα ταξίδια αυτά αποτελούν δραστηριότητα άμεσα συνδεδεμένη με

την γενικότερη στρατηγική και την πρόοδο των εργασιών της επιχείρησης. Τα επιχειρηματικά ταξίδια λαμβάνουν χώρα όταν ένα μέλος της επιχείρησης αποφασισθεί ότι πρέπει να ταξιδέψει με σκοπό να συνεργασθεί με άλλα μέλη σε υποκαταστήματα της επιχείρησης ή ακόμα και με αντιπροσώπους. Κάποιες φορές ωστόσο τα επιχειρηματικά ταξίδια γίνονται με σκοπό την μόρφωση των μελών στα πλαίσια της λειτουργίας της επιχείρησης, όπως είναι παραδείγματος χάρη η συμμετοχή σε διάφορα σεμινάρια προώθησης προϊόντων ή διασκέψεις για επαφή με την τεχνολογική εξέλιξη.

Αυτές είναι πιο συχνές ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού, οι οποίες συναντώνται κατά την ώριμη ηλικία. Σαφώς η εκπαίδευση και η συνεχής μόρφωση πάνω στο αντικείμενο της εργασίας αποτελεί ένα ιδιαίτερα καθοριστικό ρόλο για τον εργαζόμενο, καθώς αποκτά την δυνατότητα της εξέλιξης των γνώσεων του πάνω στον εργασιακό του τομέα. Μέσα από τα επιχειρηματικά ταξίδια έρχεται σε επαφή με νέα άτομα, προωθεί το κομμάτι της εργασίας του και ενημερώνεται για νέους μεθόδους. Ωστόσο είναι εξίσου σημαντικό να τονιστεί η ανάγκη του εργαζόμενου για διαθέσιμο ελεύθερο χρόνο για ξεκούραση και αναψυχή. Συχνά παρουσιάζονται τα ταξίδια κινήτρων ιδιαίτερα δελεαστικά προκειμένου η εκάστοτε επιχείρηση να προσελκύσει άτομα για το χώρο εργασίας της, θέτοντας πολύ υψηλούς στόχους. Αποτέλεσμα των παραπάνω οι εργαζόμενοι να εργάζονται υπό πίεση και με εξαντλητικούς ρυθμούς ενόψει της πραγματοποίησης των στόχων αυτών. Το κομμάτι των διακοπών παίζει καθοριστικό ρόλο στην ξεκούραση και στην αναψυχή των εργαζόμενων, από την μια πλευρά αναπληρώνονται η εργατική τους δύναμη, και από την άλλη υπάρχει περισσότερος διαθέσιμος χρόνος για την οικογένεια τους.

5.3.4 Ειδικές και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού κατά την Τρίτη Ηλικία

Τουρισμός Τρίτης Ηλικίας

Η τάση που υπάρχει σήμερα για περισσότερα και μακρύτερα ταξίδια επηρέασε, όπως είναι φυσικό, και την τρίτη ηλικία που συνήθως διαθέτει ελεύθερο χρόνο, σταθερό εισόδημα, υψηλό δείκτη αποταμίευσης λόγω νοοτροπίας και τρόπου ζωής. Είναι άνθρωποι χωρίς οικογενειακές επιβαρύνσεις, με μικρό νοικοκυριό, με μόρφωση και εμπειρίες, μα πάνω από όλα έχουν μεγάλη επιθυμία για τα ταξίδια και γενικότερα για τον τουρισμό.

Είναι σίγουρο ότι η τρίτη ηλικία αποτελεί το συντηρητικότερο τμήμα του τουριστικού δυναμικού μιας χώρας που κινείται συνήθως τουριστικά στο εσωτερικό της ή σε χώρες κοντινές και κυρίως σ' αυτές που συνορεύουν με τη χώρα της μόνιμης διαμονής τους. Τα κοινωνιακά μέσα που χρησιμοποιούνται στον τουρισμό τρίτης ηλικίας είναι κατά κύριο λόγο το τρένο, κατά δεύτερο το ιδιωτικό αυτοκίνητο και το πούλμαν, και κατά τρίτο λόγο το αεροπλάνο. (Ν. Γ. Ηγουμενάκης, Τουριστική Οικονομία, Τόμος Α', Αθήνα 1997, β' έκδοση, σελ. 163)

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά διαμορφώνουν και τις προτιμήσεις τους όσο και το σχεδιασμό και την προσφορά των αντίστοιχων τουριστικών προϊόντων για την ικανοποίησή τους. Τέτοιες είναι : τα ταξίδια στο εσωτερικό της χώρας, ασφαλή και άνετα μεταφορικά μέσα, μικρής κλίμακας ταξίδια (ξεκούραστα), διακοπές σε νεκρές περιόδους και μεγάλης διάρκειας, η αποφυγή του μαζικού τουρισμού, η προτίμηση σε προϊόντα υγιεινής διατροφής λόγω των προβλημάτων της υγείας τους, καλή παροχή υπηρεσιών (συμπεριφορά προσωπικού, εξυπηρέτηση), τουριστικοί προορισμοί όπου η παροχή υπηρεσιών υγείας είναι σε υψηλά επίπεδα. (Ρίγγας Χρήστος, Αειφορία και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού, Σημειώσεις, 2003, σελ. 47-48)

Ο τουρισμός βέβαια της 3^{ης} ηλικίας συνδέεται άμεσα με θρησκευτικό τουρισμό αλλά και ακόμη περισσότερο με τον τουρισμό υγείας, είναι ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού στις οποίες το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής είναι άτομα που υπάγονται στην 3^η ηλικία.

Τουρισμός Υγείας

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, "μια από τις σημαντικότερες προκλήσεις για τον τουρισμό είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων". Ο τουρισμός και τα ταξίδια συνδέονται στενά με τη βελτίωση της ανθρώπινης υγείας, η οποία αποτελεί μια από τις βασικές συνιστώσες της ποιότητας της ανθρώπινης ζωής.

Ως τουρισμό υγείας μπορούν να χαρακτηριστούν οι προσπάθειες τουριστικών επιχειρήσεων ή προορισμών για την προσέλκυση τουριστών, με την εντατική προώθηση των υπηρεσιών υγείας και των ειδικών εγκαταστάσεων που διαθέτει, παράλληλα με τις συνήθειες τουριστικές ανέσεις.

Στις αρχές της εφαρμογής του, ο τουρισμός υγείας απευθυνόταν κυρίως σε άτομα που είχαν την ανάγκη να κάνουν χρήση των υδάτων ιαματικών πηγών προκειμένου να θεραπεύσουν διάφορες παθήσεις. Με την πάροδο του χρόνου, εξελίσσεται με μεγαλύτερη εξειδίκευση και επέκταση δραστηριοτήτων και με τη χρήση νέων τεχνολογιών που προστέθηκαν στα παραδοσιακά ιαματικά λουτρά.

Χαρακτηρίζεται από:

- Δραστηριότητες που σχετίζονται με τον ήλιο και την αναψυχή
- Την ενασχόληση με υγιεινές δραστηριότητες χωρίς όμως η υγεία να αποτελεί το πρωταρχικό κίνητρο (τουρισμός περιπέτειας ή δραστηριότητες αθλητικού τουρισμού, όπως π.χ. ποδηλασία, γκολφ, πεζοπορία)
- Το πρωταρχικό κίνητρο του ταξιδιού που το αποτελούν λόγοι υγείας (π.χ. κρουαζιέρα ή ταξίδι σε μέρος με διαφορετικές κλιματολογικές συνθήκες)
- Δραστηριότητες που σχετίζονται με θέματα υγείας, όπως σάουνα, μασάζ, κ.α., σε κέντρα τουρισμού υγείας

- Την παροχή ιατρικής φροντίδας. (Κουδουμά Μαρία, Τουρισμός Υγείας, Σημειώσεις, Ηράκλειο 2004, σελ. 2)

Οι υπηρεσίες του προσφέρονται σε σύγχρονες, πολυτελείς εγκαταστάσεις όπως τα κέντρα υγείας, αδυνατίσματος και διατήρησης της φυσικής κατάστασης, φυσιοθεραπείες, αισθητική περιποίηση, μασάζ, ατμόλουτρα, θεραπείες αποτοξίνωσης του οργανισμού, γυμναστική, σπορ, εκπαίδευση σε θέματα υγείας και διατροφής, τεχνικές χαλάρωσης κ.α.

Ο στόχος των κέντρων τουρισμού υγείας είναι η :

- Θεραπεία, αποκατάσταση ή πρόληψη βλαβών του οργανισμού
- Ανανέωση των βασικών βιολογικών και ψυχικών λειτουργιών
- Βελτίωση της ψυχικής και σωματικής υγείας, ευεξία και ομορφιά. (Κουδουμά Μαρία, Τουρισμός Υγείας, Σημειώσεις, Ηράκλειο 2004, σελ. 13)

Η αγορά του τουρισμού υγείας επεκτείνεται σε δύο διακριτά πλην όμως συνδεδεμένα τμήματα:

1. στα κέντρα τουρισμού υγείας (healthresorts) στα οποία δίδεται έμφαση στη συνολική βελτίωση της υγείας και της φυσικής κατάστασης, οι πελάτες είναι μεμονωμένοι, μέσης ηλικίας, ανήκουν στις μεσαίες και υψηλές εισοδηματικές τάξεις, όντας δε επαγγελματικά και οικονομικά επιτυχημένοι και στρέφουν την προσοχή τους σε θέματα υγείας και καλής φυσικής κατάστασης
και
2. στα κέντρα ιαματικού στα οποία στόχος είναι κυρίως η παροχή ιατρικών υπηρεσιών σε άτομα για την αποκατάσταση διαφόρων παθήσεων. Οι πελάτες είναι μεγαλύτερων ηλικιών, ασθενέστερων εισοδηματικών τάξεων, οι οποίοι έχουν αποκτήσει την έξη των προσφερόμενων θεραπειών, τις οποίες επαναλαμβάνουν κατά έτος. (Κουδουμά Μαρία, Τουρισμός Υγείας, Σημειώσεις, Ηράκλειο 2004, σελ. 3)

Θρησκευτικός Τουρισμός

Μία μορφή τουρισμού που αφορά κατηγορίες ατόμων που επισκέπτονται θρησκευτικούς τόπους, οι οποίοι βρίσκονται στη χώρα μόνιμης κατοικίας τους ή σε κάποια άλλη, είτε για λόγους λατρείας, είτε για να πάρουν μέρος σε θρησκευτικές εκδηλώσεις ή τελετές, είτε για να πάνε κάποιο τόπο που είχαν κάνει κ.λ.π.

Η διάρκεια που είναι περιορισμένης διάρκειας, συνήθως από μία έως τρεις μέρες. Επίσης τα τουριστικά πακέτα για θρησκευτικό τουρισμό είναι σχετικά φθηνότερα από εκείνα άλλων μορφών τουρισμού επειδή είναι οπωσδήποτε λιγότερα, ενώ τα οικονομικά οφέληματα για τους θρησκευτικούς τόπους και για τις οικονομίες των χωρών στις οποίες βρίσκονται αυτοί είναι σημαντικά. Για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού δεν χρειάζεται ειδική υποδομή, αλλά μόνο η βασική.

Τα μνημεία της ελληνικής ορθοδοξίας είναι αναπόσπαστο τμήμα της εθνικής κληρονομιάς. Οι βυζαντινές και οι μετά-βυζαντινές εκκλησίες, στις πόλεις και στα χωριά, οι επιβλητικοί καθεδρικοί ναοί, τα ξωκλήσια και τα προσκυνήματα της υπαίθρου, τα μοναστήρια, τα μετόχια και οι σκήτες, η μοναδική μοναστική πολιτεία του Αγίου Όρους αποτελούν πόλο έλξης επισκεπτών. Τα αξιόλογα ψηφιδωτά, οι τοιχογραφίες και οι εικόνες μαρτυρούν την επίμονη προσήλωση στις παραδόσεις και την στενή και μακράιωνη διασύνδεση της τέχνης με τη θρησκευτική λατρεία. Οι ευσεβείς περιηγητές, οι φιλέρευνοι τουρίστες, αλλά και οι θαυμαστές της βυζαντινής τέχνης θα βρουν, μέσα στον ελληνικό χώρο, τους δρόμους της επαφής με την πνευματικότητα της ορθοδοξίας. (Ν. Γ. Ηγουμενάκης, Τουριστική Οικονομία, Τόμος Α', Αθήνα 1997, β' έκδοση, σελ. 168)

Σε πολλές περιοχές, θα συναντήσει κανείς μνημεία λατρείας διαφορετικών δογμάτων και θρησκειών να συνυπάρχουν σε έναν διαρκή διάλογο, αποδεικνύοντας την πολιτισμικότητα του ελλαδικού χώρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Κοινωνικός Τουρισμός

6.1 Κοινωνικός Τουρισμός

Ο κοινωνικός τουρισμός είναι μια μορφή κοινωνικής παροχής του κράτους, που παρέχει φθηνότερες ή δωρεάν διακοπές σε νέους, ηλικιωμένους, πολύτεκνους κλπ οι οποίοι δίχως τη βοήθεια του δεν θα είχαν τη δυνατότητα να τις πραγματοποιήσουν. Σύμφωνα με το Διεθνές Γραφείο Κοινωνικού Τουρισμού (BITS=BureauInternationaledeTourismeSocial) κοινωνικός τουρισμός είναι το σύνολο των σχέσεων και διεργασιών που προκύπτουν από την επιδοτούμενη από τη πολιτεία, βάσει ορισμένων προγραμμάτων, συμμετοχή στον τουρισμό των κοινωνικών στρωμάτων με χαμηλό εισόδημα (Βενετσανοπούλου, 2006).

Ο κοινωνικός τουρισμός, σαν ιδιαίτερη μορφή τουρισμού, ορίζεται το σύνολο των σχέσεων και φαινομένων τουριστικού χαρακτήρα που διευκολύνουν τη συμμετοχή στον τουρισμό των ασθενέστερων οικονομικών τάξεων. Με άλλα λόγια, ο κοινωνικός ή επιδοτούμενος τουρισμός, αποτελεί το είδος εκείνο του τουρισμού που χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι πραγματοποιείται από μέλη του κοινωνικού συνόλου, των οποίων η αγοραστική δύναμη είναι λίγο πολύ περιορισμένη, χάρη σε ειδικές παροχές προς αυτά που μπορεί να είναι άμεσες ή έμμεσες.

Οι παροχές για κοινωνικό τουρισμό αποτελούν σήμερα, για τις αναπτυγμένες χώρες, υποχρέωση του κράτους. Συγκεκριμένα, το σύγχρονο "κοινωνικό κράτος " έχει υποχρέωση πέρα από υγεία, καλά γηρατειά, εργασία, παιδεία κ.λ.π., να εξασφαλίσει σε άτομα χαμηλής εισοδηματικής στάθμης τη δυνατότητα να κάνουν διακοπές και με αυτόν τον τρόπο να ισορροπήσει όσο ψυχικά όσο και σωματικά. Είναι μία σημαντική μορφή τουρισμού η οποία:

- αφορά ένα μεγάλο ποσοστό ατόμων δηλαδή αυτών που επιθυμούν να κάνουν διακοπές αλλά για οικονομικούς λόγους δεν μπορούν
- μπορεί και επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό τη χρονική και περιφερειακή κατανομή της και συμβάλει στην άμβλυνση της εποχικότητας
- περιλαμβάνει διάφορες ομάδες ατόμων για τις οποίες μπορούν να γίνουν ειδικά προγράμματα ή να συνδυαστούν οι διακοπές τους με την αξιοποίηση άλλων

- έχει το πλεονέκτημα ότι μπορεί να χρησιμοποιήσει σε μεγάλο βαθμό την υπάρχουσα υποδομή και ανοδομή μιας περιοχής και να συμβάλει στην αύξηση της αποδοτικότητας των επιχειρήσεων
- επιτυγχάνονται χαμηλές τιμές. (Νίκος Γ. Ηγουμενακης, Κώστας Ν. Κραβαρίτης, Περικλής Ν. Λύτρας , Εισαγωγή στον Τουρισμό, Αθήνα 1998, σελ. 274).

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του κοινωνικού τουρισμού είναι η δημιουργία της κατάλληλης υποδομής και ανοδομής, όπως για π.χ. κατασκευή ειδικών τουριστικών καταλυμάτων που να ανταποκρίνονται στις οικονομικές δυνατότητες της πελατείας τους, δηλαδή των "κοινωνικών τουριστών", χορήγηση επιδομάτων διακοπών που να αναπροσαρμόζονται σύμφωνα με τις πραγματικές ανάγκες κάθε οικογένειας, χρηματοδότηση των διακοπών με ευνοϊκούς όρους, εφαρμογή επιχορηγούμενων προγραμμάτων κοινωνικού τουρισμού για ειδικές κατηγορίες ατόμων, όπως είναι:

- Εργαζόμενοι και συνταξιούχοι με χαμηλό εισόδημα.
- Άνεργοι.
- Άτομα με ειδικές ανάγκες συμπεριλαμβανομένων και των υπερηλίκων.
- Πολύτεκνοι των οποίων το εισόδημα είναι συνήθως ανεπαρκές.
- Πολιτικοί πρόσφυγες, αγρότες και αγρότισσες των οποίων η πρόσβαση στον τουρισμό είναι δύσκολη λόγω οικονομικών δυσχερειών διότι δεν έχουν την απαιτούμενη πληροφόρηση και εμπειρία.
- Προγράμματα της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, για νέους που δεν έχουν δικό τους εισόδημα.
- Προγράμματα της εργατικής εστίας, για τους χαμηλόμισθους και συνταξιούχους ασφαλισμένους σε ταμεία (Σφακιανάκης,2000).

Η επιδότηση του κοινωνικού τουρισμού καλύπτει όλες τις δαπάνες του ταξιδιού (έξοδα μεταφοράς, διαμονής, διατροφής, εκδρομών κ.λ.π.). Ενισχύει ακόμα οικονομικά τις επιχειρήσεις και τις περιοχές που αντιμετωπίζουν προβλήματα πληρότητας και διαμένει το τουριστικό φορτίο ισόποσα χρονικά και γεωγραφικά.

Η διάρκεια των διακοπών είναι συνήθως μέχρι 7 ημέρες, ενώ η περίοδος διακοπών έχει σαν στόχο την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου όλο το χρόνο κ την ενίσχυση των "αδύνατων τουριστικών περιοχών ".

Ο κοινωνικός τουρισμός συνδυάζεται και με άλλες μορφές τουρισμού (τουρισμό υγείας, πολιτιστικό, αθλητικό, μορφωτικό κ.λ.π.), ενώ ως μορφή ενδυνάμωσης των ασθενέστερων ομάδων υποστηρίζεται από διεθνείς οργανισμούς (Ε.Ε., W.T.O.). Επίσης, αποτελεί σημαντική λύση για τους τουριστικούς επιχειρηματίες εφόσον συμβάλει στο λεγόμενο τουρισμό των 4 εποχών.

Ο Ε.Ο.Τ., η Εργατική Εστία και το Υφυπουργείο Νέας Γενιάς ξεκίνησαν για 1^η φορά, σε πειραματικό στάδιο το 1982 ένα πρόγραμμα κοινωνικού τουρισμού με βασική αρχή την κρατική επιχορήγηση. Ο Ε.Ο.Τ. ανέλαβε το 50% του κόστους των διακοπών επιχορηγώντας την επιχείρηση με ένα κατ' αποκοπή ποσό ανά άτομο και ημέρα.

Κάθε χρόνο, οι δικαιούχοι του έχουν την ευκαιρία να κάνουν διακοπές επιλέγοντας ένα από τα 1000 περίπου τουριστικά καταλύματα σ' όλη τη χώρα που έχουν συμβληθεί με την Εργατική Εστία (ξενοδοχεία, αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί, παραδοσιακοί οικισμοί, κάμπινγκ κ.λ.π.).

Συνολικά κάθε χρόνο περισσότεροι από 200.000 κοινωνικοί τουρίστες αποκτούν τη δυνατότητα να χαρούν μία ανάπαυλα ξεγνοιασιάς και να γνωρίσουν την Ελλάδα. Τα αποτελέσματα κατά την 1η περίοδο εφαρμογής 1983-87 ήταν εντυπωσιακά, αφού πάνω από 220.000 συνολικά άτομα έκαναν χρήση του δικαιώματος αυτού. Στη συνέχεια η κρατική επιχορήγηση, λόγω λιτότητας, περιορίστηκε με αποτέλεσμα τη συρρίκνωση του προγράμματος. Το 1991 το ύψος της επιδότησης ήταν 1690 δραχμές την ημέρα ανά άτομο.

Πολλοί από τους οργανισμούς του Ελληνικού Δημοσίου συμμετείχαν στα προγράμματα κοινωνικού τουρισμού, όπως η Ολυμπιακή Αεροπορία ο Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος, η αλυσίδα ξενοδοχείων "Ξενία" του Ε.Ο.Τ. και "Ξενία Α.Ε." κ.λ.π. Τα τουριστικά καταλύματα που συμμετέχουν στο πρόγραμμα αυτό (ξενοδοχεία, κάμπινγκ, παραδοσιακοί οικισμοί) κάνουν ειδικές εκπτώσεις στα γεύματα και σε άλλες καταναλώσεις. Επίσης, τα μεταφορικά μέσα (πλοία, τρένα και λεωφορεία) κάνουν εκπτώσεις στους κοινωνικούς τουρίστες από 20 έως 30%.

Εννοείται, ότι τα προγράμματα του κοινωνικού τουρισμού είχαν και έχουν περιορισμένη χρονική διάρκεια, που έχει οριστεί να είναι εκτός τουριστικής σαιζόν χρονικής περιόδου, δηλαδή η περίοδος Οκτωβρίου, Νοεμβρίου, Δεκεμβρίου, Ιανουαρίου, Φεβρουαρίου και Μαρτίου, δηλαδή μήνες εκτός αιχμής, για τις 7ήμερες διακοπές, και αυτό είναι το σημείο σύνδεσης του κοινωνικού με τον χειμερινό τουρισμό. Ενώ υπάρχουν και ξεχωριστά

προγράμματα 3ήμερων ή 4ήμερων διακοπών κατά τους μήνες Απρίλιο, Μάιο, Ιούνιο, Ιούλιο και Αύγουστο.

Ο αριθμός των ξενοδοχείων που συμμετέχουν είναι ικανοποιητικός παρά την γενικότερη τάση των ξενοδόχων να είναι επιφυλακτικοί σε μια συνεργασία με τον κοινωνικό τουρισμό που τους αποφέρει λιγότερα κέρδη. Εδώ μπορεί να επέμβει ο Ε.Ο.Τ. δίνοντας κατάλληλα κίνητρα, όπως μεγαλύτερες αποδοχές ή εγγύηση ότι τα προγράμματα δεν θα πραγματοποιούνται σε περιόδους αιχμής, πράγμα που προϋποθέτει αύξηση των κερδών της μονάδας λόγω της λειτουργίας της σε περιόδους που διαφορετικά θα ήταν κλειστή. Πάνω σ' αυτό πρέπει να προβληματιστούν οι ξενοδόχοι, σίγουρα είναι προτιμότερο να διευρύνεται η λειτουργία του ξενοδοχείου, έστω και με το ελάχιστο του κέρδους, από το να μείνει ανεκμετάλλευτο. Από την άλλη πλευρά, θα πρέπει να δοθούν κίνητρα στο τουριστικό κοινό για να συμμετέχει στον κοινωνικό τουρισμό. Η επιλογή των δικαιούχων γίνεται από τους συλλόγους και τις οργανώσεις τους. Το δελτίο κοινωνικού τουρισμού είναι αυστηρά προσωπικό και δε μεταβιβάζεται. Ενδεικτικά τα ξενοδοχεία που συμμετέχουν ανά περιοχή είναι τα εξής:

Αιτωλοκαρνίας	ΑΓΝΗ ΘΕΟΞΕΝΙΑ
Αργολίδος	IGNATIA HOTEL DIMITRA AMMOS TOLO AMMOS TOLO APPRTMENTS ANGELOS ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΤΗ Σ ΚΑΝΤΙΑΣ ΑΜΑΡΥΛΛΙΣ STUDIO CANDIA ΣΠΙΤΙ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ - CASA AL MARE
Αρκαδία	SUNSET GALAXY ASTROS BEACH APARTMENTS BALASKA
Άρτα	Π. ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ
Αττικής	APOLLONION ALEXANDROS STUDIO DEDES STUDIO NIKOS ANATOLI HOTEL

Αχαΐας	ΑΣΤΕΡΙΑ, ΑΛΜΟΣ, ΘΕΜΙΣΤΩ, ΑΣΤΗΡ, ΑΔΩΝΙΣ ΣΙΤΥ
Βοιωτίας	ΤΑ ΧΑΝΙ ΤΟΥ ΖΕΜΕΝΟ ΑΣΤΕΡΙΑ ΑΝΕΜΟΛΙΑ
Γρεβενά	ΜΧΟΣ
Δράμα	ΚΟΥΡΟΣ ΤΟ ΑΛΛΩΝΙ ΤΟΥ ΚΥΡ ΘΑΝΑΣΗ
Δωδεκανήσου	ΔΗΜΗΤΡΗΣ-ΠΑΡΤΙΤΣΑ, MARILIZA BEACH, ΑΙΓΑΙΟΝ, ΑΛΕΑ ΜΑΡΕ, ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ ΜΗΝΑΣ, ΓΛΑΡΟΣ, ΘΕΩΝΙΑ
Έβρου	ΝΕΦΕΛΗ, ΜΑΡΙΑΝΝΑ, SAMOTHRAKI BEACH
Εύβοιας	ΜΑΡΙΑ ΛΟΥΙΖΑ, CANADIANA, NEKTARIAS HOME, NEFELH STUDIOS, NIRVANA APARTMENTS, STEFANIA, STUDIOS BLANA
Ευρυτανίας	ΑΝΕΣΙΣ, ΕΛΒΕΤΙΑ
Ζακυνθός	ΑΝΕΣΙΣ, ΕΛΒΕΤΙΑ
Ηλείας	ANNA APARTMENTS, MARILY, ZORBAS, NESTOR
Ημαθίας	ΕΣΠΕΡΙΔΕΣ, ΜΑΥΡΙΓΙΑΝΝΑΚΗ ΜΑΡΙΑ, ΟΛΥΜΠΙΑ
Ηράκλειο	ΜΑΡΙΠΕΝΑ, ΚΑΣΤΕΛΛΟ, ΓΟΡΓΟΝΑ, ΑΡΟΛΙΘΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΚΡΗΤΙΚΟ ΧΩΡΙΟ, VILLA IRIDA
Θεσπρωτίας	ΕΛΙΝΑ, ACHILLEAS, ALMINI APARTMENTS 1 2, ΒΑΙΑ BLU
Θεσσαλονίκη	ΤΕΛΕΙΩΝΗ – TELIONI ΜΕΓΑΛΟ ΠΑΛΑΤΙ - GRAND HOTEL PALACE ΜΑΡΤΖΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΨΗΣ – CAPSIS ΒΕΡΓΙΝΑ
Ιωάννινα	ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΑ ΛΑΝΑΣΣΑ ANEMOLIA RESORT DOVITEL, ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ 1787
Καβάλα	ΑΡΑΜΕΝΤΣ, ΜΑΡΑΘΟΝ ΒΕΑΧ HOTEL, ΒΕΡΓΙΝΑ, ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΕΑΧ, ΣΓΟΥΡΙΔΙΣ
Καρδίτσα	ΞΕΝΩΝΑΣ ΠΕΖΟΥΛΑΣ ΑΓΡΑΦΑ, ΑΝΤΙΓΟΝΗ
Καστορία	ΝΟΣΤΟΣ, ΕΝΑ ΣΤΡΟΝ ΒΙΕΥ ΗΟΤΕΛ, ΕΥΡΟΡΑ
Κέρκυρα	ΑΝΙΤΑ ΗΟΤΕΛ, ΣΚΥΛΙΝΕ, ΑΛΕΣΣΑΝΔΡΟ, ΙΟΑΝΝΑ, ΜΑΡΥΛΙΝ, ΡΑΛΟΜΑ ΒΛΑΝΚΑ, ΣΟΛΕΜΑΡ, ΒΙΛΛΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
Κοζάνη	ΔΑΡΔΑ ΚΑΛΛΙΟΠΗ

Κορινθίας	HOTEL PLAZA,ΑΚΤΙ,ΑΦΡΟΔΙΤΗ,ΒΡΕΤΑΝΙΑ,ΓΑΛΛΕΙΑ, ΘΑΛΑΣΣΑ ΘΕΑ
Κυκλάδων	AEGIALIS,ALEKA ROOMS,ANEMONI,ANNA STUDIOS,DEPIS AQUA,EVELINA PENSION,HOLIDAY INN,MAISTRALI,MARINOS,STRATOS APARTMENTS,STUDIO PETROS
Λακωνίας	GARDEN HOUSE, XASTERIA, AMANΙΤΗΣ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ,ΒΛΑΣΣΗΣ,ΖΟΛΙΝΤΟΝ ΚΛΩ. EBELYN
Ξάνθης	ΝΑΤΑΣΣΑ,ΝΕΜΕΣΙΣ,
Πέλλας	ΤΖΑΚΡΗ ΕΛΙΣΑΒΕΤ,ΝΟΣΤΟΣ,ΛΙΟΓΕΡΜΑ,ΑΓΑΡΙ LUXURY HOTEL,HOUSE VENETIA
Κέρκυρας	ANITA HOTEL,SKYLINE,ALESSANDRO,MARYLIN,JOANNA
Λασιθίου	GOLDEN STAR HOTEL, ROMANTIKA APTS,PETRAS BEACH,GEFYRA, EL GRECO, ESPERIDES
Λέσβου	ANAXOS BEACH,PANORAMA,SUNSET HOTEL,CAVO CHRISTO
Λευκάδας	ΚΟΛΠΙΟΣ ΡΟΥΔΑ,ΙΟΑΝΙΑΝ PARADISE,SUMMERTIME INN,REMA ROBI,ADREAS
Μαγνησίας	ΚΑΤΙΑ,ΔΡΥΑΛΟΣ,ΟΠΑΛΙΟ,BELINA,ANAMAR PILIO RESORT,REMEZZO
Μεσσηνίας	ΤΖΑΒΑΡΑΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ,APOLLO RESORT ART HOTEL,VILLA TEO,KARALIS,KYPARISSIA BEACH
Πιερίας	STUDIOS PIERIA,METROPOLE,STILOS ROOMS,AMMOS BEACH STUDIOS AND SUITES
Πρέβεζα	KONSTANTINA STUDIOS,ALONAKI BEACH,ELAIA,GARDEN HOUSE
Ρεθύμνου	KRITI STUDIOS,ANASTASIA,BABIS,ΓΑΛΗΝΗ,ΛΙΒΑΔΙ
Ροδόπης	ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΧΡΗΣΤΟΥ,ΑΝΑΤΟΛΙΑ
Σάμου	KERKIS BAY HOTEL,EL CORAL,KERVELI VILLAGE,AEGEON
Σερρών	ΑΚΡΟΠΟΛ,ΑΛΑΤΖΙΔΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ,ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ,ΒΙΛΛΑ ΜΠΕΛΛΕΣ,ΓΑΛΛΕΙΑΣ
Σποράδων	SKOPELOS HOLIDAYS HOTEL,RIGAS HOTEL,ALBARTOS,ΠΑΝΣΙΟΝ ΟΥΤΟΠΙΑ
Τρικόλων	ALSOS HOUSE,ΑΓΝΑΤΙ,ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΒΡΑΧΟΣ,ΚΡΟΥΠΗ,ΜΑΓΚΙΩΣΗ
Φθιώτιδας	ΠΙΤΣΑ,ΑΚΤΗ,ALEX STUDIOS,ΑΝΕΣΙΣ,ΒΙΛΛΑ ΖΩΗ

Φλώρινας	ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΜΠΕΛΛΑ ΤΟΥΜΠΙΑ,ΒΙΛΛΑ ΠΛΑΤΥΘΕΑ,ΠΑΝΟΡΟΜΑ
Φωκίδας	ΝΕΦΕΛΗ STUDIOS,ΚΑΛΑΦΑΤΙΣ,ΕΠΑΥΛΙΣ,VILLA ANNILENA
Χαλκιδικής	ΑΚΤΗ ΛΙΑΚΑΔΑΣ,ΛΕΩΝΙΔΑΣ STUDIO APTS.BELLOS APARTMENTS,HOUSE IOANNA
Χανίων	ΒΑΛΣΑΜΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ,ΕΛΕΑΝΑ ΒΙΛΑ,ΘΕΟΦΙΛΟΣ,ΚΑΡΜΗ,ΛΥΚΑΣΤΗ
Χίου	ERYTHA HOTEL,GOLDEN SAND,VASILIKOS APARTMENTS,VOUNO VILLAGE

ΠΗΓΗ: <http://www.koinonikostourismos.gr/katalkointoyrismos.aspx>

6.2 Κριτήρια Συμμέτοξης στα προγράμματα του Κοινωνικού Τουρισμού

Στο σημείο αυτό θα γίνει μια πιο αναλυτική προσέγγιση των κριτηρίων συμμετοχής στα προγράμματα του Κοινωνικού Τουρισμού. Όπως έχει ήδη αναφερθεί τα προγράμματα αυτά απευθύνονται στα χαμηλόμισθα κοινωνικά στρώματα, ωστόσο ταυτόχρονα με την έναρξη κάθε φορά τους ορίζεται και ο αριθμός συμμετεχόντων. Πρακτικά αυτό σημαίνει πως επιβάλλεται να ορίζονται και κάποια κριτήρια προϋπόθεσης συμμετοχής, η μη τήρηση αυτών των προϋποθέσεων οδηγεί στην αδυναμία συμμετοχής. Σύμφωνα λοιπόν με τις επίσημες πληροφορίες του ΟΑΕΔ το πρόγραμμα απευθύνεται σε όσους κατά το προηγούμενο έτος από την έναρξη του προγράμματος:

- πραγματοποίησαν ως εργαζόμενοι 50 ημέρες εργασίας στην ασφάλιση του ΙΚΑ ΕΤΑΜ με εισφορές υπέρ του καταργηθέντος Οργανισμού Εργατικής Εστίας ή
- έλαβαν από τον ΟΑΕΔ 50 ημέρες ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας ή

- έλαβαν επιδότηση ανεργίας τουλάχιστον 2 μηνών (50 ημερήσια επιδόματα) ή
- συγκέντρωσαν 50 ημέρες αθροιστικά από τα παραπάνω (ημέρες εργασίας, ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας και επιδότησης ανεργίας) ή
- είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι στο Ειδικό Μητρώο Ανέργων ΑμεΑ του ΟΑΕΔ κατά την ημερομηνία λήξης υποβολής των αιτήσεων.

Επιπλέον, για να είναι κάποιος δικαιούχος:

- δεν πρέπει να έχει λάβει Επιταγή Κοινωνικού Τουρισμού κατά το αμέσως προηγούμενο πρόγραμμα. Μόνο οι δικαιούχοι ΑμεΑ μπορούν να λαμβάνουν Επιταγή Κοινωνικού Τουρισμού σε συνεχόμενα προγράμματα
 - δεν πρέπει να έχει λάβει συναφή παροχή από οποιονδήποτε άλλο φορέα για την ίδια χρονική περίοδο.

Βέβαια υπάρχουν και οι περιπτώσεις, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως ωφελούμενοι καθώς υπό προϋποθέσεις έχουν και αυτοί την δυνατότητα να συμμετάσχουν στα προγράμματα εφόσον δηλώνονται από τους δικαιούχους στην αίτησή τους. και είναι οι εξής:

- τα παιδιά των δικαιούχων ηλικίας 5 – 18 ετών,
- τα παιδιά των δικαιούχων ηλικίας 18-24 ετών, όταν ασφαρίζονται από τον δικαιούχο ή τον άλλο γονέα τους,
- οι σύζυγοι των δικαιούχων, όταν ασφαρίζονται από αυτούς,
- οι συνοδοί ΑμεΑ.

Ειδικότερα για τους συνοδούς ΑμεΑ είναι απαραίτητο να πρόκειται για άτομα με ποσοστό αναπηρίας άνω του 67%, όπου με σχετική δημόσια βεβαίωση, βάση νόμου πιστοποιείται η αναγκαιότητα συνοδείας. Επίσης απαραίτητο είναι ο δικαιούχος ΑμεΑ να είναι μεμονωμένο άτομο, χωρίς άλλα ενήλικα ωφελούμενα μέλη, που μπορούν να θεωρηθούν συνοδοί του ή στην περίπτωση που υπάρχουν ωφελούμενα μέλη, να ανήκουν και αυτά στην κατηγορία ΑμεΑ με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω και δεν μπορούν να θεωρηθούν συνοδοί του. Επιπλέον, για να είναι κάποιος ωφελούμενος:

- δεν πρέπει να έχει λάβει Επιταγή Κοινωνικού Τουρισμού κατά το αμέσως προηγούμενο πρόγραμμα. Μόνο οι ωφελούμενοι **δικαιούχων** ΑμεΑ μπορούν να λαμβάνουν Επιταγή Κοινωνικού Τουρισμού σε συνεχόμενα προγράμματα
- δεν πρέπει να έχει λάβει συναφή παροχή από οποιονδήποτε άλλο φορέα για την ίδια χρονική περίοδο.(ΠΗΓΗ:<http://www.oaed.gr/dikaiouchoi-opheloumenoi>)

Κατά την ανακοίνωση της έναρξης του προγράμματος, όπως αναφέρθηκε ορίζεται και ο αριθμός των συμμετεχόντων. Από το σύνολο αυτό ένα ποσοστό προορίζεται για καλυφθεί από τους δικαιούχους του Λογαριασμού Αγροτικής Εστίας οι οποίοι εντάσσονται στα προγράμματα του Κοινωνικού Τουρισμού για το 2017 και οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν είναι οι εξής:

- Να είναι οι συμμετέχοντες συνταξιούχοι του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ) προερχόμενοι από τον πρώην ΟΓΑ ή συνταξιούχοι του Λογαριασμού Ανασφάλιστων Υπερηλίκων του άρθρου 1 του ν. 1296/1982 (ΦΕΚ 128 Α'), όπως ισχύει ή να είναι ασφαλισμένοι του κλάδου κύριας ασφάλισης αγροτών του ν. 2458/1997, όπως ισχύει, που υπάγονται στον ΕΦΚΑ και να έχουν εξοφλήσει τις ασφαλιστικές τους εισφορές ή να έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση καταβολής των οφειλών και να τηρούν τους όρους της ρύθμισης κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης ή
- να είναι υπάλληλοι ή/και συνταξιούχοι πρώην υπάλληλοι του ΟΓΑ, που έχουν υποβάλει αίτηση συμμετοχής στις παροχές του ΛΑΕ και καταβάλλουν μηνιαία ατομική εισφορά ή
- να είναι μέλη των οικογενειών των αμέσως παραπάνω προσώπων.
- Να είναι όλα τα παραπάνω αναφερόμενα πρόσωπα δικαιούχοι περίθαλψης με ενεργή ασφαλιστική ικανότητα κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης για συμμετοχή στα προγράμματα και, ειδικότερα, τα μέλη οικογένειας, με ενεργό δικαίωμα απορρέον από δικαιούχο πάροχο του ΟΓΑ(ΠΗΓΗ:<http://www.dikaiologitika.gr/eidhseis/ergasiaka/162461/oga-ta-kritiria-gia-ton-koinoniko-tourismo-2017-2018> 26/06/2017)

6.3 Προγράμματα Κοινωνικού Τουρισμού 2013-2017

Αντικείμενο του προγράμματος παραμένει πάντα η επιδότηση δικαιούχων, που επιλέγονται με μοριοδότηση, και των ωφελούμενων μελών τους, για την πραγματοποίηση διακοπών σε Τουριστικά Καταλύματα της Ελλάδας που συμμετέχουν στο πρόγραμμα και έχουν περιληφθεί στο Μητρώο Παρόχων του ΟΑΕΔ. Η επιδότηση γίνεται με τη χορήγηση Επιταγής Κοινωνικού Τουρισμού. Παρακάτω γίνεται μια αναδρομή στα προγράμματα του Κοινωνικού Τουρισμού που ήταν σε ισχύ από 2013 έως το 2017, δίνοντας έμφαση στον αριθμό των συμμετεχόντων και του συνολικού ποσού επιδότησης.

- **Κοινωνικός Τουρισμός Έτος 2013-2014**

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ: Το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί από 16.09.2013 έως και 31.07.2014.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε 10.000.000,00 €.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ – ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ: Ο αριθμός των δικαιούχων και των ωφελουμένων αυτών του Προγράμματος ανέρχεται στα 110.000 άτομα.

- **Κοινωνικός Τουρισμός Έτος 2014-2015**

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ: Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε από 15.09.2014 έως 31.08.2015.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε 10.000.000,00

ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ – ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ: Ο αριθμός των δικαιούχων και των ωφελουμένων του Προγράμματος ανέρχεται στα 130.000 άτομα.

- **Κοινωνικός Τουρισμός Έτος 2015-2016**

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ :Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε από 15.10.2015 έως 30.09.2016.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε 10.000.000,00 €.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ – ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ: Ο αριθμός των δικαιούχων και των ωφελουμένων του Προγράμματος ανέρχεται στα 150.000 άτομα.

- **Κοινωνικός Τουρισμός Έτος 2016-2017**

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ – ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΙΑΜΟΝΗΣ: Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε από 16.12.2016 έως 15.12.2017 ενώ οι δικαιούχοι είχαν την δυνατότητα να πραγματοποιήσουν έως πέντε (5) διανυκτερεύσεις στα τουριστικά καταλύματα. Διαφοροποίηση υπάρχει για τους δικαιούχους που θα επιλέξουν για τις διακοπές τους τουριστικά καταλύματα που βρίσκονται στις νήσους Λέσβο, Χίο, Σάμο, Λέρο και Κω μπορούν να πραγματοποιήσουν έως δέκα (10) διανυκτερεύσεις.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε 10.000.000,00 €.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ – ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ Ο αριθμός των δικαιούχων και των ωφελουμένων του Προγράμματος ανέρχεται στα 150.000 άτομα περίπου.

Στον παρακάτω πίνακα αναφέρονται, οι τιμές επιδότησης που χορηγούνται από τον ΟΑΕΔ ανάλογα τον τύπο και την κατηγορία του καταλύματος.

ΤΙΜΕΣ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ ΟΑΕΔ

(ΑΝΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟ/ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟ – ΑΝΑ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΗ)

ΤΥΠΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ :	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ	ΤΙΜΕΣ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ
----------------------------	------------------------------	-------------------------

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ/ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	5 ΑΣΤΕΡΩΝ	24,00 €
	4 ΑΣΤΕΡΩΝ	22,00 €
	3 ΑΣΤΕΡΩΝ	21,00 €
	2 ΑΣΤΕΡΩΝ	20,00 €
	1 ΑΣΤΕΡΟΣ	19,00 €
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ/ ΔΩΜΑΤΙΑ	4 ΚΛΕΙΔΙΩΝ	20,00 €
	3 ΚΛΕΙΔΙΩΝ	18,00 €
	2 ΚΛΕΙΔΙΩΝ	15,00 €
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ –ΕΠΑΥΛΕΙΣ (ΑΥΤΟΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ)	-	17,00 €
ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΕΣ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ	ΟΛΕΣ ΟΙ ΤΑΞΕΙΣ	9,00 €

Τα Παραδοσιακά Καταλύματα ΑΑ' και Α' τάξης κατατάσσονται αυτοδίκαια στην κατηγορία 4 αστερών, τα Β' τάξης στην κατηγορία 3 αστερών και τα λοιπά στην κατηγορία 2 αστερών (αρθρ.49 ν. 4276/2014) έως της εκδόσεως απόφασης του Υπουργού Τουρισμού για τη διαδικασία κατάταξής τους.(ΠΗΓΗ: <http://www.koinonikostourismos.gr>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Έρευνα για την συμμετοχή στον κοινωνικό Τουρισμό κατοίκων και ξενοδοχειακών επιχειρήσεων Παλικής της Κεφαλλονιάς

7.1 Ερευνητική Μεθοδολογία

Στα πλαίσια της συγκέντρωσης στοιχείων σχετικά με το θέμα των διακοπών αλλά και τον χαρακτήρα του κοινωνικού αγαθού που τις χαρακτηρίζει ή θα έπρεπε να τις χαρακτηρίζει, διεξήχθη μια έρευνα μέσω ερωτηματολογίου, τα αποτελέσματα του οποίου θα αναλυθούν διεξοδικά παρακάτω.

Το ερωτηματολόγιο κλήθηκαν να απαντήσουν οι κάτοικοι της Παλικής, είτε αυτοί έχουν συμμετάσχει σε προγράμματα κοινωνικού τουρισμού είτε όχι, καθώς και οι ξενοδοχειακές μονάδες της περιοχής που δέχονται πελάτες μέσω του συγκεκριμένου προγράμματος. Στις 04/04/2016 αναρτήθηκε το σχετικό ερωτηματολόγιο στο τοπικό sitekefalonias.gr και επίσης στάλθηκε μέσω email στις αντίστοιχες ξενοδοχειακές μονάδες που συμμετέχουν, βάση των στοιχείων που έχουν ανακοινωθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (ΕΟΤ). Το δείγμα του πληθυσμού που μελετήθηκε ανέρχεται στα εκατό άτομα (100 απαντήσεις).

Ο διαχωρισμός του ερωτηματολογίου σε ενότητες έγινε σύμφωνα με τις πληροφορίες και τα στοιχεία που επεδίωκε να συλλέξει η έρευνα. Στην πρώτη ενότητα οι ερωτήσεις αφορούσαν γενικότερα τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και τα χαρακτηριστικά που θεωρούν οι ερωτηθέντες ότι διαθέτουν. Η επόμενη ενότητα εστίαζε στο κομμάτι του κοινωνικού τουρισμού, κατά πόσο είναι γνωστή αυτή η μορφή τουρισμού μέσω των προγραμμάτων του κοινωνικού τουρισμού και από στοιχεία χαρακτηρίζεται. Στην συνέχεια γίνεται ένας διαχωρισμός μεταξύ των ερωτηθέντων, ανάμεσα στους εν δυνάμει δικαιούχους και τις ξενοδοχειακές μονάδες. Αρχικά τα μεμονωμένα άτομα απαντούν σχετικά με τον χαρακτήρα του κοινωνικού αγαθού σε συνδυασμό με τις διακοπές. Από την άλλη πλευρά οι ξενοδοχειακές μονάδες απαντούν σχετικά με την εμπειρία τους στη συμμετοχή του προγράμματος. Στο τέλος του ερωτηματολογίου συλλέγονται τα δημογραφικά στοιχεία και των δυο κατηγοριών.

Διακοπές Κοινωνικό Αγαθό

Το παρακάτω ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας "Διακοπές Κοινωνικό Αγαθό" με σκοπό να εξεταστεί η γνώμη των κατοίκων της Παλικής τόσο των συμμετεχόντων αλλά και μη στα προγράμματα του κοινωνικού τουρισμού, όσο και των ξενοδοχειακών μονάδων που συμμετέχουν σ'αυτά τα προγράμματα.

Οι απαντήσεις σας είναι ανώνυμες και εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν μόνο για τις ανάγκες της εξαγωγής συμπερασμάτων από την έρευνα.

Σας παρακαλώ να απαντήσετε με ειλικρίνεια και υποκειμενικά.

Η τήρηση των προσωπικών δεδομένων είναι σύμφωνη με την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων του Κράτους (Ν. 2472/1997).

* Απαιτείται

Ενότητα 1: Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού

Οι ερωτήσεις της ενότητας αυτής στοχεύουν στη διαμόρφωση μιας γενικότερης εικόνας που κατέχουν οι ερωτηθέντες πάνω στο κομμάτι των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

1. Γνωρίζετε τι είναι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ο Ναι
- ο Όχι

2. Ποια χαρακτηριστικά θεωρείτε ότι διαθέτουν οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού; *
Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- ο Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος
- ο Αναζήτηση της αυθεντικότητας
- ο Σεβασμό στον τόπο
- ο Μείωση Εποχικότητας
- ο Αποφυγή κοινοτόπων προορισμών
- ο Ποιοτικότερη και οικονομικότερη διεξαγωγή διακοπών

3. Ποιες μορφές εναλλακτικού τουρισμού γνωρίζετε; *
Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- ο Αγροτουρισμός
- ο Πολιτιστικός Τουρισμός
- ο Ιαματικός Τουρισμός
- ο Συνεδριακός Τουρισμός
- ο Τουρισμός Κινήτρων
- ο Οικοτουρισμός

- ο Εκπαιδευτικός Τουρισμός
- ο Εκθεσιακός Τουρισμός
- ο Τουρισμός Γ' ηλικίας
- ο Τουρισμός για άτομα με Ειδικές Ανάγκες

4. Έχετε επιλέξει ποτέ κάποια μορφή εναλλακτικού τουρισμού; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ο Ναι
- ο Όχι

5. Αν ναι, αναφέρετε ποια ήταν; (Αν έχετε απαντήσει αρνητικά στην παραπάνω, αγνοήστε αυτή την ερώτηση)

6. Σε ποιες ηλικίες θεωρείτε οι απευθύνονται οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ο 18-25 ετών
- ο 25-30 ετών
- ο 30-35 ετών
- ο 35 και άνω

7. Σε ποια οικονομικά στρώματα θεωρείτε ότι απευθύνονται οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ο Χαμηλά Οικονομικά Στρώματα
- ο Μεσαία Οικονομικά Στρώματα
- ο Υψηλά Οικονομικά Στρώματα

Ενότητα 2: Κοινωνικός Τουρισμός

Η ενότητα αυτή στοχεύει στην συγκέντρωση στοιχείων σύμφωνα με την άποψη των ερωτηθέντων σχετικά με τα προγράμματα του κοινωνικού τουρισμού αλλά και το κατά πόσο οι διακοπές αποτελούν ή θα έπρεπε να αποτελούν κοινωνικό αγαθό.

8. Πόσο σημαντικά θεωρείτε ότι το οικονομικό κόστος επηρεάζει την απόφασή σας για την πραγματοποίηση διακοπών; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

Καθόλου

Πολύ

9. Σε ποια κοινωνικά στρώματα θεωρείτε ότι απευθύνονται τα προγράμματα κοινωνικού τουρισμού; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Χαμηλά οικονομικά στρώματα
- Μεσαία οικονομικά στρώματα
- Υψηλά οικονομικά στρώματα

10. Είστε εξοικειωμένοι με τον όρο "κοινωνικός τουρισμός" *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

11. Αν ναι, ποιος από τους παρακάτω ορισμούς προσεγγίζει περισσότερο την δική σας γνώμη; (Αν απαντήσατε αρνητικά παραπάνω, αγνοήστε αυτή την ερώτηση)

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Σύμφωνα με το Διεθνές Γραφείο Κοινωνικού Τουρισμού, κοινωνικός τουρισμός είναι το σύνολο των σχέσεων και διεργασιών που προκύπτουν από την επιδοτούμενη από πολιτεία, βάσει ορισμένων προγραμμάτων, συμμετοχή στον τουρισμό κοινωνικών στρωμάτων με χαμηλό εισόδημα.
- Ο κοινωνικός τουρισμός, σαν ιδιαίτερη μορφή τουρισμού, ορίζεται το σύνολο των σχέσεων και φαινομένων τουριστικού χαρακτήρα που διευκολύνουν τη συμμετοχή στον τουρισμό των ασθενέστερων οικονομικών τάξεων.

12. Πιστεύετε ότι ο κοινωνικός τουρισμός βοηθάει στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής που εφαρμόζεται; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

13. Αν ναι, με ποιον τρόπο; (Αγνοήστε την ερώτηση αν απαντήσατε αρνητικά παραπάνω)

14. Πιστεύετε ότι ο κοινωνικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από θετικές επιπτώσεις; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

15. Αν ναι τότε ποιες θεωρείτε ότι είναι αυτές; (Αγνοήστε την ερώτηση αν απαντήσατε αρνητικά παραπάνω)

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Οικονομική ανάπτυξη των περιοχών
- Βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου των συμμετεχόντων
- Συμμετοχή ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων στον τουρισμό
- Μείωση Εποχικότητας
- Άλλο

16. Για εσάς τι σημαίνουν διακοπές; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Αναπλήρωση εργατικής δύναμης- Ξεκούραση
- Ανάπτυξη πολιτιστικού και μορφωτικού επιπέδου
- Αναψυχή
- Όλα τα παραπάνω

Ενότητα 3

17. Σε ποια από τις παρακάτω κατηγορίες ανήκετε; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις
- Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 25.
- Μεμονωμένα Άτομα

Ενότητα 3: Διακοπές Κοινωνικό Αγαθό - Μεμονωμένα Άτομα

Συγκέντρωση στοιχείων σχετικά με την εμπειρία όσων έχουν συμμετάσχει σε πρόγραμμα του κοινωνικού τουρισμού αλλά και γενικότερα την γνώμη τους σχετικά με το πόσο θεωρούν ότι αποτελούν ή ότι θα έπρεπε να αποτελούν οι διακοπές κοινωνικό αγαθό.

18. Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε προγράμματα κοινωνικού τουρισμού ως δικαιούχοι; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

19. Αν ναι, πως θα κρίνατε αυτή σας την εμπειρία; (Αγνοήστε την ερώτηση αν απαντήσατε αρνητικά παραπάνω)

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

Λιγότερη Ικανοποιητική

Πολύ Ικανοποιητική

20. Θεωρείτε ότι το κομμάτι των διακοπών θα έπρεπε να αποτελεί κρατική ευθύνη; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

21. Γνωρίζετε τα κριτήρια συμμετοχής στα προγράμματα κοινωνικού τουρισμού; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

22. Αν ναι, πιστεύετε ότι λειτουργούν αποκλείοντας ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού; (Αγνοήστε την ερώτηση αν απαντήσατε αρνητικά παραπάνω)

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ναι
- Όχι

23. Ποιες πιστεύετε ότι θα μπορούσαν να είναι οι βελτιώσεις του προγράμματος του κοινωνικού τουρισμού; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Δημιουργία κατάλληλων υποδομών (τουριστικά καταλυμάτων που ανταποκρίνονται στις οικονομικές δυνατότητες των συμμετεχόντων).
- Συνδυασμός του προγράμματος με επιμορφωτικές δραστηριότητες.
- Δυνατότητα συμμετοχής μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού.
- Όλα τα παραπάνω.

24. Αναφέρετε την οικονομική σας κατάσταση. *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Χαμηλά οικονομικά στρώματα
- Μεσαία οικονομικά στρώματα
- Υψηλά οικονομικά στρώματα

Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 37.

Ενότητα 3: Συμμέτοχη Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων στα προγράμματα του Κοινωνικού Τουρισμού

Στόχος της συγκεκριμένης ενότητας είναι η διαμόρφωση μιας εικόνας σχετικά με την άποψη των τουριστικών επιχειρήσεων που έχουν συμμετάσχει στο πρόγραμμα του κοινωνικού τουρισμού αλλά μια γενικότερη εικόνα για την δυναμική των επιχειρήσεων.

25. Σε ποιες από τις παρακάτω κατηγορίες ανήκετε; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Ξενοδοχεία κλασσικού τύπου
- Ξενοδοχεία τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων
- Παραδοσιακά καταλύματα
- Ενοικιαζόμενα δωμάτια/διαμερίσματα τεσσάρων (4), τριών (3) και δύο (2) κλειδιών
- Επιπλωμένες κατοικίες - επαύλεις

26. Ποιος είναι αριθμός των κλινών που διαθέτει η τουριστική σας μονάδα; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 1-10
- 10-30
- 30-50
- 50 και άνω

27. Ποιες από τις παρακάτω υποδομές και υπηρεσίες είναι διαθέσιμες στην επιχείρησή σας; *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Ιδιωτική Παραλία
- Εσωτερική Πισίνα
- Εξωτερική Πισίνα
- Μπαρ-Εστιατόρια
- Κοσμηματοπωλείο-Κομμωτήριο
- Ενοικίαση αυτοκινήτων, μοτοσικλετών, ποδηλάτων
- Πλυντήρια
- Αχθοφόρος-Υπηρεσίες Δωματίου

28. Ποια από τα παρακάτω αποτελούν υποχρεώσεις των επιχειρήσεων που συμμετάσχουν στο Πρόγραμμα Κοινωνικού Τουρισμού; *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Να διαθέτουν Ειδικό Σήμα Λειτουργίας, το οποίο πρέπει να είναι σε ίσχυ

- Να διαθέτουν ιδιαίτερο λουτρό και ατομικό ή κεντρικό κλιματισμό ψύξης-θέρμανσης εντός δωματίου.
- Να διαθέτουν ή να έχουν άμεση πρόσβαση σε ηλεκτρονικό υπολογιστή
- Να πληρούν όλες τις προβλεπόμενες από την κείμενη νομοθεσία τεχνικές και λειτουργικές προδιαγραφές, ανάλογα με την κατηγορία τους.
- Να διαθέτουν εξωτερική πισίνα
- Να παρέχεται η δυνατότητα της ημιδιατροφής.

29. Με ποιο τρόπο πραγματοποιείται η συμμετοχή των επιχειρήσεων στο πρόγραμμα του κοινωνικού τουρισμού; *

30. Πόση συνεπής θα χαρακτηρίζατε την στάση του κράτους απέναντι στις υποχρεώσεις του προς τα εσάς; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

Ελάχιστα

Πάρα πολύ

31. Πόσο σημαντικά θεωρείτε ότι επηρεάζει η στάση αυτή την απόφαση να συμμετάσχετε ξανά στο Πρόγραμμα Κοινωνικού Τουρισμού; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

Καθόλου

Πάρα Πολύ

32. Ποια από τις παρακάτω τουριστικές πολιτικές εφαρμόζετε στην επιχείρησή σας; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Η πολιτική που θεωρεί το κράτος ως "φύλακα" των οικονομικών δραστηριοτήτων στα πλαίσια της ελεύθερης αγοράς
- Η πολιτική που θεωρεί το σχεδιασμό της τουριστικής πολιτικής ως κύριο στοιχείο μιας αποτελεσματικής οικονομικής πολιτικής βασισμένη σε μακροχρόνιους σχεδιασμούς.
- Η πολιτική που θεωρεί τις άμεσες επεμβάσεις αποτελεσματικές χωρίς την αναγκαιότητα σχεδιασμού μακροχρόνιων σχεδίων.
- Η πολιτική που εφαρμόζει σύγχρονες μεθόδους μάρκετινγκ, με στοχευόμενες αναλύσεις που αφορούν την επιχείρηση.

33. Σαν τουριστική επιχείρηση ποια είναι η βαρύτητα που δίνεται στα παρακάτω για την ικανοποίηση των πελατών σας; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη ανά σειρά.

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ Πάρα πολύ

Διαμονή

Τιμή

Προϊόν

Προβολή-
Διαφήμιση

34. Ποια από τα παρακάτω εργαλεία μάρκετινγκ προτιμάτε να εφαρμόζεται για την επίτευξη των στόχων της επιχείρησης; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Έρευνα Αγοράς
- Δημοσιές Σχέσεις
- Διαφήμιση
- Διαχωρισμό της αγοράς στην οποία απευθύνεστε
- Συνδυασμός όλων των παραπάνω

35. Πόσο σημαντική θεωρείτε την διαφήμιση της επιχείρησης μέσω του διαδικτύου; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

Καθόλου

Πάρα Πολύ

36. Αναφέρετε ένα λόγο για τον ποιο θεωρείτε σημαντική την διαφήμιση μέσω διαδικτύου; *

Ενότητα 4: Δημογραφικά Στοιχεία

Δημογραφικά στοιχεία.

37. Φύλο *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Άρην
- Θήλυ

38. Ηλικία *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 18-25 ετών
- 25-35 ετών
- 35-45 ετών
- 45 ετών και άνω

39. Μορφωτικό Επίπεδο *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση
- Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
- Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

40. Οικογενειακή Κατάσταση *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Άγαμος
- Έγγαμος

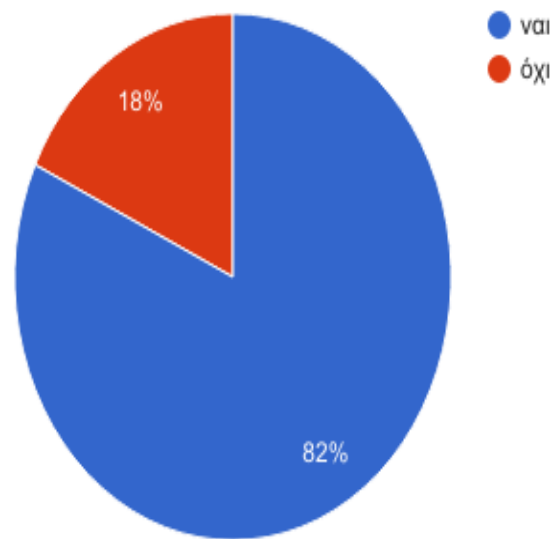
41. Αριθμός Τέκνων (Αγνοήστε την ερώτηση εάν δεν υπάρχουν)

Ευχαριστούμε πολύ για τον χρόνο σας!!!!

7.2 Ανάλυση Αποτελεσμάτων Έρευνας

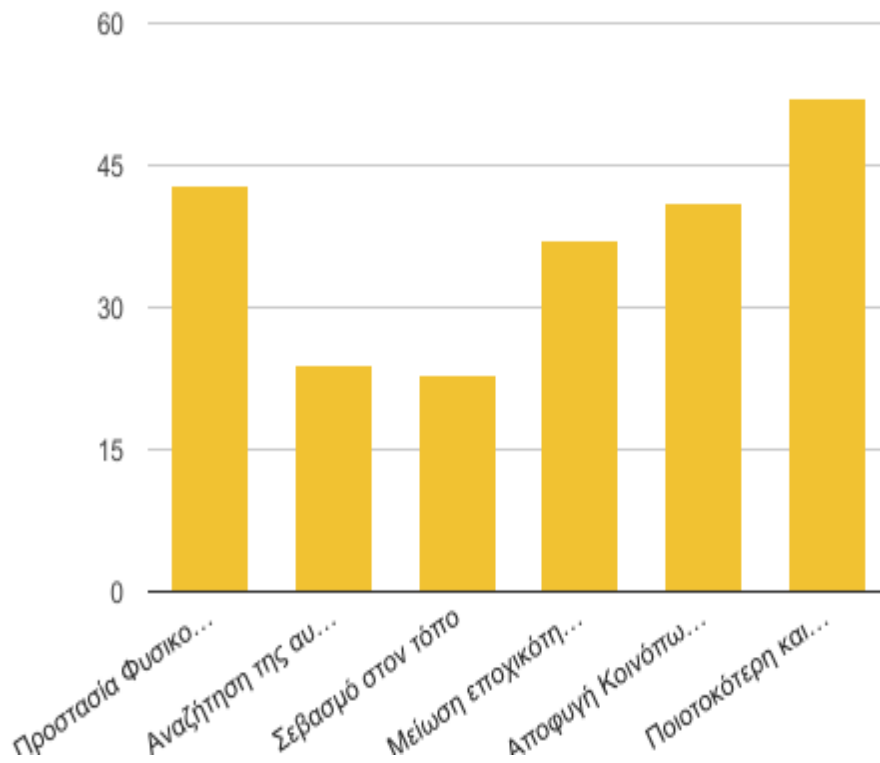
Στην ενότητα Εναλλακτικές μορφές τουρισμού προκειμένου να σχηματιστεί μια γενικότερη εικόνα των απαντήσεων, θα αναλυθούν τα στοιχεία που συλλέχθηκαν μέσω των διαγραμμάτων και των ποσοστών που προκύπτουν. Έτσι, από την αρχική ερώτηση φαίνεται πως η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 82% γνωρίζει τι είναι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

1ο Γράφημα: Γνωρίζετε τι είναι εναλλακτικές μορφές τουρισμού;

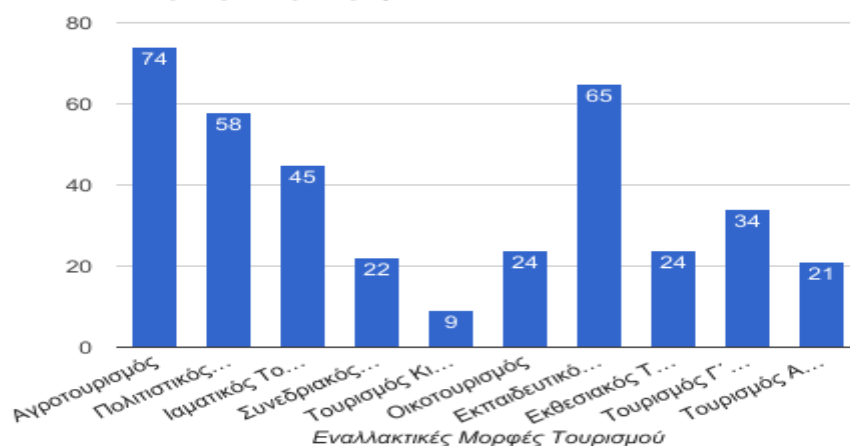
Υψηλά ποσοστά βεβαία συγκεντρώνει και η ερώτηση, όπως θα δούμε στο 2ο Γράφημα που αφορά τα χαρακτηριστικά των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, 52% θεωρεί ότι αποτελούν ποιοτικότερη και οικονομικότερη λύση διεξαγωγής διακοπών ενώ ακολουθούν με εξίσου υψηλά ποσοστά και οι επιλογές “προστασία του περιβάλλοντος” και “αποφυγή κοινότοπων προορισμών” με 43% και 41% αντίστοιχα. Συμπεραίνοντας έτσι ότι μέσω των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, δίνεται η ευκαιρία για διακοπές πιο ποιοτικές και λιγότερο “εμπορικές” που έχουν στόχο και την ψυχαγωγία και όχι μόνο την διασκέδαση.

2ο Γράφημα: Ποια χαρακτηριστικά θεωρείτε ότι διαθέτουν οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού;

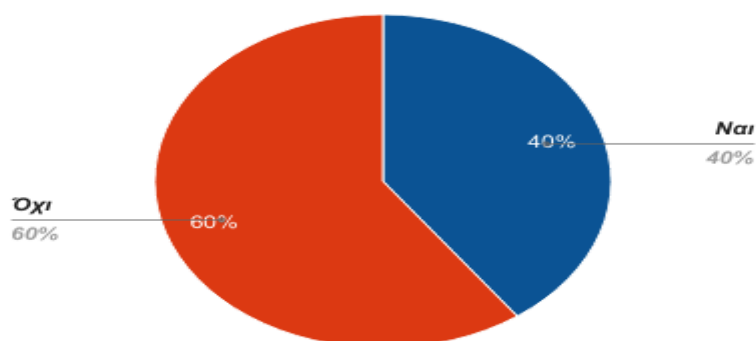
Το 74% συγκεντρώνει ο αγροτουρισμός ως η πιο γνωστή μορφή εναλλακτικού τουρισμού, με τον εκπαιδευτικό τουρισμό να ακολουθεί με 65% με μορφή με την οποία το μεγαλύτερο ποσοστό έρχεται σε επαφή κατά την σχολική περίοδο της ζωής. Τα χαμηλότερα ποσοστά συναντώνται στον Τουρισμό Κινήτρων, αφού πρόκειται για μια μορφή λιγότερο διαδεδομένη στην Ελλάδα.

3ο Γράφημα: Ποιες μορφές εναλλακτικού τουρισμού γνωρίζετε;

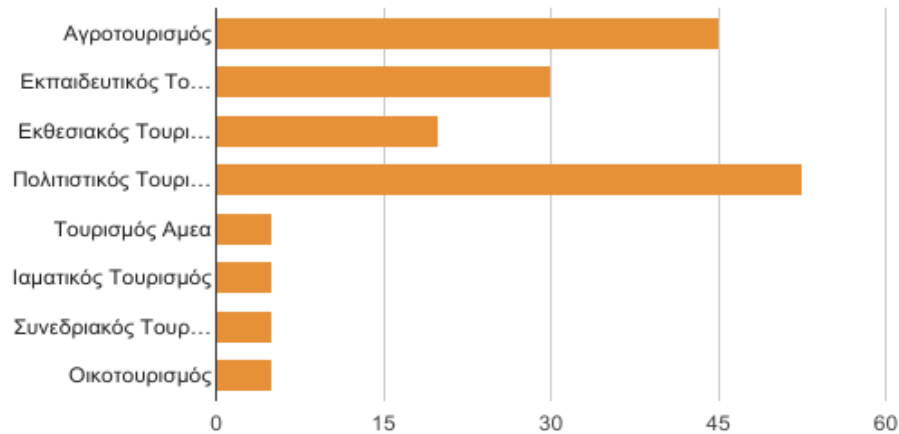
Παρά το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων γνωρίζουν τι είναι εναλλακτικές μορφές τουρισμού μόλις το 40% των ερωτηθέντων έχει επιλέξει κάποια μορφή.

4ο Γράφημα: Έχετε επιλέξει ποτέ κάποια μορφή εναλλακτικού τουρισμού;

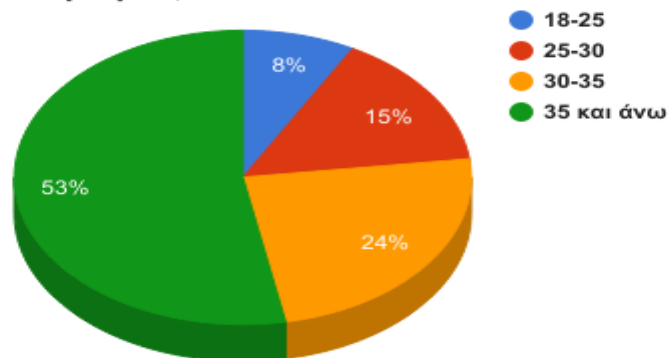
Τα ποσοστά των εναλλακτικών μορφών τουρισμού που έχουν επιλεγθεί και πραγματοποιηθεί από τους ερωτηθέντες έρχονται να συμπληρώσουν την προηγούμενη ερώτηση σχετικά με το ποιες μορφές γνωρίζουν αφού και εδώ τα υψηλότερα ποσοστά συγκεντρώνει ο αγροτουρισμός με τον εκπαιδευτικό τουρισμό να ακολουθεί.

Γράφημα 5ο: Ποια μόρφη εναλλακτικού τουρισμού έχετε επιλέξει;

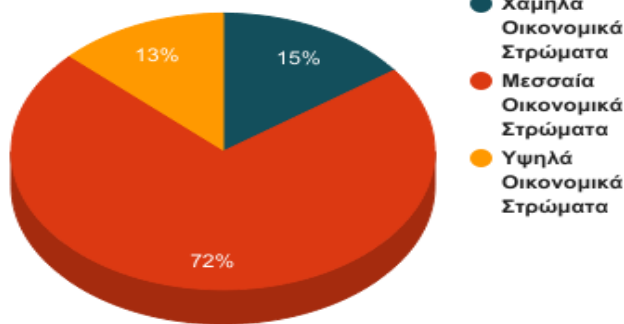
Το 53% είναι αυτό που θεωρεί ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού απευθύνονται στο ηλικιακό φάσμα των 35 ετών και άνω. Βέβαια, κατά ένα μεγάλο βαθμό η ηλικία του συμμετέχοντος έχετε σε συνάρτηση με την το ποια μορφή επιλέγεται.

Γράφημα 6ο: Σε ποιες ηλικίες θεωρείτε οι απευθύνονται οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού;

Το σημαντικά υψηλό ποσοστό του 72% θεωρεί πως οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού απευθύνονται στα μεσαία οικονομικά στρώματα.

Γράφημα 7ο: Σε ποια οικονομικά στρώματα θεωρείτε ότι απευθύνονται οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού;

Τα διαγράμματα που ακολουθούν αφορούν την δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου «Κοινωνικός Τουρισμός» που συγκεντρώνει στοιχεία σχετικά με την γνώμη των ερωτηθέντων στο θέμα του κοινωνικού τουρισμού. Οι ερωτήσεις από τις οποίες απαρτίζεται η ενότητα αυτή, έχουν ως στόχο να διαμορφωθεί μια εικόνα σχετικά με την αντίληψη που επικρατεί γύρω από τον κοινωνικό τουρισμό, που θεωρείτε ότι απευθύνεται καθώς και ποιες θεωρούνται πιθανές επιπτώσεις είτε αρνητικές είτε θετικές στην εκάστοτε περιοχή που εφαρμόζεται. Ως πρωταρχική ερώτηση σ'αυτή την κατηγορία τέθηκε το κατά πόσο επηρεάζει το οικονομικό κόστος την απόφαση για πραγματοποίηση των διακοπών. Όπως ήταν ίσως αναμενόμενο, στην ερώτηση αυτή οι ερωτηθέντες δηλώνουν τα εξής σχετικά με το κόστος των διακοπών:

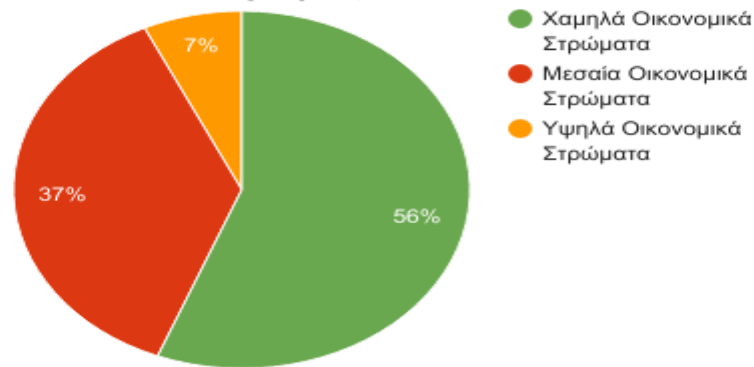
Γράφημα 8ο: Πόσο σημαντικά θεωρείτε ότι το οικονομικό κόστος επηρεάζει την απόφασή σας για την πραγματοποίηση διακοπών;

Στο 9ο γράφημα το 56% δηλώνει πως τα προγράμματα του κοινωνικού τουρισμού

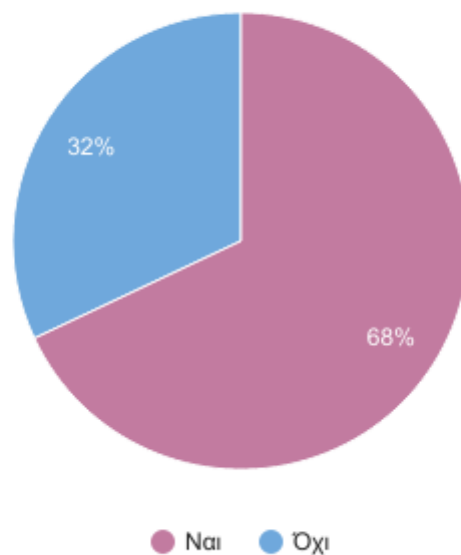
απευθύνονται στα χαμηλά οικονομικά στρώματα, με τα μεσαία και υψηλά οικονομικά στρώματα να ακολουθούν με 37% και 7% αντίστοιχα.

Γράφημα 9ο: Σε ποια κοινωνικά στρώματα θεωρείτε ότι απευθύνονται τα προγράμματα κοινωνικού τουρισμού;

Στο 10ο γράφημα το 68% δηλώνει είναι εξοικειωμένο με τον όρο κοινωνικό τουρισμό, σε αντίθεση με 32% που απαντάει αρνητικά. Εν συνεχεία επιλέγουν μεταξύ των δύο σχετικών ορισμών, για το ποιος τους είναι πιο οικείος.

Γράφημα 10ο: Είστε εξοικειωμένοι με τον όρο "κοινωνικός τουρισμός"

Γράφημα 11ο: Ποιος από τους παρακάτω ορισμο...

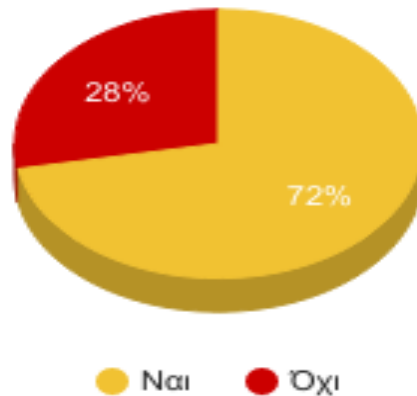

1ος Ορισμός: Ο κοινωνικός τουρισμός, σαν ιδιαίτερη μορφή τουρισμού, ορίζεται το σύνολο των σχέσεων και φαινομένων τουριστικού χαρακτήρα που διευκολύνουν τη συμμετοχή στον τουρισμό των ασθενέστερων οικονομικών τάξεων.

2ος Ορισμός: Σύμφωνα με το Διεθνές Γραφείο Κοινωνικού Τουρισμού, κοινωνικός τουρισμός είναι το σύνολο των σχέσεων και διεργασιών που προκύπτουν από την επιδοτούμενη από πολιτεία, βάσει ορισμένων προγραμμάτων, συμμετοχή στον τουρισμό κοινωνικών στρωμάτων με χαμηλό εισόδημα.

Όπως παρατηρείται παρακάτω το 72% συμφωνεί με το ότι ο κοινωνικός τουρισμός βοηθάει στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής που εφαρμόζεται.

Γράφημα 12ο: Πιστεύετε ότι ο κοινωνικός τουρισμός βοηθάει...

Η επόμενη ερώτηση ήταν ανοικτή τύπου, με σκοπό να αναλύσει ο καθένας ξεχωριστά τους λόγους για τους οποίους πιστεύει ότι βοηθάει ο κοινωνικός τουρισμός στην ανάπτυξη της περιοχής. Η απάντηση που κυριαρχεί περισσότερο είναι τα οικονομικά οφέλη. Μέσω του κοινωνικού τουρισμού υπάρχει μεγαλύτερη εισροή χρημάτων στην φάση της χαμηλής τουριστικής περιόδου, με αποτέλεσμα να την αυξημένη κίνηση τόσο στα καταστήματα όσο και πιθανούς αρχαιολογικούς ή πολιτιστικούς χώρους που μπορεί να διαθέτει η κάθε περιοχή. Η οικονομική τόνωση έχει ως απόρροια την αυξημένη προσφορά των θέσεων εργασίας.

Ωστόσο πέρα από το οικονομικό ζήτημα η αύξηση της επισκεψιμότητας συμβάλλει στην βελτίωση των υποδομών αλλά και υπηρεσιών της περιοχής. Εξίσου ενδιαφέρουσες είναι και οι απόψεις που υποστηρίζουν πως βοηθάει στην βιοτική ανάπτυξη των κατοίκων της περιοχής μέσω της επικοινωνίας των ντόπιων και των επισκεπτών, ανταλλάσσοντας ιδέες και μαθαίνοντας ο καθένας με τη σειρά του ήθη και τα έθιμα.

Η αυξημένη επισκεψιμότητα, σημαίνει αυξημένη διαφήμιση και προβολή των εκάστοτε περιοχών. Την καλύτερη διαφήμιση πάντα αποτελούν οι ευχαριστημένοι επισκέπτες, πέρα λοιπόν των υπόλοιπων θετικών που προαναφέρθηκαν, ένα σημαντικό κομμάτι που συμβάλλει στην ανάπτυξη της περιοχής είναι και δωρεάν διαφήμιση που προκύπτει.

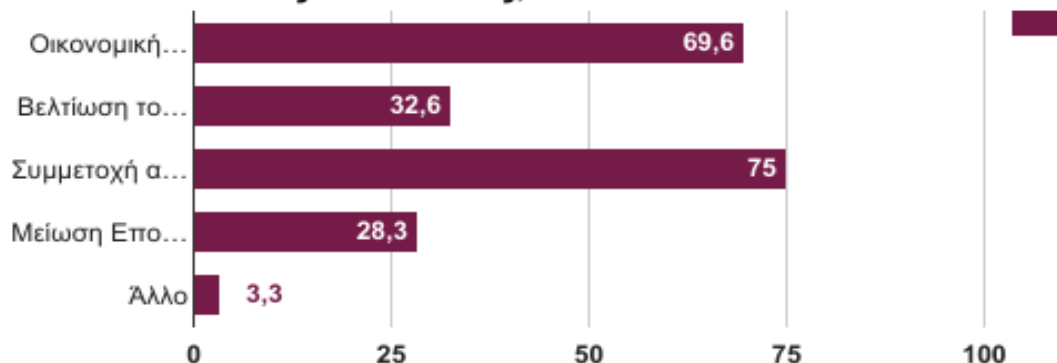
Στο ερώτημα αν ο Κοινωνικός Τουρισμός χαρακτηρίζεται από θετικές επιπτώσεις 92% απαντά θετικά.

Επιλέγοντας στη συνέχεια του ερωτηματολογίου ποιες είναι αυτές θετικές επιπτώσεις. Στην κορυφή των επιλεγμένων απαντήσεων με το 75%, έρχεται η συμμετοχή ασθενέστερων κοινωνικών στρωμάτων στον τουρισμό. Βέβαια αυτός είναι και πρωταρχικός και σημαντικότερος σκοπός των προγραμμάτων του Κοινωνικού τουρισμού, να δίνεται η ευκαιρία σε χαμηλόμισθα άτομα να πραγματοποιούν έστω και ολιγόημερες διακοπές.

Στην δεύτερη θέση, το εξίσου μεγάλο ποσοστό του 69,6% πως μια ακόμη θετική επίπτωση είναι και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Εκ των χαμηλότερων ποσοστών με 32,6% συγκεντρώνει η επιλογή σχετικά με την βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου των συμμετεχόντων, και όχι άδικα αφού πάνω σ' αυτό δεν υπάρχει καμία κρατική μέριμνα και σχετίζεται καθαρά με την προσωπική απόφαση των συμμετεχόντων για το πως θα αξιοποιήσουν το κομμάτι των διακοπών. Ακολουθεί το 28,3% που επιλέγει την μείωση της εποχικότητας και το 3,3% να επιλέγει "άλλο".

Γράφημα 14ο: Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι θετικές επιπτώσεις;

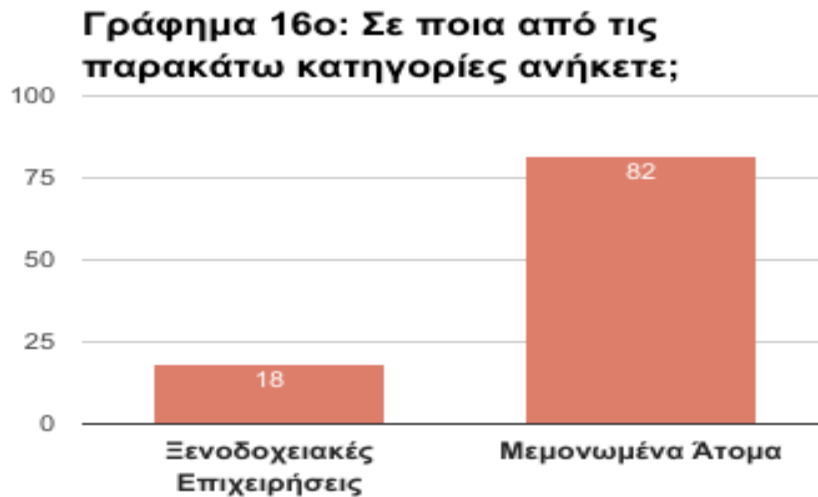

Η δεύτερη ενότητα των ερωτήσεων τελειώνει, καταλήγοντας στην σημασία των διακοπών για τον καθένα ξεχωριστά. Το 24% δηλώνει πως οι διακοπές σημαίνουν αναψυχή, το 15% θεωρεί πως μέσω των διακοπών δίνεται η ευκαιρία για ξεκούραση και αναπλήρωση της εργατικής δύναμης ενώ το 11% πιστεύει πως πρόκειται για ανάπτυξη του πολιτιστικού και μορφωτικού επιπέδου. Ενώ οι μισοί εκ των ερωτηθέντων (50%) πρόκειται για ένα συνδυασμό όλων των παραπάνω. Μέσω αυτής της ερώτησης γίνεται αντιληπτό πως οι διακοπές αποτελούν μια ιδιαίτερα σημαντική ανάγκη προκειμένου να υπάρξει προσωπικός χρόνος που θα αφιερωθεί για αναψυχή αλλά και γενικότερα σε μια προσπάθεια αποφόρτισης και δημιουργικές ενασχόλησης.

Γράφημα 15ο: Για εσάς τι σημαίνουν διακοπές;

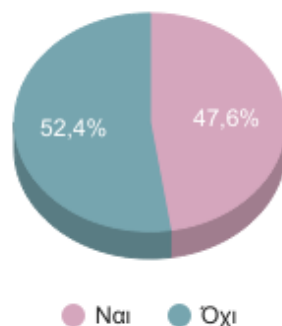

Στην συνέχεια μέσω της ερώτησης στην Τρίτη ενότητα γίνεται διαχωρισμός μεταξύ των Ξενοδοχειακών επιχειρήσεων και των μεμονωμένων ατόμων προκειμένου να ακολουθήσουν και οι ανάλογες ερωτήσεις. Το 18% αφορά τις Ξενοδοχειακές μονάδες και 82% πρόκειται για τα μεμονωμένα άτομα. Αρχικά θα ακολουθήσουν τα διαγράμματα που σχετίζονται με τις απαντήσεις των μεμονωμένων ατόμων που δόθηκαν στην ενότητα «Διακοπές Κοινωνικό Αγαθό», και στη συνέχεια θα μελετηθούν οι απαντήσεις της δεύτερης κατηγορίας.

Οι ερωτήσεις αυτής της ενότητας ξεκινούν με το ποσοστό των ατόμων που έχουν συμμετάσχει σε κάποιο Πρόγραμμα του κοινωνικού τουρισμού. Θα έλεγε κανείς πως οι απαντήσεις σχεδόν μοιράζονται ισόποσα, αφού 52,4 % απαντά αρνητικά σε σύγκριση με το 47,6% το οποίο έχει συμμετάσχει.

Γράφημα 17ο: Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε κάποιο πρόγραμμα κοινωνικού τουρισμού;

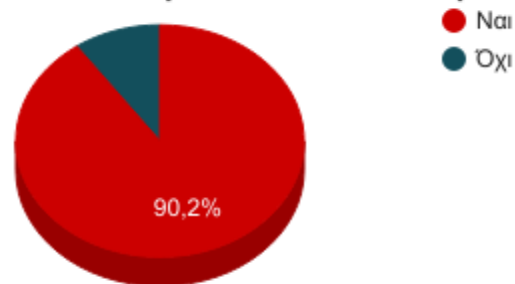

Σχετικά με την εμπειρία της συμμετοχής τους σ' αυτό το πρόγραμμα, πόσο ικανοποιητική δηλαδή την θεωρείται με βαθμολογία από το 1 (καθόλου) ως το 5 (Πολύ) το 45% την βαθμολογεί με 3 και ακολουθεί με 22,5% με 4.

Το συντριπτικό ποσοστό 90,2% δηλώνει πως οι διακοπές είναι ένα ζήτημα το οποίο θα πρέπει να αποτελεί κρατική ευθύνη, σε αντίθεση με το χαμηλό ποσοστό του 9,8% που διαφωνεί.

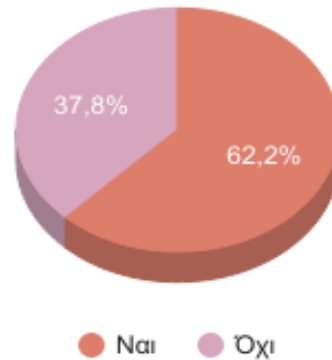
Γράφημα 19ο: Θεωρείτε ότι το κομμάτι των διακοπών θα έπρεπε να αποτελεί κρατική ευθύνη;

Στην συνέχεια 62,2% δηλώνει ότι γνωρίζει ποια είναι τα κριτήρια συμμετοχής στα συγκεκριμένα προγράμματα έναντι του 37,8%. Από αυτό μπορεί κανείς να συμπεράνει ότι η συμμετοχή στα προγράμματα του κοινωνικού τουρισμού είναι ένα θέμα που ενδιαφέρει και

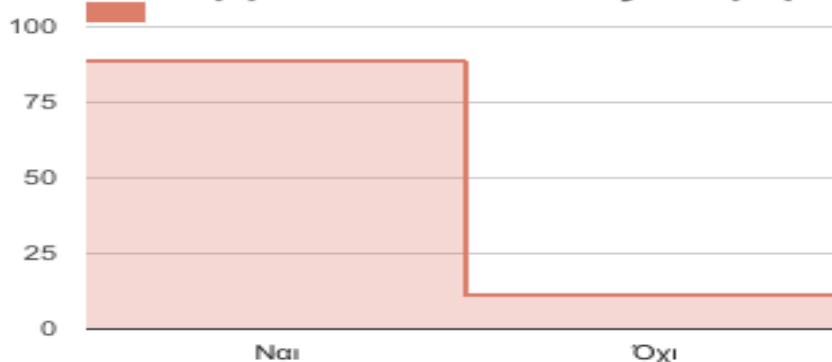
απασχολεί ένα μεγάλο τμήμα και αυτός είναι και ο λόγος που φροντίζει να ενημερωθεί για τα κριτήρια που πρέπει να πληρεί προκειμένου να συμμετάσχει.

Γράφημα 20ο: Γνωρίζετε τα κριτήρια συμμετοχής στα προγράμματα κοινωνικού τουρισμού;

Την παραπάνω διαπίστωση ότι το θέμα των κριτηρίων που πρέπει να πληρούνται είναι κάτι που απασχολεί και προβληματίζει έρχεται να συμπληρώσει το επόμενο ερώτημα, όπου το 88,7% έναντι του 11,3% υποστηρίζει ότι τα κριτήρια λειτουργούν αποκλείοντας ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού.

Γράφημα 21ο: Αν ναι, πιστεύετε ότι λειτουργούν αποκλείοντας ένα μεγ...

Δεδομένου λοιπόν των προηγούμενων ερωτημάτων, ζητείται η άποψη τους σχετικά με το ποιες θα μπορούσαν να είναι οι βελτιώσεις του προγράμματος. Συμπληρώνοντας όσα προαναφέρθηκαν το 14,6% υποστηρίζει ότι θα πρέπει να υπάρχουν τουριστικά καταλύματα τα οποία διαθέτουν δραστηριότητες και επιλογές που να ανταποκρίνονται στην οικονομικές δυνατότητες των συμμετεχόντων. Το 11% απαντά πως η δυνατότητα συμμετοχής θα έπρεπε

να περιλαμβάνει μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού. Ένα 7,3% δηλώνει την επιθυμία του συνδυασμού των προγραμμάτων με επιμορφωτικές δραστηριότητες. Ενώ το 67,1% συμφωνεί πως χρειάζεται ένας συνδυασμός όλων των παραπάνω ώστε να υπάρξει ουσιαστική βελτίωση του προγράμματος.

Τέλος η οικονομική κατάσταση των συμμετεχόντων βοηθάει στην κατανόηση κάποιων από των προηγούμενων απαντήσεων και στην διεξαγωγή συμπερασμάτων .

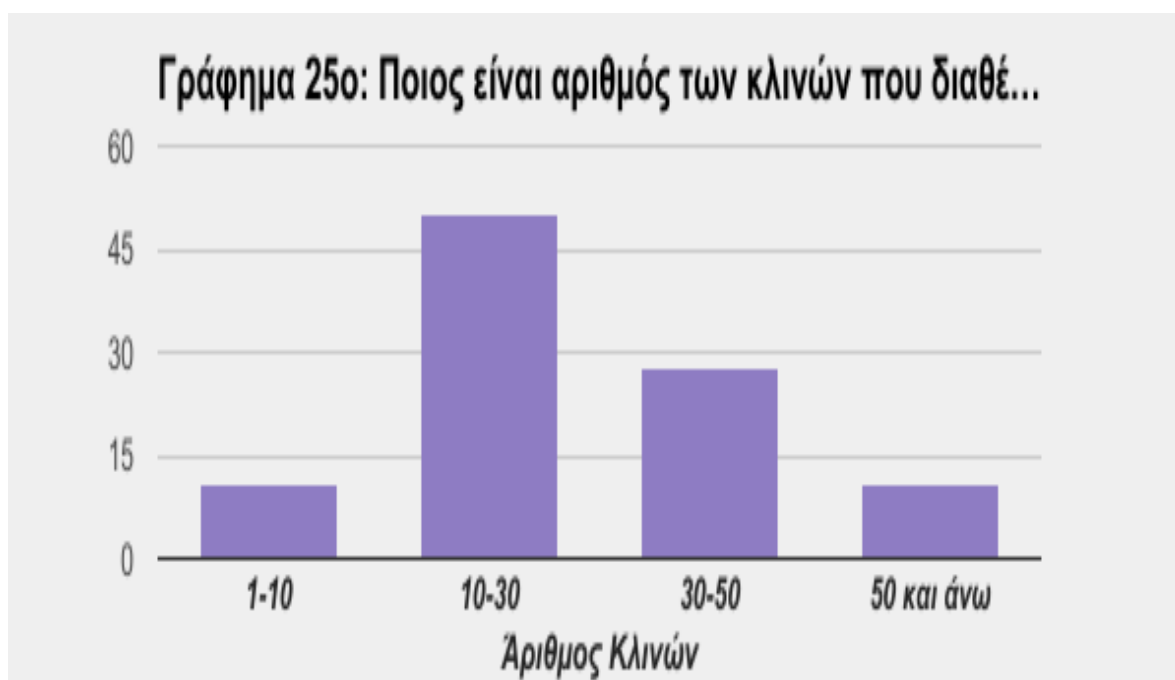
Παρακάτω θα αναλυθούν οι απαντήσεις σε σχετικά διαγράμματα που δόθηκαν από τις δεκαοκτώ ξενοδοχειακές επιχειρήσεις της Παλικής στην ενότητα «Συμμετοχή στα προγράμματα Κοινωνικού Τουρισμού». Οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που συμμετέχουν είναι οι εξής:

- Sunrise Inn
- Asta la vista
- Captain's house
- Kristi
- Petros Studios
- Sunnyflats
- Ammousa
- Asteras
- Irinna
- Lara
- Μηλλιαρέσης Χαρ.
- Odysseus Palace
- Panaroma
- Andreas
- Tzamaria
- Toulatos apartments
- Travlos Studios
- La cite

Ξεκινώντας, οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις κατατάσσονται στις αντίστοιχες κατηγορίες ανάλογα με το που ανήκουν,. Έτσι 50% αφορά ξενοδοχεία κλασικού τύπου, 16,7% ξενοδοχεία τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων και 33,3% ενοικιαζόμενων δωματίων/διαμερισμάτων .

Εν συνεχεία, 50% αυτών πρόκειται για ξενοδοχειακές μονάδες αριθμό κλινών 10-30, το 27,8% πρόκειται 30-50 κλίνες, οι υπόλοιπες μοιράζονται ισόποσα με 11,1% για κλίνες 1-10 και 50 και άνω.

Το παρακάτω διάγραμμα αναφέρεται στις υποδομές και τις υπηρεσίες που διαθέτει η εκάστοτε ξενοδοχειακή επιχείρηση. Πιο αναλυτικά:

Στην ερώτηση ποια από τα παρακάτω αποτελούν υποχρεώσεις των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων προϋποθέσεις για τη συμμετοχή στον Κοινωνικό τουρισμό 0% συγκέντρωσαν η ύπαρξη εξωτερικής πισίνας και η δυνατότητα ημιδιατροφής . Το 100% απαντάει πως είναι απαραίτητο να υπάρχει το ειδικό σήμα της επιχείρησης και σαφώς να είναι σε ισχύ όπως και να πληρούνται οι προβλεπόμενες από την κείμενη νομοθεσία τεχνικές και λειτουργικές προδιαγραφές, ανάλογα με την κατηγορία τους. Ωστόσο χαμηλότερα ποσοστά συγκεντρώνουν η ύπαρξη ειδικού λουτρού και ατομικού ή κεντρικού κλιματισμού καθώς και η άμεση πρόσβαση σε ηλεκτρονικό υπολογιστή παρόλο που και αυτά αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις . Να σημειωθεί επίσης πως προκείμενου να δηλώσει η επιχείρηση συμμετοχή το μόνο που χρειάζεται αρχικά είναι μια ηλεκτρονική δήλωση.

Η γενικότερη εικόνα που σχηματίζεται βέβαια σχετικά με το πόσο συνεπής είναι το κράτος απέναντι στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις είναι θα έλεγε κανείς αρνητική όπως φαίνεται και

στο Γράφημα 29, με αποτέλεσμα να επηρεάζεται άμεσα και η απόφαση τους για το αν θα συμμετάσχουν ξανά στα προγράμματα του κοινωνικού τουρισμού.

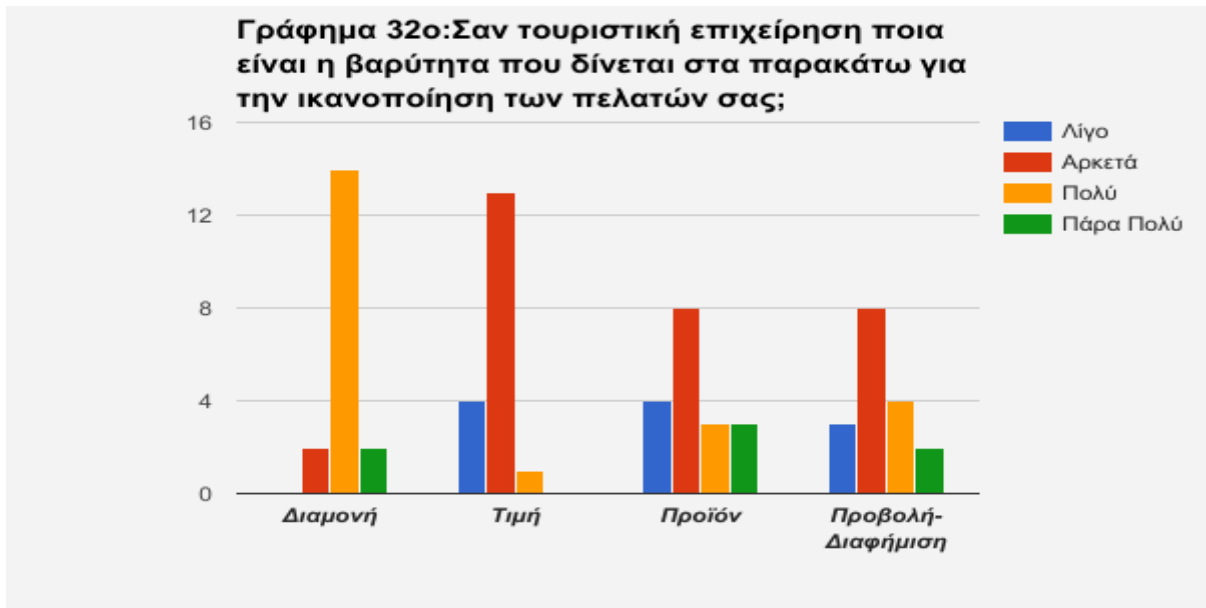

Η επόμενη ερώτηση αφορά την πολιτική που εφαρμόζει η κάθε ξενοδοχειακή επιχείρηση, εξίσου σημαντική προκειμένου διεξαχθούν κάποια συμπεράσματα σχετικά το πως αντιμετωπίζονται πιθανά προβλήματα αλλά πως οργανώνονται τα μελλοντικά σχέδια. Το 44,4% δηλώνει ότι υιοθετεί την πολιτική που θεωρεί τις άμεσες επεμβάσεις αποτελεσματικές χωρίς την αναγκαιότητα σχεδιασμού μακροχρόνιων σχεδίων. Το 38,9% θεωρεί ότι κράτος είναι ο "φύλακας" των οικονομικών δραστηριοτήτων στα πλαίσια της ελεύθερης αγοράς. Ενώ το 16,7% θεωρεί τον σχεδιασμό της τουριστικής πολιτικής ως κύριο στοιχείο μιας αποτελεσματικής οικονομικής πολιτικής βασισμένη σε μακροχρόνιους σχεδιασμούς.

Γράφημα 31ο: Ποια από τις παρακάτω τουριστικές πολιτικές εφαρμόζετε στην επιχείρησή σας;

Στο Γράφημα 32 φαίνεται αναλυτικά, η βαρύτητα που δίνεται από τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις στη διαμονή, την τιμή, το προϊόν και την προβολή με κυρίαρχο σκοπό την ικανοποίηση των πελατών. Από τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν φαίνεται, ότι το ενδιαφέρον τους δίνεται κυρίως στην τιμή όπου δεδομένου και των δύσκολων οικονομικών συνθηκών δίνεται προσπάθεια ώστε να υπάρξει μια ισορροπία μεταξύ της οικονομικής τιμής, ώστε να προσελκύει πελάτες, αλλά και του κέρδους. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται επίσης και στην διαμονή, προσπαθώντας έτσι να κερδίσουν τις εντυπώσεις μέσω της εξυπηρέτησης των πελατών.

Ως κυρίαρχο εργαλείο μάρκετινγκ, με ποσοστό 44,4% παρουσιάζεται η διαφήμιση ικανή να συμβάλλει στην επίτευξη μελλοντικών στόχων των επιχειρήσεων. Το 11,1% δηλώνει πως εφαρμόζει την έρευνα αγοράς και 16,7% τις δημόσιες σχέσεις. Ένα εξίσου σημαντικό ποσοστό το 27,8% δηλώνει πως προτιμά να συνδυάζει τα παραπάνω εργαλεία μάρκετινγκ ανάλογα με την με τους στόχους.

Γράφημα 33ο: Ποια από τα παρακάτω εργαλεία μάρκετινγκ προτιμάτε να εφαρμόζεται για την επίτευξη...

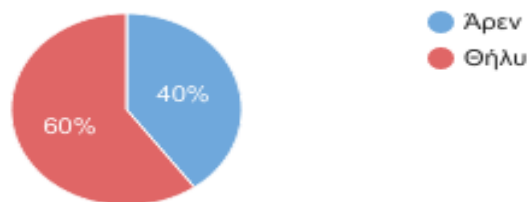
Τέλος, κλείνοντας με την ενότητα των ερωτήσεων για τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις τέθηκε το ερώτημα σχετικά με το πόσο σημαντική θεωρείται η διαφήμιση μέσω του διαδικτύου. Τα αποτελέσματα που συγκεντρώθηκαν ήταν θετικά δείχνοντας πως το μεγαλύτερο ποσοστό πως βρίσκει αυτό τον τρόπο διαφήμισης ιδιαίτερα σημαντικό.

Στην επόμενη ανοιχτού τύπου ερώτηση που ακολούθησε σχετικά με την αιτιολόγηση της σπουδαιότητας της διαφήμισης μέσω του διαδικτύου, η απάντηση που κυριάρχησε ήταν αυτή που υποστήριζε την μαζική χρήση του διαδικτύου από διάφορες ηλικίες. Πρόκειται για ένα μέσο που συνδυάζει την μεγάλη απήχηση σε διάφορα ηλικιακά γκρουπ, και κυρίως τους νέους, σε συνδυασμό με τον οικονομικό χαρακτήρα που διαθέτει. Πλέον είναι ιδιαίτερα εύκολη και σχεδόν ανέξοδη η πρόσβαση στο διαδίκτυο, που αν αναλογιστεί κανείς και δυνατότητα της διαφήμισης μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, γίνεται εύκολα αντιληπτό πως με τον κατάλληλο σχεδιασμό και την απαιτούμενη σοβαρότητα πρόκειται για ένα ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο που μπορεί να επιφέρει σημαντικά αποτελέσματα στην ξενοδοχειακή επιχείρηση.

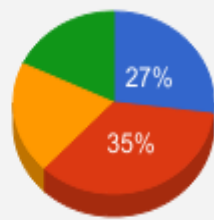

Στην τελευταία ενότητα του ερωτηματολογίου, καλούνται και οι δυο κατηγορίες να απαντήσουν σε ερωτήσεις που συγκεντρώνουν τα δημογραφικά τους στοιχεία.

35ο: Φύλο

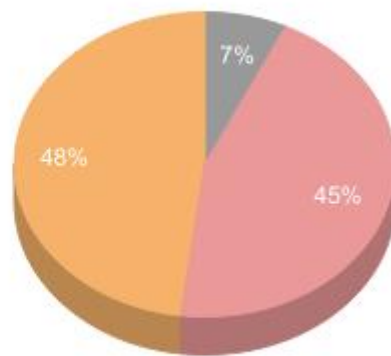

Γράφημα 36ο: Αναφέρετε την ηλικία σας

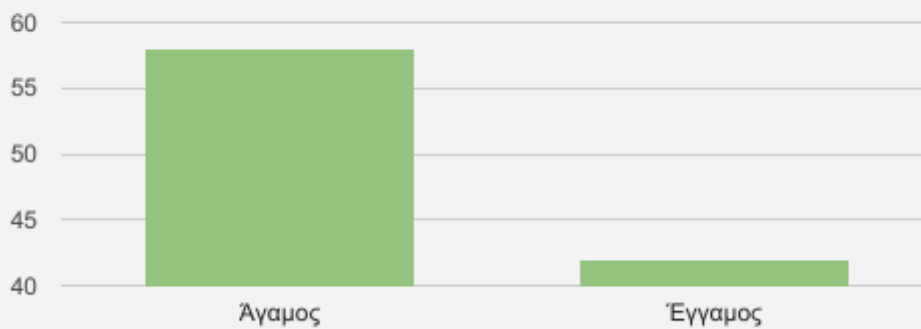
- 18-25
- 25-35
- 35-45
- 45 και άνω

37ο: Μορφωτικό Επίπεδο

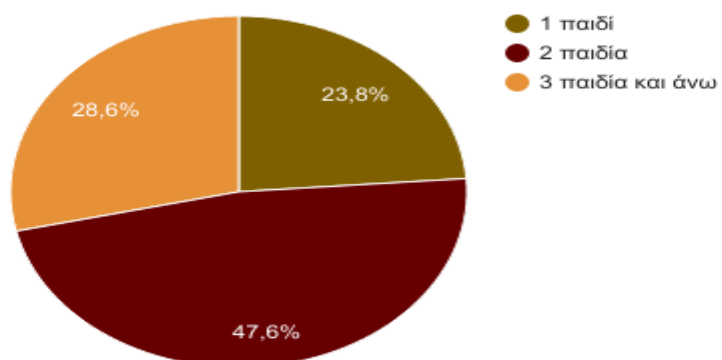

- Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση
- Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
- Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Γράφημα 38ο: Οικογενειακή Κατάσταση

Γράφημα 39ο: Αριθμός Τέκνων

7.3 Συμπεράσματα και Προτάσεις σχετικά με τον Κοινωνικό Τουρισμό

Μελετώντας τα στοιχεία που συλλέχθηκαν από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στην σχετική έρευνα, γίνεται κατανοητό πως οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού με το πέρασμα των χρόνων κερδίζουν έδαφος συνεχώς στις προτιμήσεις του κοινού. Τα υψηλά ποσοστά των ατόμων που γνωρίζουν τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού αλλά και αυτά των ατόμων που έχουν πραγματοποιήσει τέτοιου είδους διακοπές, δείχνουν πως συνεχώς ενημερώνονται, προκειμένου να ακολουθήσουν ένα διαφορετικό τρόπο διεξαγωγής διακοπών ίσως πιο ποιοτικό και λιγότερο εμπορικό.

Η εικόνα που διαμορφώνεται γύρω από τον Κοινωνικό τουρισμό είναι και αυτή θα έλεγε κανείς θετική, τόσο για τους συμμετέχοντες όσο και σχετικά με τις θετικές επιπτώσεις στην εκάστοτε περιοχή που αναπτύσσεται. Στο σημείο αυτό ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί, στο γεγονός ότι μπορεί από την μια πλευρά να ευνοεί οικονομικά την περιοχή που αναπτύσσεται κυρίως επειδή τα προγράμματα του Κοινωνικού Τουρισμού λαμβάνουν χώρα και κυρίως την χαμηλή περίοδο της τουριστικής ζήτησης αυτό όμως δεν σημαίνει πως οι συμμετέχοντες θα πρέπει να αντιμετωπίζονται καθαρά και μόνο ως “πελάτες”.

Το ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό του 90,2% θεωρεί πως οι διακοπές θα έπρεπε να αποτελούν κρατική ευθύνη, αυτό σε συνδυασμό με το ότι η μαζική πλειοψηφία ανήκει στα μεσαία με χαμηλά οικονομικά στρώματα φανερώνει την αδυναμία της πραγματοποίησης διακοπών. Φαίνεται η τάση προς ενημέρωση γύρω από τα προγράμματα του κοινωνικού τουρισμού, μαθαίνοντας για τα κριτήρια συμμετοχής σ’ αυτά. Μολονότι υπάρχει αυτή η τάση, τα ποσοστά συμμετοχής δεν είναι ιδιαίτερα μαζικά κάτι που δημιουργεί την εντύπωση πως τα κριτήρια αυτά έχουν ένα αυστηρό χαρακτήρα με αποτέλεσμα να αποκλείουν ένα σημαντικό μεγάλο τμήμα του πληθυσμού.

Δεδομένου των δύσκολων οικονομικών συνθηκών που υπάρχουν σε συνδυασμό με όλες τις καθημερινές αντιξοότητες που καλείται ο καθένας να αντιμετωπίσει, η ανάγκη για διακοπές αποκτά άλλη βαρύτητα. Είτε πρόκειται για μεμονωμένα άτομα είτε για οικογένειες το κομμάτι των διακοπών γίνεται ολοένα και πιο μακρινό, αφού είναι οικονομικά δυσβάσταχτο για την πλειοψηφία των μεσαίων και των χαμηλών οικονομικά στρωμάτων. Αυτό πρακτικά σημαίνει πως κρίνεται αναγκαία η επανεξέταση των κριτηρίων συμμετοχής στα προγράμματα του Κοινωνικού τουρισμού. Αποτελεί διαφορετικό κομμάτι η ανάγκη για διακοπές από την

αύξηση της τουριστικής περιόδου παραδείγματος χάρι, αν μοναδικό κριτήριο του Κοινωνικού Τουρισμού είναι το οικονομικό κέρδος τότε την ίδια στιγμή είναι αδύνατον να εξυπηρετεί και τις λαϊκές ανάγκες των ενδιαφερόμενων. Πρόκειται για προγράμματα που για την οργάνωση και την διεξαγωγή τους είναι υπεύθυνο το κράτος, επομένως βαρύτητα θα πρέπει να δίνεται στον πολιτιστικό τους χαρακτήρα, καθώς όπως φαίνεται και από τις απαντήσεις που δόθηκαν πέρα από την ξεκούραση υπάρχει και η ανάγκη για την ψυχαγωγία και την βελτίωση του πολιτιστικού επιπέδου του καθενός.

Βιβλιογραφία

<http://www.tovima.gr/opinions/article/?aid=182643>

<http://www.dimokratiki.gr>

<http://komep.gr>

<http://www.protothema.gr/economy/article/513803/eurostat-arnitiki-protia-tis-elladas-stin-anergia-sto-483-to-pososto-stous-neous-/>

<http://www.rizospastis.gr>

ΟΙ ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΣΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ Δικαίωμα κι όχι προνόμιο! (σελ 22)

<http://www.euro2day.gr/news/economy/124/articles/772688/Article.aspx>

<http://www.real.gr/DefaultArthro.aspx?page=arthro&id=359143&catID=19>

ΠΗΓΗ: ΕΛΛΑΔΑ 27.09.2014 Ο τουρισμός μάς κάνει καλύτερους ανθρώπους,
<http://www.kathimerini.gr/785626/article/epikairothta/ellada/o-toyrismos-mas-kanei-kalyteroys-an8rwroys>)

ΕΛ.ΣΤΑΤ.: http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A2001.

Δημήτρης Λαγός: Τουριστική Οικονομική

Γιάννης Μπαδογιαννάκης Ελεύθερος Χρόνος: Η Μεγάλη Πρόκληση!

Νίκος Γ. Ηγουμενάκης, Κώστας Ν. Κραβαρίτης, Περικλής Ν. Λύτρας , Εισαγωγή στον Τουρισμό, Αθήνα 1998Ν.

Γ. Ηγουμενάκης, Τουριστική Οικονομία, Τόμος Α', Αθήνα 1997, β' έκδοση

Ρίγγας Χρήστος, Αειφορία και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού, Σημειώσεις, 2003

Κουδουμά Μαρία, Τουρισμός Υγείας, Σημειώσεις, Ηράκλειο 2004

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

ΚΟΜΕΠ Τεύχος: 2014 Τεύχος 3 του Χρήστου Αγγελόπουλου

Ν. Γ. Ηγουμενάκης, Τουριστική Οικονομία, Τόμος Α', Αθήνα 1997, β' έκδοση)

Hunziker, W., Krapf, K. (1942). Grundriss der Allgemeinen Fremdenverkehrslehre [The Outline of

General Tourism Science]. Zürich: Polygraphischer Verlag.

MATHIESON, A., & WALL, G. (1982). Tourism: Economic, Physical and Social Impacts. Toronto: Academic Press.

Leiper, N. (1979). The framework of tourism: towards a definition of tourism, tourist, and the tourist industry.

Annals of Tourism Research, σσ. 390-407.